

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SKARŻYSKA-KAMIENNEJ

NA LATA 2026-2030

SKARŻYSKO-KAMIENNA
miasto na szlaku

Spis treści

1. Wprowadzenie	5
2. Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu	6
3. Ogólna charakterystyka Skarżyska-Kamiennej	7
4. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	14
4.1. Obszar rewitalizacji	16
4.2. Podobszar I – Jednostka analityczna nr 4	26
4.3. Podobszar II – Jednostka analityczna nr 12	29
4.4. Podobszar III – Jednostka analityczna nr 13	32
4.5. Podobszar IV – Jednostka analityczna nr 15	35
4.6. Podobszar V – Jednostka analityczna nr 17	38
4.7. Potrzeby rewitalizacyjne	41
4.8. Podsumowanie	43
5. Wizja stanu po przeprowadzeniu rewitalizacji	45
6. Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych	45
7. Opis powiązania gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi	47
7.1. Strategia Rozwoju Miasta	47
7.2. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2022-2027	50
7.3. Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Miasta Skarżyska-Kamiennej	51
7.4. Strategia Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2021-2030	53
7.5. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+	54
7.6. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego	56
8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	59
8.1. Założenia dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	59
8.2. Lista przedsięwzięć podstawowych	63
8.3. Zbiorczy opis uzupełniających rodzajów przedsięwzięć	83
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań	87
9.1. Zasada kompleksowości	87
9.2. Zasada koncentracji interwencji	87
9.3. Zasada komplementarności	87
9.4. Podsumowanie	93
10. Szacunkowe ramy finansowe	95
11. Mechanizmy włączenia interesariuszy	97

11.1. Udział interesariuszy w procesie tworzenia GPR.....	97
11.2. Sposób połączenia interesariuszy w procesie wdrażania GPR.....	100
12. System realizacji gminnego programu rewitalizacji	102
12.1. System zarządzania realizacją GPR	102
12.2. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system w reakcji na zmiany w otoczeniu GPR.....	104
12.3. Niezbędne zmiany w uchwałach	106
13. Ocena oddziaływania na środowisko	108
14. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.....	109
15. Spis map, rysunków i wykresów.....	110
16. Spis tabel	110

1. Wprowadzenie

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej został opracowany w celu szczegółowego określenia potrzeb związanych z odnową obszarów zdegradowanych w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Dokument ten stanowi narzędzie umożliwiające właściwe ukierunkowanie środków finansowych na działania naprawcze i prorozwojowe.

Program pełni rolę wieloletniego planu inwestycyjnego, obejmującego przedsięwzięcia w wymienionych sferach, a jego opracowanie odbyło się zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

Prace nad dokumentem zostały poprzedzone uchwałami Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej: nr XVI/183/2025 z dnia 26 czerwca 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Skarżysko-Kamienna oraz nr XVIII/198/2025 z dnia 4 sierpnia 2025 r. dotyczącą przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030.

Opracowanie programu przebiegało w trzech etapach: analizy, diagnozy i projektowania. Na etapie diagnozy wykorzystano najnowsze dostępne dane statystyczne, co pozwoliło na precyzyjne wyznaczenie obszarów zdegradowanych oraz obszaru rewitalizacji na terenie miasta. Analiza zjawisk kryzysowych – kluczowy element procesu – stanowiła podstawę do sformułowania celów i kierunków działań zaplanowanych w GPR na lata 2026-2030.

Szczególne nacisk położono na zapewnienie zgodności programu z dokumentami strategicznymi właściwymi dla miasta, zarówno na szczeblu lokalnym, jak też ponadlokalnym i regionalnym. Istotną rolę w jego przygotowaniu odegrał szeroki proces partycypacji społecznej, obejmujący konsultacje, badania ankietowe i warsztaty. W działaniach tych uczestniczyli mieszkańcy – zwłaszcza osoby zamieszkujące obszary rewitalizacji – oraz przedstawiciele Urzędu Miasta w Skarżyska-Kamiennej i inni interesariusze procesu rewitalizacji.

2. Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przyjęto definicję rewitalizacji określoną w *ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji*, zgodnie z którą **rewitalizacja oznacza kompleksowy proces wyprowadzania obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego** poprzez wzajemnie powiązane działania obejmujące aspekty społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne lub środowiskowe. Działania te mają na celu integrację interwencji na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i gospodarki, są prowadzone w sposób zaplanowany i skoncentrowany terytorialnie w ramach programów rewitalizacji. Kluczowym założeniem rewitalizacji jest optymalne wykorzystanie specyficznych cech danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów, w tym także walorów kulturowych. Jest to proces długofalowy, angażujący różne grupy interesariuszy – m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości i organy administracji publicznej – przy aktywnym udziale społeczności lokalnej.¹

Stan kryzysowy charakteryzuje obszary, na których skoncentrowane są negatywne zjawiska społeczne – w szczególności bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, wysoka liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym; w przypadku występowania co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk²:

- **gospodarczych** – w szczególności niskiego poziomu przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi, stanu środowiska;
- **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
- **technicznej** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji

² Ibidem

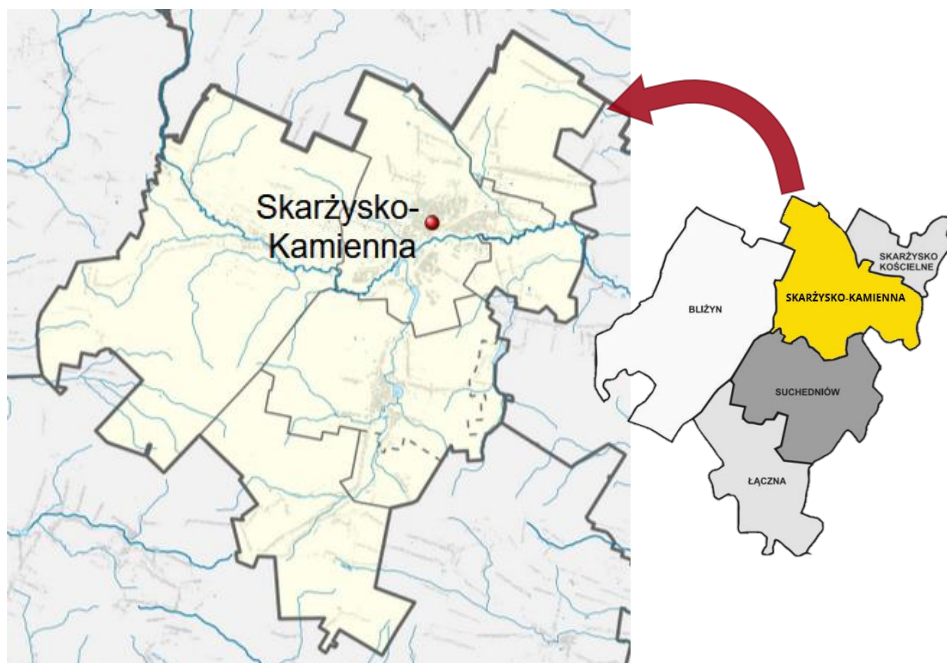

3. Ogólna charakterystyka Skarżyska-Kamiennej

Położenie

Skarżysko-Kamienna leży w centralnej Polsce, w północnej części województwa świętokrzyskiego i jest siedzibą władz powiatu skarżyskiego. Miasto leży nad rzeką Kamienną oraz jej dopływami: Kamionką, Bernatką i Oleśnicą, na Wyżynie Kieleckiej, u zbiegu Przedgórze Ilżeckiego, Garbu Gielniowskiego i Płaskowyżu Suchedniowskiego. Skarżysko-Kamienną cechuje korzystne położenie na przecięciu szlaków drogowych i kolejowych (z Warszawy do Krakowa i z Łodzi do Rzeszowa), co przekłada się na relatywnie łatwy dojazd do wielu istotnych ośrodków miejskich w Polsce. Powierzchnia miasta wynosi 64,39 km².

Mapa 1. Granice Skarżyska-Kamiennej i położenie na tle powiatu

Źródło: opracowanie na podstawie wikipedia.org, echodnia.eu

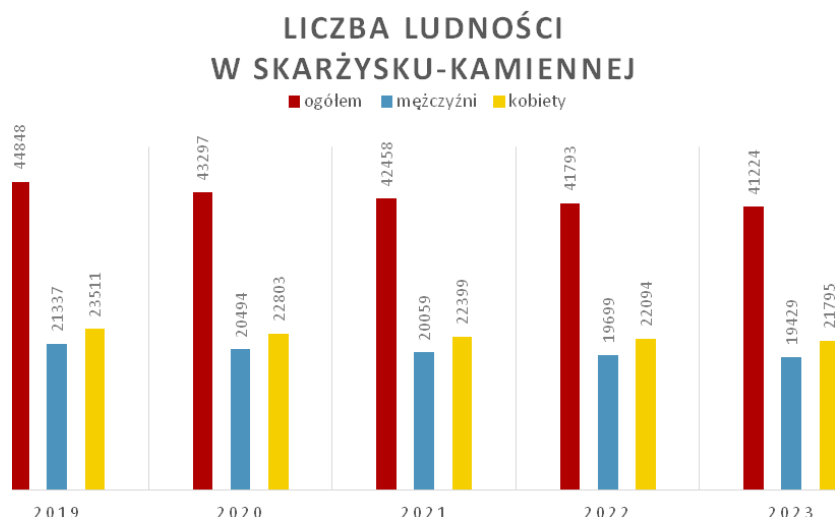
Uwarunkowania demograficzne

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że Skarżysko-Kamienna w 2023 roku liczyła 41 224 mieszkańców. Gęstość zaludnienia osiągnęła wówczas wartość 640,2 osoby na 1 km². Liczba ludności zmniejszyła się na przestrzeni analizowanych lat (spadek z 44 848 do 41 224, tj. o 3 624 osoby). W całym okresie liczba kobiet zamieszkujących miasto przewyższała liczbę mężczyzn. Współczynnik feminizacji wynosił 112, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypada 112 kobiet.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Skarżyska-Kamiennej w latach 2019-2023

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Liczba urodzeń żywych w Skarżysku-Kamiennej w okresie 2019-2023 uległa znacznemu zmniejszeniu (z 315 do 182, a zatem urodziło się o 133 dzieci mniej niż w roku bazowym). Natomiast liczba zgonów wahała się bez wyraźnego trendu: do 2021 roku ich liczba wzrastała (co może mieć związek w panującą w tym okresie pandemią COVID-19), a następnie do 2023 roku nastąpił spadek. Rokrocznie od 2019 roku odnotowywany był ujemny przyrost naturalny.

Tabela 1. Ruch naturalny ogółem w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	Polska 2023
Liczba ludności	44 848	43 297	42 458	41 793	41 224	37 636 510
Urodzenia żywe	315	255	241	210	182	272 451
Zgony ogółem	560	697	800	644	592	409 036
Przyrost naturalny	-245	-442	-559	-434	-410	-136 585
Urodzenia żywe na 1000 ludności	6,99	5,85	5,63	4,99	4,39	7,23
Zgony na 1000 ludności	12,43	15,98	18,67	15,3	14,27	10,85
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-5,44	-10,13	-13,05	-10,31	-9,88	-3,62

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W całym okresie objętym analizą, przyrost naturalny w Skarżysku-Kamiennej był ujemny, co odpowiada trendom obserwowanym w całym województwie i kraju. Oznacza to zatem, że rokrocznie liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń żywych. Najmniej korzystną wartość przyrostu naturalnego odnotowano w 2021 roku (-559), a najkorzystniejszą – w 2019 roku (-245).

Tabela 2. Przyrost naturalny w Skarżysku-Kamiennej, województwie świętokrzyskim oraz kraju w latach 2019-2023

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Polska	-34 755	-122 046	-188 006	-143 316	-136 585
Województwo świętokrzyskie	-4 274	-7 821	-9 683	-7 630	-7 146
Miasto Skarżysko-Kamienna	-245	-442	-559	-434	-410

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W latach 2019-2023 największy udział w populacji Skarżyska-Kamiennej miały osoby w wieku produkcyjnym – stanowiły ponad połowę mieszkańców (53,7%). Niemniej jednak w analizowanym okresie ich udział stopniowo się zmniejszał przy jednoczesnym wzroście odsetka osób w wieku poprodukcyjnym. Struktura ludności w Skarżysku-Kamiennej w 2023 roku według ekonomicznych grup wieku przedstawia się zatem następująco:

- 53,7% mieszkańców było w wieku produkcyjnym (z czego kobiety stanowiły 45,9%);
- 32,5% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym (z czego kobiety stanowiły 66,6%);
- 13,8% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym (z czego kobiety stanowiły 47,6%).

Tabela 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	Polska 2023
Udział % osób w wieku przedprodukcyjnym	14,0	14,2	14,1	14,0	13,8	18,2
Udział % osób w wieku produkcyjnym	56,9	55,4	54,8	54,2	53,7	58,4
Udział % osób w wieku poprodukcyjnym	29,1	30,4	31,1	31,8	32,5	23,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W latach 2019-2023 saldo migracji w Skarżysku-Kamiennej było ujemne, przy czym najmniej korzystną wartość przyjął w 2019 roku (-329), a relatywnie najkorzystniejszą – w 2023 roku (-186).

Tabela 4. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Zameldowania ogółem	274	229	241	263	286
Wymeldowania ogółem	603	416	495	499	472
Saldo migracji	-329	-187	-254	-236	-186

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Edukacja i opieka nad dziećmi

W latach 2019-2023 w Skarżysku-Kamiennej stopniowo wzrastał odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach (na końcu tego okresu 25,1% dzieci było objętych opieką w żłobkach). Jednocześnie w analizowanym okresie odnotowano spadek liczby dzieci w wieku do 3 lat.

Tabela 5. Liczba/udział dzieci objętych opieką w żłobkach w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Dzieci w wieku do 3 lat ogółem	934	853	763	675	625
Dzieci objęte opieką w żłobkach	132	126	136	136	157
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	14,1	14,8	17,8	20,1	25,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W 2023 roku w Skarżysku-Kamiennej funkcjonowało 17 przedszkoli oraz 13 szkół podstawowych. W całym okresie objętym analizą liczba dzieci w przedszkolach oraz liczba uczniów w szkołach

podstawowych zmniejszyła się. Należy podkreślić, że w przypadku liczby uczniów odnotowano większy spadek aniżeli w przypadku liczby dzieci w przedszkolach (odpowiednio o 180 i 54 w całym okresie).

Tabela 6. Liczba przedszkoli i szkół wraz z liczbą dzieci/uczniów w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Przedszkola	17	17	18	18	17
Liczba dzieci w przedszkolach	1 280	1 278	1 275	1 275	1 226
Szkoły podstawowe	14	13	13	13	13
Liczba uczniów w szkołach podstawowych	2 841	2 847	2 895	2 811	2 661

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Gospodarka i rynek pracy

W okresie od 2019 do 2023 roku w Skarżysku-Kamiennej stopniowo wzrastała liczba podmiotów gospodarczych (wzrost o 141). Większość z nich to mikroprzedsiębiorstwa, przy czym poza nimi funkcjonują także małe i średnie podmioty. Co istotne, w Skarżysku-Kamiennej w 2023 roku funkcjonowało 5 dużych firm, zatrudniających co najmniej 250 pracowników.

Tabela 7. Liczba podmiotów gospodarczych według klas wielkości w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Ogółem	5296	5372	5408	5432	5437
0-9 pracowników (mikro)	5107	5190	5234	5263	5271
10-49 pracowników (małe)	146	139	133	130	127
50-249 pracowników (średnie)	37	37	35	34	34
250 i więcej pracowników (duże)	6	6	6	5	5

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W analizowanym okresie liczba osób bezrobotnych w Skarżysku-Kamiennej uległa zmniejszeniu. Wzrost ich liczby odnotowano jedynie w 2020 roku, co może wynikać z panującej wówczas pandemii COVID-19 oraz związanych z nią obostrzeń. Przez większość analizowanego okresu udział bezrobotnych mężczyzn wśród ludności w wieku produkcyjnym był wyższy niż udział bezrobotnych kobiet w tej grupie. Odwrotna zależność wystąpiła tylko w 2019 roku.

Tabela 8. Informacje o bezrobotnych zarejestrowanych w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Bezrobotni	1 919	2 282	2 077	1 803	1 776
Bezrobotni mężczyźni	948	1 182	1 042	919	929
Udział bezrobotnych mężczyzn (%) wśród ludności w wieku produkcyjnym	3,72	4,93	4,48	4,06	4,20
Bezrobotne kobiety	971	1 100	1 035	884	847
Udział bezrobotnych kobiet (%) wśród ludności w wieku produkcyjnym	3,81	4,59	4,45	3,90	3,82

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Pomoc społeczna i opieka zdrowotna

W Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023 zmniejszyła się liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Do głównych przyczyn korzystania z takiej pomocy należą m.in. bezrobocie, ubóstwo bądź niepełnosprawność. Szczegółowe dane dotyczące liczby gospodarstw domowych i osób korzystających z pomocy społecznej według kryterium dochodowego znajdują się w kolejnej tabeli.

Tabela 9. Podstawowe informacje o opiece społecznej w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego					
Ogółem	1 236	1 120	1 129	1 004	965
Poniżej kryterium dochodowego	689	618	570	551	477
Powyżej kryterium dochodowego	547	502	559	453	488
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego					
Ogółem	2 067	1 765	1 735	1 525	1 464
Poniżej kryterium dochodowego	1 222	1 009	923	894	736
Powyżej kryterium dochodowego	845	756	812	631	728

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W analizowanym okresie w Skarżysku-Kamiennej liczba punktów aptecznych ulegała wahaniom, przy czym tendencja odnotowanych zmian była spadkowa (finalnie ich liczba zmniejszyła się o 3). Liczba porad lekarskich udzielonych w latach 2019-2023 również się zmieniała – zarówno w przypadku podstawowej opieki zdrowotnej, jak i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.

Tabela 10. Podstawowa opieka zdrowotna dla mieszkańców Skarżyska-Kamiennej w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Punkty apteczne	19	16	17	17	16
Porady lekarskie - ogółem (ambulatoryjna opieka zdrowotna)	437 373	360 780	414 217	500 705	411 970
Porady lekarskie - ogółem (podstawowa opieka zdrowotna)	284 727	246 075	282 154	300 186	265 304

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Infrastruktura

W Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023 zwiększeniu uległa liczba przystanków autobusowych. W tym okresie wzrosła także długość dróg dla rowerów.

Tabela 11. Liczba przystanków autobusowych oraz długość dróg dla rowerów w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Przystanki autobusowe	243	243	247	250	251
Długość dróg dla rowerów (km)	3,5	3,5	3,9	4,2	12,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W okresie od 2019 do 2023 roku wzrosła liczba budynków mieszkalnych w Skarżysku-Kamiennej (z 5 351 do 5 380, tj. o 29), przy czym na przestrzeni tych lat zaobserwowano też spadki. Liczba mieszkań w 2023 roku była natomiast niższa niż odnotowana w 2019 roku (o 143).

Tabela 12. Podstawowe informacje o budynkach mieszkalnych i mieszkaniach w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Budynki mieszkalne	5 351	5 255	5 306	5 388	5 380
Mieszkania ogółem	20 149	19 738	19 802	19 869	20 006
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne – wodociągi	19 585	19 572	19 638	19 705	19 842
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne - ustęp splukiwany	19 261	19 167	19 233	19 300	19 437
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne – łazienka	18 751	18 861	18 927	18 994	19 132
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne - centralne ogrzewanie	17 851	17 308	17 374	17 441	17 578
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne - gaz sieciowy	15 835	16 119	16 153	16 173	16 360
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m²]	1 211 599	1 188 963	1 195 853	1 202 990	1 214 139

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Walory turystyczne i krajobrazowe

W Skarżysku-Kamiennej znajduje się wiele interesujących miejsc i obiektów wartych odwiedzenia. Jednym z najważniejszych punktów na mapie turystycznej miasta jest Muzeum im. Orła Białego, które posiada jedną z największych w Polsce ekspozycji militariów, rozlokowaną na powierzchni ponad 1,5 hektara.

Ważnym miejscem kultu religijnego jest Sanktuarium Matki Bożej Ostrobramskiej, będące jedyną w Polsce repliką wileńskiej Ostrej Bramy. Sanktuarium cieszy się popularnością wśród pielgrzymów, którzy mogą zatrzymać się w pobliskim Domu Pielgrzyma.

Do unikalnych atrakcji należy także rezerwat archeologiczny „Rydno”, gdzie znajdują się ślady osadnictwa sięgające nawet 14 000 lat wstecz — świadectwo obecności prahistorycznych społeczności łowiecko-zbierackich.

Miasto zachowało liczne przykłady architektury przemysłowej i kolejowej z końca XIX wieku oraz pierwszych dekad XX wieku, co czyni je interesującym miejscem dla miłośników historii techniki i urbanistyki.

Co istotne, w ramach trzeciej edycji projektu „Powiaty” Skarżysko-Kamienna zostało wyróżnione jako jeden z czterech obszarów szczególnie bogatych w dziedzictwo architektoniczne II Rzeczypospolitej. Projekt poświęcony miastu zatytułowano „Bryła po bryle. Architektura międzywojnia Skarżyska-Kamiennej”, nawiązując do charakterystycznego sposobu wznoszenia budynków w okresie dwudziestolecia międzywojennego.

Jedną z najciekawszych tras turystycznych jest szlak architektury obronnej z czasów zimnej wojny, obejmujący m.in. osiedle Milica, wybudowane w latach 50. XX wieku dla pracowników fabryki zbrojeniowej. Osiedle zaprojektowano według wytycznych Terenowej Obrony Przeciwlotniczej — jego układ urbanistyczny miał służyć celom obronnym: wąskie przejścia, ukryte wejścia do klatek, spadziste dachy mające odbijać bomby zapalające, a pod budynkami rozlokowane schrony zdolne pomieścić kilka tysięcy osób. Obiekty te wyposażono m.in. w agregaty prądotwórcze, systemy filtracyjne, własne źródła wody i infrastrukturę zapewniającą samowystarczalność — od łącznicy telefonicznej po przedszkole i ośrodek zdrowia.

Nie sposób pominąć Zalewu Rejów (znanego też jako Jezioro Rejowskie) — malowniczego zbiornika wodnego o powierzchni 30 ha, usytuowanego na rzece Kamionce. Powstał na początku XIX wieku jako zbiornik retencyjny. Zniszczony w czasie I wojny światowej, został odbudowany w 1925 roku, a po kolejnych zniszczeniach w trakcie II wojny światowej ponownie przywrócony do użytku, tym razem przez Fabrykę Uzbrojenia. Dziś Rejów pełni funkcję zbiornika wyrównawczego i popularnego miejsca rekreacji. Na jego zachodnim brzegu mieści się ośrodek wypoczynkowy z plażą i infrastrukturą turystyczną.

Zasoby przyrodnicze i ochrona środowiska

Wskaźnik lesistości dla Skarżyska-Kamiennej wynosi 38,1%, co w przypadku terenów miejskich stanowi znaczący odsetek.

Na terenie Skarżyska-Kamiennej występują elementy środowiska przyrodniczego, które z uwagi na wysokie wartości objęte zostały różnymi formami ochrony wprowadzonymi na podstawie przepisów ogólnych z zakresu ochrony środowiska oraz miejscowych aktów prawnych. Obszary podlegające ochronie to:

- Suchedniowsko-Oblęgorski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Obszar Natura 2000 „Lasy Suchedniowskie”,
- Obszar Natura 2000 „Lasy Skarżyskie”,
- Pomniki przyrody.

Na terenie miasta znajduje się ponadto archeologiczny rezerwat „Rydno”.

4. Poglębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej został przyjęty Uchwałą nr XVI/183/2025 Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej z dnia 26 czerwca 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Skarżysko-Kamienna.

Głównym założeniem delimitacji obszaru rewitalizacji było wskazanie obszaru, na którym występuje największa koncentracja negatywnych zjawisk oraz identyfikacja jego potencjałów. Na podstawie diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych wyznaczono w mieście Skarżysku-Kamiennej obszar rewitalizacji, który obejmuje: jednostki analityczne w obrębie miasta, a mianowicie jednostki:

- **4** (ulice: 1 Maja, 11 Listopada, 3 Maja, Chemiczna, Chłodna, Ciepła, Czerwonego Krzyża, Dobra, Fabryczna, Franciszkańska, Kosynierów, Kościuszki, Kredytowa, Limanowskiego, Młoda, Obywatelska, Ogólna, Ogrodnicza, Piaskowa, Podjazdowa, Przechodnia, Przesmyk, Równoległa, Rynek, Rzemieślnicza, Rzeźniana, Spacerowa, Staszica, Średnia, Świeża, Towarowa, Ukośna, Wąska, Wesola, Wierzbowa, Wiśniowa, Wspólna, Zacisze, Zakole, Zaporęba, Żurawia);
- **12** (ulice: Długosza, Jałowcowa, Kilińskiego, Multanka, Przekątna, Reja, Robotnicza, Słoneczna, Sportowa);
- **13** (ulice: Asfaltowa, Praga, Przemysłowa, Skalna, Wysoka, Źródłana);
- **15** (ulice: Aleja Jana Pawła II, Chałubińskiego, Cicha, Cmentarna, Ekonomii, Jaracza, Krzywa, Legionów, Młodzawy, Obuwnicza, Osterwy, Prezydenta RP Ignacego Mościckiego, Prosta, Rieczna, Spokojna, Staffa, Struga, Szkolna, Wiklinowa);
- **17** (ulice: Al. Tysiąclecia, Bankowa, Brzozowa, Kosmonautów, Leśna, Lotnicza, Niepodległości, Niska, Pilota Janusza Rybickiego, Sokola, Sporna, Żwirki i Wigury).

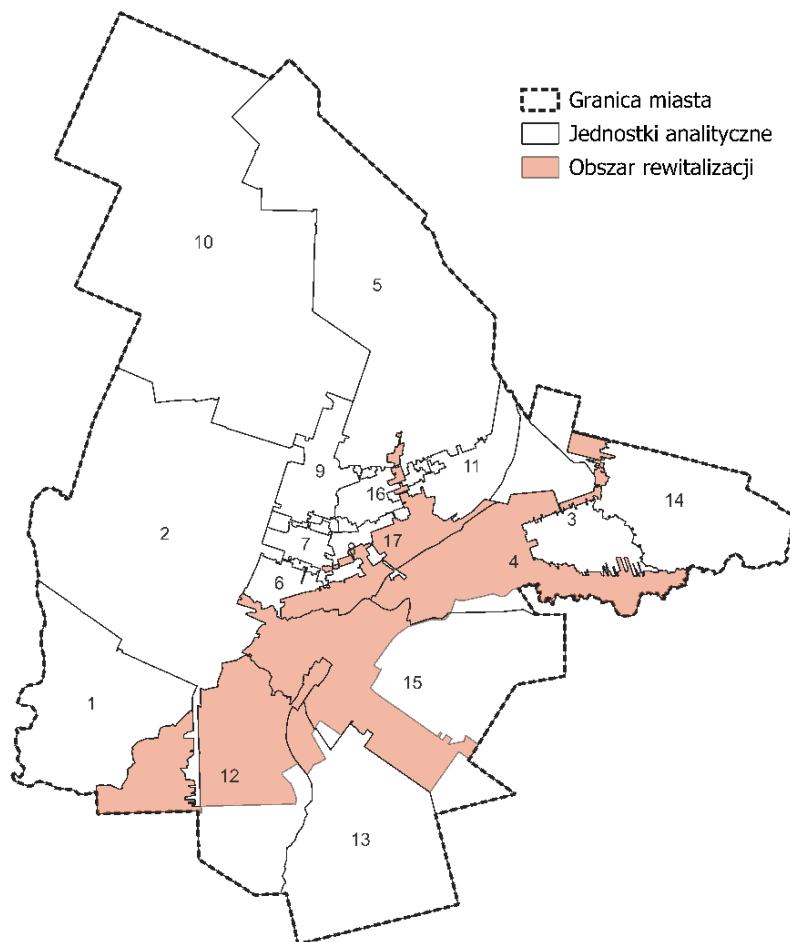
Celem niniejszej pogłębionej diagnozy jest kompleksowa analiza negatywnych zjawisk zachodzących na wyznaczonym obszarze rewitalizacji wraz ze wskazaniem potrzeb rewitalizacyjnych oraz potencjałów obszaru. Poglębiłą diagnozę oparto na analizie wskaźnikowej, analizie danych zastanych oraz na badaniu ilościowym zrealizowanym na grupie interesariuszy procesu rewitalizacji. Należy podkreślić, że badanie ilościowe odnosiło się do całego obszaru rewitalizacji.

W dalszej części tego rozdziału przedstawiono analizę obszaru rewitalizacji – poszczególne jego elementy: analizę danych zastanych (tj. ogólnego opisu obszaru rewitalizacji), analizę wskaźnikową przy wykorzystaniu danych statystycznych (w tym również wykorzystanych podczas etapu diagnozowania) oraz wyniki badania ilościowego. Podobnie jak na etapie wyznaczania granic obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, analizy prowadzono w oparciu o pięć sfer: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną. Pozwoliło to na wskazanie wszystkich problemów, określenie potrzeb rewitalizacyjnych, jak i potencjałów podobszarów rewitalizacji.

Rysunek 1. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej

Źródło: „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Skarżyska-Kamiennej”

4.1. Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji zamieszkuje 11 532 osoby, co stanowi 28,3% ogółu populacji Miasta Skarżyska-Kamiennej. Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 1 097 ha, co stanowi 17,1% ogółu powierzchni miasta.

Tabela 1. Obszar rewitalizacji

Jednostka	Wykaz ulic objętych obszarem rewitalizacji	Liczba mieszkańców [osoby]	Powierzchnia OR [ha]
4	1 Maja, 11 Listopada, 3 Maja, Chemiczna, Chłodna, Ciepła, Czerwonego Krzyża, Dobra, Fabryczna, Franciszkańska, Kosynierów, Kościuszki, Kredytowa, Limanowskiego, Młoda, Obywatelska, Ogólna, Ogrodnicza, Piaskowa, Podjazdowa, Przechodnia, Przesmyk, Równoległa, Rynek, Rzemieślnicza, Rzeźniana, Spacerowa, Staszica, Średnia, Świeża, Towarowa, Ukośna, Wąska, Wesola, Wierzbowa, Wiśniowa, Wspólna, Zacisze, Zakole, Zaporęba, Żurawia	2 900	327
12	Długosza, Jałowcowa, Kilińskiego, Multanka, Przekątna, Reja, Robotnicza, Słoneczna, Sportowa	854	465
13	Asfaltowa, Praga, Przemysłowa, Skalna, Wysoka, Źródłana	810	459
15	Aleja Jana Pawła II, Chałubińskiego, Cicha, Cmentarna, Ekonomii, Jaracza, Krzywa, Legionów, Młodzawy, Obuwnicza, Osterwy, Prezydenta RP Ignacego Mościckiego, Prosta, Rzeczna, Spokojna, Staffa, Struga, Szkolna, Wiklinowa	2 143	669
17	Al. Tysiąclecia, Bankowa, Brzozowa, Kosmonautów, Leśna, Lotnicza, Niepodległości, Niska, Pilota Janusza Rybickiego, Sokola, Sporna, Żwirki i Wigury	4 825	130
Łącznie jednostki analityczne		11 532	2 050
Obszar wyłączony		0	953
Obszar rewitalizacji		11 532 (28,3%)	1 097 (17,1%)
Miasto Skarżysko-Kamienna (suma)		40 798 (100%)	6 416 (100%)

Źródło: opracowanie własne

Obszar rewitalizacji w mieście Skarżysko-Kamienna obejmuje szereg istotnych miejsc o dużym znaczeniu rekreacyjnym, historycznym oraz kulturowym, które są ważnym elementem tożsamości lokalnej społeczności.

- **Muzeum im. Orla Białego** – muzeum stanowi jedną z największych w kraju ekspozycji militariów. Rozlokowane na powierzchni ponad 1,5 hektara, przyciąga turystów i pasjonatów historii, stając się ważnym ośrodkiem edukacyjnym i kulturalnym o znaczeniu ponadlokalnym.
- **Kościół Najświętszego Serca Jezusa** przy ul. Aleja Niepodległości, zaprojektowany przez wybitnego architekta Józefa Piusa Dziekońskiego i wzniesiony w latach 1920–1925, stanowi ważny zabytek architektury sakralnej. Jego historyczna i artystyczna wartość nadaje mu duży potencjał kulturowy, a także turystyczny – może przyciągać miłośników historii, architektury oraz osoby zainteresowane dziedzictwem religijnym regionu. Obiekt sprzyja rozwojowi lokalnej oferty kulturalnej i turystycznej, podnosząc atrakcyjność miejsca na mapie regionu.
- **Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny**, zwany potocznie „Klasztorkiem”, to cenny zabytek sakralny związany z działalnością ojców franciszkanów. Obiekt ten posiada znaczący potencjał kulturowy i turystyczny – jest miejscem modlitwy i życia duchowego, a zarazem atrakcją dla osób zainteresowanych architekturą sakralną i historią zakonu franciszkańskiego.
- **Cmentarz parafialny i cmentarz wojenny z lat 1914–1915 w Skarżysku-Kamiennej** to ważne miejsce pamięci historycznej i dziedzictwa kulturowego miasta. Na terenie parafialnej nekropolii znajdują się mogiły żołnierzy poległych podczas I wojny światowej – spoczywają tu zarówno żołnierze armii austro-węgierskiej, jak i rosyjskiej.
- **Strefa Lokalnej Aktywności Społecznej (Strefa LAS)** stanowi ważny lokalny potencjał, ponieważ pełni funkcję centrum integracji mieszkańców. To przestrzeń, w której organizowane są spotkania, warsztaty, zajęcia rekreacyjne i inicjatywy społeczne, sprzyjające budowaniu więzi sąsiedzkich i wzmacnianiu aktywności obywatelskiej.
- **Siłownie plenerowe** zlokalizowane m.in. przy ul. Sportowej oraz na skwerze przy ul. Franciszkańskiej stanowią istotny lokalny potencjał w zakresie rekreacji i promocji zdrowego stylu życia. To ogólnodostępne i bezpłatne miejsca aktywności fizycznej na świeżym powietrzu, które sprzyjają integracji mieszkańców różnych grup wiekowych, zachęcają do regularnych ćwiczeń oraz poprawiają atrakcyjność przestrzeni publicznych.

Opinie interesariuszy

W badaniu ankietowym interesariuszy poproszono o wskazanie potencjałów obszaru rewitalizacji. Jako główne czynniki świadczące o potencjale obszaru rewitalizacji ankietowani wskazywali najczęściej następujące: dostęp do szerokopasmowego internetu (31,3%), odpowiednia komunikacja zbiorowa (29,2%), infrastruktura komunalna (inf. wodno-kanalizacyjna, inf. elektryczna, inf. gazowa) (29,2%) oraz dostęp do infrastruktury społecznej (edukacyjnej, wychowawczej, opieki medycznej, pomocy społecznej) (29,2%).

Skrócone wyniki analizy wskaźnikowej

W kolejnej tabeli zamieszczono wyniki analizy wskaźnikowej, którą zrealizowano na potrzeby diagnozy delimitacyjnej – zestawiono ze sobą wartość wskaźników dla obszaru rewitalizacji oraz dla całego miasta. Takie działanie umożliwi porównanie sytuacji w obszarze rewitalizacji na tle Miasta Skarżysko-Kamienna.

Tabela 1. Skrócone podsumowanie wyników analizy wskaźnikowej

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Skarżysko-Kamienna
Sfera społeczna		
Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców (stymulanta)	14,07	13,64
Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców (destymulanta)	25,96	26,19
Liczba NGO na 1000 mieszkańców (stymulanta)	3,73	2,89
Frekwencja w wyborach Prezydenckich (stymulanta)	ND	72,80%
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców (destymulanta)	3,10	1,81
Liczba osób z niepełnosprawnościami, korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców (destymulanta)	0,92	0,61
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców (destymulanta)	1,8	0,9
Stopa bezrobocia (destymulanta)	9,36	7,23
Liczba osób długotrwale pozostających bez pracy na 100 mieszkańców (destymulanta)	3,10	2,55
Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym na 100 mieszkańców (destymulanta)	1,02	0,56
Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 mieszkańców (destymulanta)	0,99	0,75
Liczba osób bezrobotnych po 50 roku życia na 100 mieszkańców (destymulanta)	1,66	1,28
Sfera gospodarcza		
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców (stymulanta)	141,87	112,38
Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców (stymulanta)	12,14	8,70
Sfera środowiskowa		
Wyroby zawierające azbest (t) (średnia)	318,80	157,54
Udział kotłów na paliwo stałe w ogóle źródeł ogrzewania (destymulanta)	40,94	34,81
Sfera przestrzenno-funkcjonalna		
Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1000 mieszkańców	9,11	6,15

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Skarżysko-Kamienna
(stymulanta)		
Powierzchnia terenów zielonych na 1000 mieszkańców (stymulanta)	43,30	19,86
Liczba placów zabaw na 1000 osób w wieku przedprodukcyjnym (stymulanta)	5,55	3,95
Liczba siłowni zewnętrznych na 1000 mieszkańców (stymulanta)	0,43	0,29
Sfera techniczna		
Średni stan techniczny dróg gminnych (ocena w skali 1-5) (stymulanta)	3,2	3,1
Odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji (stymulanta)	17,50	20,83
Liczba kamer monitoringu miejskiego na 1000 mieszkańców (stymulanta)	5,64	2,92

Źródło: opracowanie własne

Analiza negatywnych zjawisk

W ramach diagnozy pogłębionej obszaru rewitalizacji, przeprowadzono analizę zjawisk negatywnych w oparciu o dane statystyczne. Analiza została zrealizowana z uwzględnieniem sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej.

SFERA SPOŁECZNA

Na obszarze rewitalizacji w sferze społecznej występuje koncentracja negatywnych zjawisk. W przypadku 8 wskaźników odnotowano przekroczenia ich wartości w stosunku do średniej wartości dla miasta Skarżyska-Kamiennej.

Na obszarze rewitalizacji sytuacja społeczna wypada wyraźnie gorzej niż w całym mieście Skarżysko-Kamienna. Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej jest tam wyższy (3,10% wobec 1,81% w mieście). Więcej jest także osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem – 0,92 na 100 mieszkańców, podczas gdy w mieście wskaźnik ten wynosi 0,61. Również problem ubóstwa jest silniej odczuwalny: z tego powodu pomoc społeczną pobiera 1,8 osoby na 100 mieszkańców, czyli dwukrotnie więcej niż w skali miasta (0,9). Dane te pokazują, że obszar rewitalizacji charakteryzuje się większą koncentracją problemów społecznych wymagających wsparcia.

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Skarżysko-Kamienna
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców (destymulanta)	3,10	1,81
Liczba osób z niepełnosprawnościami, korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców (destymulanta)	0,92	0,61
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców (destymulanta)	1,8	0,9

Na obszarze rewitalizacji problemy związane z rynkiem pracy są bardziej nasilone niż w całym mieście Skarżysko-Kamienna. Stopa bezrobocia wynosi tam 9,36%, podczas gdy w skali miasta 7,23%. Widać również wyższą liczbę osób długotrwale bezrobotnych – 3,10 na 100 mieszkańców wobec 2,55 w mieście. Szczególnie niekorzystnie wypada odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym, który jest niemal dwukrotnie wyższy niż w całym mieście (1,02 wobec 0,56). Dane te wskazują na silniejszą koncentrację barier zatrudnienia w obszarze rewitalizacji.

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Skarżysko-Kamienna
Stopa bezrobocia (destymulanta)	9,36	7,23
Liczba osób długotrwale pozostających bez pracy na 100 mieszkańców (destymulanta)	3,10	2,55
Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym na 100 mieszkańców (destymulanta)	1,02	0,56

Na obszarze rewitalizacji również widoczne jest bezrobocie zarówno wśród ludzi młodych, jak i starszych. Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia wynosi 0,99 na 100 mieszkańców, podczas gdy w całym Skarżysku-Kamiennym – 0,75. Jeszcze bardziej widoczna jest różnica w grupie 50+: w obszarze rewitalizacji wskaźnik ten wynosi 1,66, a w skali miasta 1,28. Dane te pokazują, że szczególnie młodzież i osoby starsze na badanym obszarze napotykają większe trudności w znalezieniu zatrudnienia.

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Skarżysko-Kamienna
Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 mieszkańców (destymulanta)	0,99	0,75
Liczba osób bezrobotnych po 50 roku życia na 100 mieszkańców (destymulanta)	1,66	1,28

Opinie interesariuszy

Ankietowanych poproszono o wskazanie problemów w sferze społecznej. W ich opinii, najistotniejszym problemem są patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie) (66,7%). Nieco rzadziej wskazywano także na niski poziom integracji społecznej (47,9%) oraz na ubóstwo, wandalizm, przestępczość czy niewystarczającą ofertę sportowo-rekreacyjną (plac zabaw, boiska itp.) (wszystkie te odpowiedzi zostały wskazane przez 41,7% badanych).

SFERA GOSPODARCZA

Analiza wskaźników w sferze gospodarczej nie wykazała występowania negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji w ujęciu ogólnym. Negatywne zjawiska gospodarcze występują jednak na podobszarach w ujęciu indywidualnym (zob. podrozdziały od nr 4.2 do 4.6).

Opinie interesariuszy

Badani interesariusze poproszeni zostali o wskazanie problemów gospodarczych występujących na obszarze rewitalizacji. Wskazywano w głównej mierze na niski poziom przedsiębiorczości (56,3%) oraz na brak wystarczającej liczby miejsc pracy (54,2%). Trzecim istotnym problemem, choć rzadziej wskazywanym, była zła kondycja lokalnych przedsiębiorstw (39,6%).

SFERA ŚRODOWISKOWA

Na obszarze rewitalizacji problemy środowiskowe są bardziej nasilone niż w całym mieście Skarżysko-Kamienna. Ilość wyrobów zawierających azbest jest tu dwukrotnie większa – średnio 318,8 t wobec 157,54 t w skali miasta.

Również udział kotłów na paliwo stałe w ogóle źródeł ogrzewania jest wyższy i wynosi 40,94%, podczas gdy w całym mieście 34,81%. Dane te wskazują na większe obciążenie środowiska oraz potrzebę intensywniejszych działań modernizacyjnych i proekologicznych w obszarze rewitalizacji.

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Skarżysko- Kamienna
Wyroby zawierające azbest (t) (średnia)	318,80	157,54
Udział kotłów na paliwo stałe w ogóle źródeł ogrzewania (destymulanta)	40,94	34,81

Opinie interesariuszy

Z ankiety zrealizowanej wśród interesariuszy wynika, że na obszarze rewitalizacji mogą występować pewne problemy w sferze środowiskowej. Wskazywali oni bowiem najczęściej na niski poziom świadomości mieszkańców co do zachowania standardów czystości (porzucanie śmieci w przestrzeni publicznej) (77,1%). Z kolei 45,8% respondentów wskazało na niewystarczające wykorzystanie walorów i zasobów naturalnych. Natomiast występowanie dzikich wysypisk śmieci zostało wskazane przez 39,6% badanych.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Analiza wskaźnikowa wykazała występowanie negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych na poszczególnych podobozarach rewitalizacji w ujęciu indywidualnym (zob. podrozdziały od nr 4.2 do 4.6).

Ważnym problemem infrastrukturalnym obszaru rewitalizacji jest niedostateczny dostęp do boisk i placów zabaw (Skalka, Górna Kolonia, Młodzawy, Rejów) czy też terenów rekreacyjnych, takich jak parki i tereny do spacerów (Zachodnie, Górna Kolonia, Młodzawy, Zachodnie).

Problemem sfery przestrzenno-funkcjonalnej są także zdegradowane budynki będące własnością prywatną. W uchwale nr XVI/183/2025 Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej z dnia 26 czerwca 2025 r. ustanowione zostało prawo pierwokupu na rzecz Gminy Skarżysko-Kamienna, co być może w przyszłości przyczyni się do ograniczenia tego problemu.

Opinie interesariuszy

Według ponad połowy interesariuszy rewitalizacji (52,1%), głównym problemem obszaru w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest niewystarczająca ilość miejsc parkingowych. Następnie badani najczęściej wskazywali na niewystarczającą i nie stanowiącą kompleksu komunikacyjnego infrastrukturę ścieżek rowerowych (47,9%). Nieco mniejszy odsetek wskazań dotyczył z kolei niewystarczającej ilości ciągów spacerowych dla pieszych wraz z infrastrukturą (39,6%).

SFERA TECHNICZNA

Negatywne zjawiska na obszarze rewitalizacji dotyczą także sfery technicznej. Na opisywanym obszarze odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji jest niższy niż w całym mieście Skarżysko-Kamienna (17,5% wobec 20,83%). Oznacza to, że tempo modernizacji obiektów publicznych jest tu wolniejsze, co przekłada się na mniejszą efektywność energetyczną i wyższe koszty ich utrzymania.

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Skarżysko-Kamienna
Odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji (stymulanta)	17,50	20,83

Opinie interesariuszy

Z opinii ankietowanych wynika, że głównym problemem technicznym obszaru rewitalizacji jest zły lub niewystarczający stan dróg i infrastruktury drogowej (68,8%). Rzadziej wskazywano na zły lub niewystarczający stan techniczny budynków mieszkalnych (56,3%). Równo połowa ankietowanych wskazała na występujące bariery architektoniczne utrudniające komunikację pieszą osób z niepełnosprawnościami lub/i dzieci.

Analiza pozytywnych zjawisk

W ramach diagnozy pogłębionej obszaru rewitalizacji, przeprowadzono również analizę zjawisk pozytywnych w oparciu o dane statystyczne. Analiza została zrealizowana z uwzględnieniem sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej.

SFERA SPOŁECZNA

Na obszarze rewitalizacji można również zauważyć pozytywne zjawiska.

Struktura demograficzna jest nieco korzystniejsza niż w całym mieście Skarżysko-Kamienna. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym jest tu wyższy (14,07% wobec 13,64%), co świadczy o większym udziale dzieci i młodzieży.

Jednocześnie udział osób w wieku poprodukcyjnym jest minimalnie niższy (25,96% wobec 26,19%), co oznacza nieco mniejsze obciążenie demograficzne związane ze starzeniem się ludności.

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Skarżysko-Kamienna
Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców (stymulanta)	14,07	13,64
Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców (destymulanta)	25,96	26,19

Na obszarze rewitalizacji aktywność społeczna jest wyraźnie większa niż w całym Skarżysku-Kamiennym. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców wynosi tu 3,73, podczas gdy w skali miasta 2,89. Świadczy to o silniejszym zaangażowaniu lokalnej społeczności i większym potencjale do działań obywatelskich, partnerskich i rozwojowych.

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Skarżysko-Kamienna
Liczba NGO na 1000 mieszkańców (stymulanta)	3,73	2,89

SFERA GOSPODARCZA

Na obszarze rewitalizacji widoczna jest większa aktywność gospodarcza niż w całym Skarżysku-Kamiennej. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców wynosi tu 141,87, podczas gdy w mieście ogółem 112,38. Podobnie korzystnie wypada liczba nowo zarejestrowanych firm – 12,14 na 1000 mieszkańców wobec 8,70 w skali miasta. Dane te wskazują na wysoki potencjał przedsiębiorczości i sprzyjające warunki do rozwoju lokalnej gospodarki.

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Skarżysko-Kamienna
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców (stymulanta)	141,87	112,38
Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców (stymulanta)	12,14	8,70

SFERA ŚRODOWISKOWA

Analiza wskaźników w sferze środowiskowej nie wykazała występowania pozytywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Pozytywne zjawiska na obszarze rewitalizacji dotyczą także aspektów przestrzenno-funkcjonalnych.

Na obszarze rewitalizacji dostępność komunikacji zbiorowej jest wyraźnie lepsza niż w całym mieście Skarżysko-Kamienna. Liczba przystanków na 1000 mieszkańców wynosi tu 9,11, podczas gdy w skali miasta 6,15. Oznacza to gęstszą sieć transportu publicznego, co sprzyja mobilności mieszkańców, ułatwia codzienne dojazdy oraz zwiększa atrakcyjność obszaru pod względem dostępności usług i miejsc pracy.

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Skarżysko-Kamienna
Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1000 mieszkańców	9,11	6,15

Na obszarze rewitalizacji sytuacja pod względem dostępu do terenów zielonych jest także znacznie korzystniejsza niż w całym mieście. Powierzchnia zieleni na 1000 mieszkańców wynosi tu 43,30, czyli ponad dwukrotnie więcej niż średnia miejska (19,86). To pozytywne zjawisko sprzyja poprawie jakości życia mieszkańców, wspiera rekreację i integrację społeczną oraz stanowi ważny atut środowiskowy obszaru.

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Skarżysko-Kamienna
Powierzchnia terenów zielonych na 1000 mieszkańców (stymulanta)	43,30	19,86

Na obszarze rewitalizacji widoczna jest lepsza dostępność infrastruktury rekreacyjnej niż w całym Skarżysku-Kamiennej. Liczba placów zabaw na 1000 osób w wieku przedprodukcyjnym wynosi 5,55, podczas gdy w mieście ogółem 3,95, co oznacza lepsze warunki do aktywności i spędzania czasu przez dzieci. Również w przypadku siłowni zewnętrznych sytuacja jest korzystniejsza – wskaźnik wynosi 0,43 na 1000 mieszkańców wobec 0,29 w całym mieście. Dane te pokazują, że obszar rewitalizacji oferuje mieszkańcom szersze możliwości aktywnego wypoczynku i integracji społecznej.

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Skarżysko-Kamienna
Liczba placów zabaw na 1000 osób w wieku przedprodukcyjnym (stymulanta)	5,55	3,95
Liczba siłowni zewnętrznych na 1000 mieszkańców	0,43	0,29

SFERA TECHNICZNA

Na obszarze rewitalizacji warunki infrastrukturalne i bezpieczeństwa są oceniane korzystniej niż w mieście Skarżysko-Kamienna. Średni stan techniczny dróg gminnych jest nieco lepszy (3,2 wobec 3,1 w skali 1–5), co świadczy o wyższej jakości lokalnej sieci drogowej. Również dostępność monitoringu miejskiego jest znacząco wyższa – liczba kamer na 1000 mieszkańców wynosi 5,64, podczas gdy w całym mieście 2,92. Oznacza to większe poczucie bezpieczeństwa oraz lepsze warunki komunikacyjne w obszarze rewitalizacji.

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Miasto Skarżysko-Kamienna
Średni stan techniczny dróg gminnych (ocena w skali 1-5) (stymulanta)	3,2	3,1
Liczba kamer monitoringu miejskiego na 1000 mieszkańców	5,64	2,92

4.2. Podobszar I – Jednostka analityczna nr 4

Podobszar I składa się z ulic: 1 Maja, 11 Listopada, 3 Maja, Chemiczna, Chłodna, Ciepła, Czerwonego Krzyża, Dobra, Fabryczna, Franciszkańska, Kosynierów, Kościuszki, Kredytowa, Limanowskiego, Młoda, Obywatelska, Ogólna, Ogrodnicza, Piaskowa, Podjazdowa, Przechodnia, Przesmyk, Równoległa, Rynek, Rzemieślnicza, Rzeźniana, Skwer Antoniego Biernackiego, Spacerowa, Staszica, Średnia, Świeża, Towarowa, Ukośna, Wąska, Wesoła, Wierzbowa, Wiśniowa, Wspólna, Zacisze, Zakole, Zaporęba, Żurawia.

Analiza negatywnych zjawisk

Na obszarze rewitalizacji w jednostce nr 4 widać wyraźne nagromadzenie problemów społecznych, środowiskowych i technicznych, które odróżniają go od średniej sytuacji w całym mieście Skarżysko-Kamienna.

W sferze społecznej szczególnie niepokojące są dane dotyczące aktywności obywatelskiej i sytuacji socjalnej mieszkańców. Frekwencja w wyborach prezydenckich jest niższa niż w mieście, co może świadczyć o mniejszym poczuciu wpływu mieszkańców na sprawy publiczne i słabszym zaangażowaniu społecznym. Ponadto odsetek osób korzystających z pomocy społecznej jest wyższy, a w tej grupie znaczącą część stanowią osoby z niepełnosprawnościami. Rynek pracy charakteryzuje się trudniejszą sytuacją niż w całym mieście – stopa bezrobocia jest wyższa, a liczba osób pozostających bez pracy przez dłuższy czas wyraźnie większa. Problem dotyczy także struktury osób bezrobotnych – częściej występują tu osoby z wykształceniem podstawowym, a także młodzi do 30 roku życia i osoby po 50 roku życia, czyli grupy szczególnie narażone na długotrwałe wykluczenie zawodowe. Takie zjawiska sprzyjają pogłębianiu się marginalizacji społecznej i ograniczają możliwości rozwojowe mieszkańców.

W sferze środowiskowej sytuacja jest znacząco gorsza niż w całym Skarżysku-Kamiennym. Na obszarze występuje wielokrotnie większa ilość wyrobów zawierających azbest, co stwarza poważne zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców. Dodatkowo wyższy jest udział kotłów na paliwo stałe w strukturze źródeł ogrzewania, co przyczynia się do zanieczyszczenia powietrza i pogorszenia jakości życia. Wskazuje to na konieczność podejmowania działań modernizacyjnych oraz inwestycji proekologicznych, które mogłyby poprawić warunki środowiskowe.

W sferze technicznej problemem jest niższa ocena stanu technicznego dróg gminnych niż w skali całego miasta. Oznacza to, że mieszkańcy obszaru rewitalizacji zmagają się z gorszą infrastrukturą komunikacyjną, co utrudnia codzienne funkcjonowanie i obniża atrakcyjność tego terenu zarówno dla mieszkańców, jak i potencjalnych inwestorów. Pełne dane o niekorzystnych wskaźnikach dla Podobszaru I przedstawia kolejna tabela.

Tabela 13. Negatywne zjawiska – Podobszar I

Sfera	Wskaźnik	Podobszar I Jednostka nr 4	Miasto Skarżysko- Kamienna
Społeczna	Frekwencja w wyborach Prezydenckich	67,33%	72,80%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców	2,83	1,81
	liczba osób z niepełnosprawnościami, korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	0,97	0,61
	Stopa bezrobocia	9,95	7,23
	liczba osób długotrwale pozostających bez pracy na 100	3,59	2,55

Sfera	Wskaźnik	Podobszar I Jednostka nr 4	Miasto Skarżysko- Kamienna
	mieszkańców		
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym na 100 mieszkańców	0,97	0,56
	liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 mieszkańców	1,03	0,75
	liczba osób bezrobotnych po 50 roku życia na 100 mieszkańców	2,10	1,28
Środowiskowa	Wyroby zawierające azbest (t)	694,0	157,54
	Udział kotłów na paliwo stałe w ogóle źródeł ogrzewania	48,53	34,81
Techniczna	Średni stan techniczny dróg gminnych (ocena w skali 1-5)	2,86	3,1

Lokalne potencjały

Podobszar I na swoim terenie gromadzi też pewne lokalne potencjały, w związku z czym jest istotny dla rozwoju miasta.

W sferze społecznej struktura demograficzna kształtuje się korzystniej – wyższy jest udział osób w wieku przedprodukcyjnym, co świadczy o większym potencjale rozwojowym związanym z młodszą populacją. Jednocześnie udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym jest niższy niż w skali miasta, co zmniejsza obciążenie demograficzne. Bardzo pozytywnie wyróżnia się liczba organizacji pozarządowych – w jednostce jest ich znacznie więcej niż średnio w mieście, co świadczy o silnym zaangażowaniu społecznym i dużym potencjale do działań oddolnych. Zauważalnie mniejszy jest także odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, co wskazuje na relatywnie niższe natężenie problemów materialnych.

W sferze gospodarczej obszar ten cechuje się wysoką aktywnością przedsiębiorczą. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców jest zdecydowanie wyższa niż w mieście ogółem, podobnie jak liczba nowo rejestrowanych działalności gospodarczych. To dowodzi dużego potencjału gospodarczego i sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości lokalnej.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej mieszkańcy mają lepszy dostęp do infrastruktury sprzyjającej mobilności, rekreacji i jakości życia. Gęstsza sieć przystanków komunikacji zbiorowej poprawia dostępność transportową, a powierzchnia terenów zielonych przypadająca na mieszkańca jest znacznie większa niż średnio w mieście, co pozytywnie wpływa na komfort życia i stan środowiska. Lepsza jest także dostępność infrastruktury rekreacyjnej – zarówno liczba placów zabaw, jak i siłowni zewnętrznych jest wyższa, co sprzyja integracji społecznej i aktywności fizycznej mieszkańców.

W sferze technicznej pozytywnie należy ocenić odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji, który jest nieco wyższy niż w całym mieście, co świadczy o podejmowanych działaniach na rzecz poprawy efektywności energetycznej. Dodatkowo liczba kamer monitoringu miejskiego jest tu znacząco większa, co wpływa na poprawę bezpieczeństwa i poczucia komfortu mieszkańców. Pełne dane w zakresie korzystnych wskaźników dla Podobszaru I prezentuje poniższa tabela.

Tabela 14. Pozytywne zjawiska – Podobszar I

Sfera	Wskaźnik	Podobszar I Jednostka nr 4	Miasto Skarżysko- Kamienna
Społeczna	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	14,52	13,64
	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	21,03	26,19

Sfera	Wskaźnik	Podobszar I Jednostka nr 4	Miasto Skarżysko- Kamienna
	Liczba NGO na 1000 mieszkańców	7,24	2,89
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	0,69	0,9
Gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	175,17	112,38
	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	15,17	8,70
Przestrzenno- funkcjonalna	Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1000 mieszkańców	10,00	6,15
	Powierzchnia terenów zielonych na 1000 mieszkańców	32,88	19,86
	Liczba placów zabaw na 1000 osób w wieku przedprodukcyjnym	4,75	3,95
	Liczba siłowni zewnętrznych na 1000 mieszkańców	0,69	0,29
Techniczna	Odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	21,43	20,83
	Liczba kamer monitoringu miejskiego na 1000 mieszkańców	4,83	2,92

4.3. Podobszar II – Jednostka analityczna nr 12

Podobszar II składa się z ulic: Długosza, Jałowcowa, Kilińskiego, Multanka, Przekątna, Reja, Robotnicza, Słoneczna, Sportowa.

Analiza negatywnych zjawisk

Analiza wskaźnikowa ukazuje nagromadzenie negatywnych zjawisk w zakresie kilku kluczowych aspektów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.

W sferze społecznej widoczny jest szczególnie duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej – wyższy niż średnia miejska, a dodatkowo częściej pomoc otrzymują osoby z niepełnosprawnościami. Bardzo niepokojące jest również to, że znacznie więcej mieszkańców korzysta ze wsparcia z powodu ubóstwa. Rynek pracy charakteryzuje się większymi trudnościami niż w skali miasta – stopa bezrobocia jest wyższa, podobnie jak udział osób długotrwale pozostających bez pracy. W grupie bezrobotnych szczególnie często występują osoby z niskim poziomem wykształcenia, a także osoby do 30 roku życia i osoby starsze po 50 roku życia, co świadczy o ograniczonych możliwościach aktywizacji zawodowej i wysokim ryzyku trwałego wykluczenia z rynku pracy.

W sferze gospodarczej sytuacja także jest mniej korzystna – liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców jest niższa niż w całym mieście. Oznacza to słabszą aktywność gospodarczą, mniejszą przedsiębiorczość oraz ograniczone możliwości lokalnego rozwoju ekonomicznego.

W sferze środowiskowej sytuacja jest szczególnie trudna ze względu na bardzo wysoki udział kotłów na paliwo stałe w strukturze źródeł ogrzewania. Jest on niemal dwukrotnie większy niż średnia dla miasta, co przyczynia się do większej emisji zanieczyszczeń i negatywnie wpływa na jakość powietrza, a tym samym zdrowie mieszkańców.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej ilość terenów zielonych przypadających na mieszkańca jest niższa niż średnio w mieście, co ogranicza dostępność przestrzeni rekreacyjnych i wypoczynkowych.

W sferze technicznej problemy są bardzo wyraźne – stan dróg gminnych oceniany jest gorzej niż w skali miasta, co obniża komfort komunikacyjny i bezpieczeństwo użytkowników. Dodatkowo nie przeprowadzono tu żadnych działań związanych z termomodernizacją budynków użyteczności publicznej. To pogarsza efektywność energetyczną obiektów i oznacza wyższe koszty ich utrzymania. Pełne dane o niekorzystnych wskaźnikach prezentuje kolejna tabela.

Tabela 15. Negatywne zjawiska – Podobszar II

Sfera	Wskaźnik	Podobszar II Jednostka nr 12	Miasto Skarżysko- Kamienna
Społeczna	Frekwencja w wyborach Prezydenckich	71,70%	72,80%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców	4,80	1,81
	Liczba osób z niepełnosprawnościami, korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	0,82	0,61
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	3,98	0,9
	Stopa bezrobocia	9,71	7,23
	Liczba osób długotrwale pozostających bez pracy na 100 mieszkańców	2,69	2,55

Sfera	Wskaźnik	Podobszar II Jednostka nr 12	Miasto Skarżysko- Kamienna
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym na 100 mieszkańców	1,52	0,56
	Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 mieszkańców	1,17	0,75
	Liczba osób bezrobotnych po 50 roku życia na 100 mieszkańców	1,41	1,28
Gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	87,82	112,38
Środowiskowa	Udział kotłowni na paliwo stałe w ogóle źródeł ogrzewania	65,07	34,81
Przestrzenno-funkcjonalna	Powierzchnia terenów zielonych na 1000 mieszkańców	16,77	19,86
Techniczna	Średni stan techniczny dróg gminnych (ocena w skali 1-5)	2,71	3,1
	Odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	0,00	20,83

Lokalne potencjały

Na obszarze rewitalizacji w jednostce nr 12, obok licznych problemów społeczno-gospodarczych, widoczne są również pozytywne zjawiska, które wyróżniają ten teren na tle całego miasta Skarżysko-Kamienna i mogą stanowić solidny fundament dla dalszego rozwoju.

W sferze społecznej korzystnie kształtuje się struktura demograficzna – udział osób w wieku przedprodukcyjnym jest wyższy niż średnia miejska, co świadczy o większym potencjale młodego pokolenia. Jednocześnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest niższy, co oznacza mniejsze obciążenie związane ze starzeniem się populacji. Atutem jest również wyższa liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz mieszkańców, co wskazuje na obecność aktywności obywatelskiej i potencjału do rozwoju kapitału społecznego.

W sferze gospodarczej pozytywnie wyróżnia się liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, która przewyższa średnią dla całego miasta. To dowodzi przedsiębiorczości mieszkańców oraz wskazuje na potencjał do rozwoju lokalnej gospodarki.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej jednostka nr 12 dysponuje bardzo dobrą infrastrukturą sprzyjającą mobilności i rekreacji. Sieć przystanków komunikacji zbiorowej jest zdecydowanie gęstsza niż w całym mieście, co poprawia dostępność transportową i ułatwia mieszkańcom codzienne funkcjonowanie. Na szczególną uwagę zasługuje bardzo wysoka liczba placów zabaw, które zapewniają dobre warunki do rozwoju i spędzania wolnego czasu przez dzieci, a także ponadprzeciętna liczba siłowni zewnętrznych, wspierających aktywność fizyczną i integrację społeczną.

W sferze technicznej pozytywnym zjawiskiem jest większa liczba kamer monitoringu miejskiego, co przekłada się na wyższy poziom bezpieczeństwa i poczucie ochrony mieszkańców. Szczegółowe dane prezentuje kolejna tabela.

Tabela 16. Pozytywne zjawiska – Podobszar II

Sfera	Wskaźnik	Podobszar II Jednostka nr 12	Miasto Skarżysko- Kamienna
Społeczna	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	15,46	13,64
	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	23,07	26,19
	Liczba NGO na 1000 mieszkańców	3,51	2,89
Gospodarcza	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	10,54	8,70

Sfera	Wskaźnik	Podobszar II Jednostka nr 12	Miasto Skarżysko- Kamienna
Środowiskowa	Wyroby zawierające azbest (t)	122,15	157,54
Przestrzenno- funkcyjna	Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1000 mieszkańców	19,91	6,15
	Liczba placów zabaw na 1000 osób w wieku przedprodukcyjnym	22,73	3,95
	Liczba siłowni zewnętrznych na 1000 mieszkańców	1,17	0,29
Techniczna	Liczba kamer monitoringu miejskiego na 1000 mieszkańców	5,85	2,92

4.4. Podobszar III – Jednostka analityczna nr 13

Podobszar III składa się z ulic: Asfaltowa, Praga, Przemysłowa, Skalna, Wysoka, Źródlana.

Analiza negatywnych zjawisk

Analiza wskaźnikowa ukazuje nagromadzenie negatywnych zjawisk w zakresie kilku kluczowych aspektów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.

Na tle całego miasta jednostka ta charakteryzuje się bardzo słabą aktywnością obywatelską – liczba organizacji pozarządowych jest wyraźnie niższa, a frekwencja w wyborach prezydenckich jest znacznie mniejsza niż średnia miejska, co może wskazywać na niski poziom zaangażowania mieszkańców w życie publiczne. Bardzo niepokojący jest także wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, w tym ze względu na ubóstwo, który jest kilkakrotnie większy niż w całym mieście. Jednostka cechuje się również wyraźnie wyższym udziałem osób z niepełnosprawnościami korzystających z pomocy. Sytuacja na rynku pracy jest szczególnie trudna – stopa bezrobocia jest znacznie wyższa niż w mieście, a problemem jest także duża liczba osób pozostających bez pracy w długim okresie. Wyróżnia się także wysoki odsetek bezrobotnych z niskim wykształceniem oraz osób młodych i po 50 roku życia, co pogłębia trudności w aktywizacji zawodowej.

W zakresie przedsiębiorczości sytuacja podobszaru również przedstawia się niekorzystnie. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców jest niższa niż średnia miejska, co wskazuje na mniejszą aktywność gospodarczą i słabszy potencjał rozwojowy obszaru. Rejestracja nowych firm utrzymuje się na poziomie zbliżonym do średniej miejskiej, jednak nie rekompensuje to ogólnie niskiej liczby funkcjonujących podmiotów.

Stan środowiska w jednostce nr 13 budzi poważne zastrzeżenia. Udział kotłów na paliwo stałe jest zdecydowanie wyższy niż średnia dla miasta, co przekłada się na pogorszenie jakości powietrza i większe obciążenie środowiskowe.

Podobszar całkowicie pozbawiony jest terenów zielonych przypadających na mieszkańców, co bardzo negatywnie wpływa na jakość życia i ogranicza możliwości rekreacji. Brakuje także infrastruktury sprzyjającej aktywności fizycznej – w jednostce nie funkcjonuje żadna siłownia zewnętrzna.

Sytuacja techniczna jest również bardzo niekorzystna. Brakuje budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji, co może oznaczać większe zużycie energii i niższy komfort użytkowania. Ponadto obszar ten pozbawiony jest monitoringu miejskiego, co obniża poziom bezpieczeństwa mieszkańców i może zwiększać poczucie zagrożenia. Pełne dane o niekorzystnych wskaźnikach prezentuje kolejna tabela.

Tabela 17. Negatywne zjawiska – Podobszar III

Sfera	Wskaźnik	Podobszar III Jednostka nr 13	Miasto Skarżysko- Kamienna
Społeczna	Liczba NGO na 1000 mieszkańców	1,23	2,89
	Frekwencja w wyborach Prezydenckich	55,24%	72,80%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców	12,59	1,81
	Liczba osób z niepełnosprawnościami, korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	2,59	0,61
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu	10,00	0,9

Sfera	Wskaźnik	Podobszar III Jednostka nr 13	Miasto Skarżysko- Kamienna
	ubóstwa na 100 mieszkańców		
	Stopa bezrobocia	13,52	7,23
	Liczba osób długotrwale pozostających bez pracy na 100 mieszkańców	4,44	2,55
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym na 100 mieszkańców	2,84	0,56
	Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 mieszkańców	1,48	0,75
	Liczba osób bezrobotnych po 50 roku życia na 100 mieszkańców	1,73	1,28
Gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	91,36	112,38
	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	8,64	8,70
Środowiskowa	Udział kotłowni na paliwo stałe w ogóle źródeł ogrzewania	72,78	34,81
Przestrzenno- funkcjonalna	Powierzchnia terenów zielonych na 1000 mieszkańców	0,00	19,86
	Liczba siłowni zewnętrznych na 1000 mieszkańców	0,00	0,29
Techniczna	Odszetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	0,00	20,83
	Liczba kamer monitoringu miejskiego na 1000 mieszkańców	0,00	2,92

Lokalne potencjały

Na obszarze III można wskazać także pozytywne zjawiska, które wyróżniają ten teren na tle całego miasta Skarżysko-Kamienna.

W jednostce odnotowuje się wyższy udział osób w wieku przedprodukcyjnym niż średnio w mieście. To pozytywny sygnał, świadczący o stosunkowo młodszej strukturze demograficznej, która w dłuższej perspektywie może sprzyjać rozwojowi i tworzeniu kapitału ludzkiego. Jednocześnie udział osób w wieku poprodukcyjnym jest niższy niż w całym mieście, co zmniejsza obciążenie demograficzne i ogranicza skalę problemów związanych ze starzeniem się społeczeństwa.

Na terenie jednostki występuje zdecydowanie mniejsza ilość wyrobów zawierających azbest niż średnio w mieście. To korzystne zjawisko z punktu widzenia bezpieczeństwa środowiskowego i zdrowotnego, wskazujące na mniejsze zagrożenie związane z koniecznością usuwania materiałów szkodliwych.

Podobszar charakteryzuje się lepszą dostępnością komunikacji zbiorowej – liczba przystanków na 1000 mieszkańców jest wyższa niż średnia miejska, co poprawia mobilność i ułatwia codzienne funkcjonowanie mieszkańców. Pozytywnym aspektem jest także duża liczba placów zabaw przypadających na dzieci w wieku przedprodukcyjnym. Taki wynik wskazuje na dobrą infrastrukturę rekreacyjną dla najmłodszych, sprzyjającą aktywnemu spędzaniu czasu i integracji społecznej.

Stan techniczny dróg gminnych w jednostce oceniany jest lepiej niż w całym mieście. To oznacza, że mieszkańcy korzystają z relatywnie lepszej jakości infrastruktury drogowej, co przekłada się na komfort i bezpieczeństwo komunikacji. Szczegółowe dane prezentuje kolejna tabela.

Tabela 18. Pozytywne zjawiska – Podobszar III

Sfera	Wskaźnik	Podobszar III Jednostka nr 13	Miasto Skarżysko- Kamienna
Spoleczna	Odszetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	18,40	13,64

Sfera	Wskaźnik	Podobszar III Jednostka nr 13	Miasto Skarżysko- Kamienna
	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	19,51	26,19
Środowiskowa	Wyroby zawierające azbest (t)	51,75	157,54
Przestrzenno- funkcyjna	Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1000 mieszkańców	7,41	6,15
	Liczba placów zabaw na 1000 osób w wieku przedprodukcyjnym	6,71	3,95
Techniczna	Średni stan techniczny dróg gminnych (ocena w skali 1-5)	3,80	3,1

4.5. Podobszar IV – Jednostka analityczna nr 15

Podobszar IV składa się z ulic: Aleja Jana Pawła II, Chałubińskiego, Cicha, Cmentarna, Ekonomii, Jaracza, Krzywa, Legionów, Młodzawy, Obuwnicza, Osterwy, Prezydenta RP Ignacego Mościckiego, Prosta, Rieczna, Spokojna, Staffa, Struga, Szkolna, Wiklinowa.

Analiza negatywnych zjawisk

Na obszarze IV występuje szereg niekorzystnych zjawisk, które wskazują na większe problemy społeczne, środowiskowe i przestrzenno-funkcjonalne niż średnio w całym mieście Skarżysko-Kamienna.

Frekwencja w wyborach prezydenckich jest niższa niż w mieście, co może świadczyć o mniejszym zaangażowaniu obywatelskim i poczuciu wpływu na życie publiczne. Jednocześnie większy odsetek mieszkańców korzysta z pomocy społecznej, w tym także osób z niepełnosprawnościami oraz osób żyjących w ubóstwie. Wskazuje to na silniejsze występowanie problemów socjalnych i wyższy poziom wykluczenia. Sytuacja na rynku pracy również jest trudniejsza – stopa bezrobocia jest wyższa niż w mieście, a odsetek osób długotrwale pozostających bez pracy potwierdza skalę tego problemu. Szczególnie niekorzystnie wygląda struktura bezrobocia – częściej dotyka ono osoby z wykształceniem podstawowym, młodych do 30 roku życia oraz osoby starsze po 50 roku życia, które mają ograniczone szanse powrotu na rynek pracy.

Na terenie jednostki odnotowuje się bardzo wysoką ilość wyrobów zawierających azbest, znacznie przekraczającą średnią miejską. Stanowi to istotne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców i wymaga kosztownych działań usuwania i utylizacji. Dodatkowo udział kotłów na paliwo stałe w źródłach ogrzewania jest większy niż w całym mieście, co przekłada się na wyższą emisję zanieczyszczeń i pogorszenie jakości powietrza.

Mniejsza dostępność infrastruktury rekreacyjnej jest kolejnym problemem – liczba placów zabaw w przeliczeniu na dzieci w wieku przedprodukcyjnym jest niższa niż w mieście, a siłownie plenerowe nie występują w ogóle. Ogranicza to możliwości spędzania wolnego czasu i aktywności fizycznej mieszkańców.

Całość wskazuje, że obszar boryka się z koncentracją problemów społecznych, gospodarczych i środowiskowych, a także niedoborami w zakresie oferty rekreacyjnej, co wymaga zdecydowanych działań rewitalizacyjnych. Pełne dane o niekorzystnych wskaźnikach prezentuje kolejna tabela.

Tabela 19. Negatywne zjawiska – Podobszar IV

Sfera	Wskaźnik	Podobszar IV Jednostka nr 15	Miasto Skarżysko- Kamienna
Społeczna	Frekwencja w wyborach Prezydenckich	61,87%	72,80%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców	3,22	1,81
	Liczba osób z niepełnosprawnościami, korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	1,17	0,61
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	2,19	0,9
	Stopa bezrobocia	10,44	7,23
	Liczba osób długotrwale pozostających bez pracy na 100 mieszkańców	3,45	2,55
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym na	1,35	0,56

Sfera	Wskaźnik	Podobszar IV Jednostka nr 15	Miasto Skarżysko- Kamienna
	100 mieszkańców		
	Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 mieszkańców	1,03	0,75
	Liczba osób bezrobotnych po 50 roku życia na 100 mieszkańców	1,82	1,28
Środowiskowa	Wyroby zawierające azbest (t)	533,37	157,54
	Udział kotłów na paliwo stałe w ogóle źródeł ogrzewania	44,06	34,81
Przestrzenno- funkcjonalna	Liczba placów zabaw na 1000 osób w wieku przedprodukcyjnym	2,76	3,95
	Liczba siłowni zewnętrznych na 1000 mieszkańców	0,00	0,29
	Powierzchnia terenów zielonych na 1000 mieszkańców	17,29	19,86

Lokalne potencjały

Na Podobszarze IV widoczne są liczne pozytywne zjawiska, które wyróżniają ten teren na tle całego miasta Skarżysko-Kamienna i stanowią istotny potencjał rozwojowy.

Struktura demograficzna jednostki kształtuje się korzystniej niż w całym mieście. Wyższy jest udział osób w wieku przedprodukcyjnym, co oznacza stosunkowo młodsze społeczeństwo, które w przyszłości może zasilić lokalny rynek pracy i wspierać rozwój obszaru. Jednocześnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest niższy niż średnia miejska, co ogranicza obciążenia związane ze starzeniem się ludności. Dodatkowo, w jednostce działa więcej organizacji pozarządowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców, co sprzyja aktywności społecznej, integracji i realizacji inicjatyw lokalnych.

Teren wyróżnia się dużą liczbą podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców, a także wyższą dynamiką nowo rejestrowanych firm niż w mieście ogółem. Świadczy to o wysokim potencjale przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej, które są istotnym czynnikiem wzmacniającym lokalny rozwój i atrakcyjność obszaru.

Atutem jednostki jest bardzo dobra dostępność komunikacji zbiorowej – liczba przystanków w przeliczeniu na mieszkańców jest wyraźnie wyższa niż średnio w mieście. Zapewnia to lepsze warunki mobilności, ułatwia codzienne funkcjonowanie i sprzyja integracji przestrzennej obszaru.

W zakresie infrastruktury technicznej jednostka również wyróżnia się pozytywnie. Drogi gminne oceniane są lepiej niż średnio w mieście, co przekłada się na wyższy komfort i bezpieczeństwo użytkowników. Wysoki odsetek budynków użyteczności publicznej objętych termomodernizacją wskazuje na większą efektywność energetyczną i poprawę warunków użytkowania. Ponadto jednostka charakteryzuje się znacznie lepszym poziomem bezpieczeństwa dzięki gęstszej sieci kamer monitoringu miejskiego niż w pozostałej części miasta. Szczegółowe dane prezentuje kolejna tabela.

Tabela 20. Pozytywne zjawiska – Podobszar IV

Sfera	Wskaźnik	Podobszar IV Jednostka nr 15	Miasto Skarżysko- Kamienna
Społeczna	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	16,89	13,64
	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	21,89	26,19
	Liczba NGO na 1000 mieszkańców	3,73	2,89
Gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	162,86	112,38
	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	15,87	8,70
Przestrzenno-	Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1000	11,67	6,15

Sfera	Wskaźnik	Podobszar IV Jednostka nr 15	Miasto Skarżysko- Kamienna
funkcjonalna	mieszkańców		
Techniczna	Średni stan techniczny dróg gminnych (ocena w skali 1-5) (stymulanta)	3,4	3,1
	Odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji (stymulanta)	25,00	20,83
	Liczba kamer monitoringu miejskiego na 1000 mieszkańców (stymulanta)	11,67	2,92

4.6. Podobszar V – Jednostka analityczna nr 17

Podobszar V składa się z ulic: Al. Tysiąclecia, Bankowa, Brzozowa, Kosmonautów, Leśna, Lotnicza, Niepodległości, Niska, Pilota Janusza Rybickiego, Sokola, Sporna, Żwirki i Wigury.

Analiza negatywnych zjawisk

Na obszarze V występują liczne niekorzystne zjawiska, które wskazują na słabszą sytuację społeczną, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną w porównaniu ze średnią dla całego miasta Skarżysko-Kamienna.

Struktura demograficzna kształtuje się mniej korzystnie – udział osób w wieku przedprodukcyjnym jest niższy niż w mieście, co oznacza mniejszą liczbę dzieci i młodzieży, a tym samym osłabienie potencjału rozwojowego w przyszłości. Z kolei odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest znacznie wyższy, co wskazuje na proces starzenia się społeczeństwa i większe obciążenia związane z opieką oraz świadczeniami społecznymi. Jednostka charakteryzuje się także mniejszą aktywnością obywatelską i społeczną – działa tu mniej organizacji pozarządowych, a frekwencja w wyborach prezydenckich była niższa niż średnio w mieście. Na rynku pracy widoczne są dodatkowe problemy – stopa bezrobocia, choć zbliżona do średniej miejskiej, pozostaje wyższa, a wśród osób bezrobotnych częściej znajdują się zarówno osoby młode do 30 roku życia, jak i starsze po 50 roku życia, co wskazuje na trudności różnych grup wiekowych w utrzymaniu zatrudnienia.

Jednostka obciążona jest większą ilością wyrobów zawierających azbest niż w skali miasta, co stanowi istotny problem środowiskowy i zdrowotny oraz wskazuje na konieczność intensyfikacji działań związanych z jego usuwaniem.

Liczba przystanków w przeliczeniu na mieszkańców jest niższa, co ogranicza mobilność i komfort przemieszczania się. Również liczba placów zabaw w odniesieniu do populacji dzieci w wieku przedprodukcyjnym jest mniejsza, co negatywnie wpływa na jakość oferty rekreacyjnej dla najmłodszych.

Odsetek budynków użyteczności publicznej objętych termomodernizacją jest niższy niż średnia miejska, co oznacza mniejszą efektywność energetyczną i gorszy standard użytkowania obiektów publicznych. Pełne dane o niekorzystnych wskaźnikach prezentuje kolejna tabela.

Tabela 21. Negatywne zjawiska – Podobszar V

Sfera	Wskaźnik	Podobszar V Jednostka nr 17	Miasto Skarżysko- Kamienna
Społeczna	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	11,59	13,64
	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	32,33	26,19
	Liczba NGO na 1000 mieszkańców	2,07	2,89
	Frekwencja w wyborach Prezydenckich	69,79%	72,80%
	Stopa bezrobocia	7,58	7,23
	Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 mieszkańców	0,83	0,75
	Liczba osób bezrobotnych po 50 roku życia na 100 mieszkańców	1,37	1,28
Środowiskowa	Wyroby zawierające azbest (t)	192,69	157,54
Przestrzenno- funkcjonalna	Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1000 mieszkańców	5,80	6,15
	Liczba placów zabaw na 1000 osób w wieku przedprodukcyjnym	3,58	3,95
Techniczna	Odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych	14,29	20,83

Sfera	Wskaźnik	Podobszar V Jednostka nr 17	Miasto Skarżysko- Kamienna
	termomodernizacji		

Lokalne potencjały

Podobszar V charakteryzuje się także pozytywnymi zjawiskami, które wyróżniają ten teren na tle miasta Skarżysko-Kamienna i stanowią ważny potencjał rozwojowy.

Sytuacja społeczna w jednostce jest korzystniejsza niż w skali całego miasta pod względem korzystania z pomocy społecznej. Odsetek osób objętych wsparciem jest niższy, podobnie jak liczba osób z niepełnosprawnościami oraz korzystających z pomocy z powodu ubóstwa. To wskazuje na relatywnie mniejszą skalę problemów społecznych w tym obszarze. Dodatkowo odsetek osób długotrwale bezrobotnych oraz z wykształceniem podstawowym wśród osób bezrobotnych jest niższy niż w całym mieście, co świadczy o nieco lepszej strukturze lokalnego rynku pracy.

Obszar charakteryzuje się wyższą liczbą podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na mieszkańców niż w całym mieście. Również liczba nowo rejestrowanych firm jest większa, co wskazuje na aktywność przedsiębiorczą mieszkańców i dobre warunki do prowadzenia działalności gospodarczej.

Bardzo pozytywnym zjawiskiem jest niski udział kotłów na paliwo stałe, znacząco mniejszy niż w mieście. Oznacza to, że obszar w mniejszym stopniu przyczynia się do emisji zanieczyszczeń, co przekłada się na lepszą jakość powietrza i warunki życia mieszkańców.

Jednostka wyróżnia się dużą powierzchnią terenów zielonych w przeliczeniu na mieszkańców, co stwarza sprzyjające warunki do wypoczynku i rekreacji. Dodatkowo dostępność siłowni plenerowych jest większa niż w mieście ogółem, co zwiększa możliwości aktywnego spędzania czasu.

Stan dróg gminnych w jednostce oceniany jest lepiej niż średnio w mieście, co poprawia komfort i bezpieczeństwo transportu. Z kolei większa liczba kamer monitoringu miejskiego przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa publicznego i poczucia ochrony mieszkańców. Szczegółowe dane prezentuje kolejna tabela.

Tabela 22. Pozytywne zjawiska – Podobszar V

Sfera	Wskaźnik	Podobszar V Jednostka nr 17	Miasto Skarżysko- Kamienna
Społeczna	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców	1,31	1,81
	Liczba osób z niepełnosprawnościami, korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	0,52	0,61
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	0,58	0,9
	Liczba osób długotrwale pozostających bez pracy na 100 mieszkańców	2,51	2,55
	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym na 100 mieszkańców	0,52	0,56
Gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	130,57	112,38
	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	9,53	8,70

Sfera	Wskaźnik	Podobszar V Jednostka nr 17	Miasto Skarżysko- Kamienna
Środowiskowa	Udział kotłów na paliwo stałe w ogóle źródeł ogrzewania	11,78	34,81
Przestrzenno- funkcyjna	Powierzchnia terenów zielonych na 1000 mieszkańców	78,85	19,86
	Liczba siłowni zewnętrznych na 1000 mieszkańców	0,41	0,29
Techniczna	Średni stan techniczny dróg gminnych (ocena w skali 1-5)	3,29	3,1
	Liczba kamer monitoringu miejskiego na 1000 mieszkańców	4,35	2,92

4.7. Potrzeby rewitalizacyjne

Przeprowadzone analizy wykazały, że na obszarze rewitalizacji występują potrzeby rewitalizacyjne, na które odpowiedź powinny stanowić zaplanowane w dalszej części projekty rewitalizacyjne. Wśród potrzeb określono następujące:

Potrzeba zwiększenia wsparcia społecznego, zdrowotnego i aktywizacyjnego w szczególności poprzez poprawę dostępu do usług publicznych, programów wsparcia a także działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu. Obszar rewitalizacji w Skarżysku-Kamiennej charakteryzuje się z jednej strony znacznym potencjałem, ale równocześnie widoczne są w nim poważne deficyty wymagające interwencji. Najsilniej uwidaczniają się one w sferze społecznej, gdzie obserwuje się wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, w tym z powodu ubóstwa, a także większą niż w mieście liczbę osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem. Problemy te pogłębiają się w związku z wysoką stopą bezrobocia, znacznym udziałem osób długotrwale pozostających bez pracy oraz niekorzystną strukturą osób bezrobotnych, wśród których dominują osoby po 50 roku życia, często posiadające jedynie wykształcenie podstawowe. Jednocześnie podwyższony wskaźnik bezrobocia wśród osób bezrobotnych do 30. r.ż. wskazuje na potrzebę wdrażania programów aktywizacji zawodowej, w tym doradztwa zawodowego, staży oraz kursów podnoszących kwalifikacje.

Źródłem **potrzeby poprawy jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej** są między innymi braki w zakresie modernizacji budynków użyteczności publicznej. Obniża to funkcjonalność i atrakcyjność przestrzeni wspólnej. Niewystarczająca skala termomodernizacji, w zestawieniu z ograniczoną frekwencją wyborczą, może świadczyć o słabszym poczuciu zakorzenienia mieszkańców i mniejszej aktywności obywatelskiej. W tym kontekście potrzebne są działania ukierunkowane na tworzenie atrakcyjnej, nowoczesnej i integrującej przestrzeni publicznej, która będzie sprzyjała budowaniu więzi społecznych. Ważną kwestią jest także odpowiednia powierzchnia terenów zielonych, która działa kojąco i sprzyja dobrostanowi, a jej niedobór może powodować zwiększenie stresu i problemów psychicznych. Przestrzenie publiczne stają się przez te problemy mniej funkcjonalne i nieprzyjemne dla mieszkańców.

Potrzeba podniesienia bezpieczeństwa poprzez redukcję zagrożeń środowiskowych wynika z problemu zdiagnozowanego w sferze środowiskowej tj. znacznie wyższego nagromadzenia wyrobów zawierających azbest, co stanowi istotne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców. Odnotowuje się również

znaczący udział kotłów na paliwo stałe w strukturze źródeł ogrzewania. Problemy te mają bezpośredni wpływ na jakość powietrza i zdrowie mieszkańców, a także generują zagrożenia środowiskowe. Dlatego niezbędne jest podejmowanie działań związanych z poprawą jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, w tym stopniowa eliminacja azbestu, ograniczanie niskiej emisji oraz wspieranie rozwoju nowoczesnych, ekologicznych źródeł energii. Podsumowując, obszar rewitalizacji w Skarżysku-Kamiennej wymaga skoncentrowanych działań w trzech zasadniczych obszarach: wzmocnienia systemu wsparcia społecznego i integracji mieszkańców, modernizacji i unowocześnienia przestrzeni publicznych oraz poprawy jakości środowiska naturalnego. Tylko połączenie działań w tych sferach pozwoli stworzyć warunki sprzyjające podniesieniu jakości życia mieszkańców i zapewnieniu trwałego rozwoju lokalnego.

4.8. Podsumowanie

Na podstawie przedstawionych danych można zauważyć, że obszar rewitalizacji zmaga się z wieloaspektowymi problemami. Znaczący odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej wskazuje na utrzymującą się trudną sytuację bytową i uzależnienie części ludności od wsparcia instytucjonalnego. Dotyczy to w szczególności osób z niepełnosprawnościami oraz mieszkańców dotkniętych ubóstwem, co potęguje zjawisko wykluczenia społecznego i ogranicza możliwości poprawy jakości życia. Problemy prowadzą też do pogorszenia warunków materialnych rodzin, ograniczają możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb i sprzyjają powstawaniu nierówności społecznych.

Szczególnie niepokojące są wskaźniki dotyczące rynku pracy – utrzymuje się wysoka stopa bezrobocia, a duża grupa osób pozostaje bez pracy długotrwale. Negatywnym zjawiskiem jest także znaczący udział w tej grupie osób młodych do 30 roku życia oraz osób po 50 roku życia, co świadczy o trudnościach w wejściu na rynek pracy oraz problemach z utrzymaniem aktywności zawodowej w starszym wieku. Zauważalna jest również stosunkowo wysoka liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym, co może świadczyć o niedopasowaniu kwalifikacji mieszkańców do potrzeb lokalnego rynku. Bezrobocie, szczególnie długotrwale, skutkuje pogorszeniem sytuacji psychicznej mieszkańców, poczuciem bezradności i utratą motywacji do podejmowania aktywności zawodowej.

W sferze środowiskowej wyzwaniem pozostaje wysoka ilość wyrobów zawierających azbest, które stanowią poważne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców i wymagają stopniowej eliminacji. Obecność azbestu może powodować choroby układu oddechowego i nowotworów.

Istotnym problemem jest także wysoki udział kotłów opalanych paliwem stałym, co przyczynia się do zanieczyszczenia powietrza i negatywnie wpływa na stan środowiska oraz jakość życia mieszkańców. Znacznie gorzej wypada również odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji.

Podsumowując, obszar rewitalizacji charakteryzuje się nasilonymi problemami społecznymi i gospodarczymi, które w dużej mierze wynikają z ubóstwa, bezrobocia oraz niskiej aktywności zawodowej mieszkańców. W rezultacie mieszkańcy obszaru rewitalizacji zmagają się z wielowymiarowymi problemami – od braku stabilności finansowej i trudności w znalezieniu pracy, przez bariery społeczne i wykluczenie.

Dodatkowo nakładają się na nie kwestie środowiskowe, związane głównie z obecnością szkodliwych materiałów i przestarzałymi źródłami ogrzewania. Wymaga to zintegrowanych działań zarówno w sferze społecznej i zawodowej, jak i w obszarze ochrony środowiska, aby skutecznie poprawić warunki życia i ograniczyć negatywne zjawiska hamujące rozwój lokalnej społeczności.

Warto podkreślić, że oprócz analizy wskaźników, istotnym elementem badań były również opinie ankietowanych, którzy mieli możliwość wskazania własnych spostrzeżeń dotyczących przyczyn nagromadzenia problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych czy technicznych, właśnie na obszarze rewitalizacji. Ich głosy stanowią cenne uzupełnienie danych statystycznych, ponieważ pozwalają uchwycić kontekst lokalny oraz subiektywne odczucia mieszkańców i osób zaangażowanych w badanie.

Według ankietowanych nagromadzenie problemów na obszarze rewitalizacji wynika z wieloletnich zaniedbań i braku spójnej polityki miejskiej wobec tej części miasta. W ich opinii, przez dekady obszar był pomijany w planach inwestycyjnych i rozwojowych, co doprowadziło do poważnej degradacji infrastruktury – zniszczonych dróg i chodników, zaniedbanych budynków, braku terenów rekreacyjnych, ścieżek rowerowych czy miejsc sprzyjających integracji mieszkańców. Brak profesjonalnej koncepcji zagospodarowania przestrzennego pogłębiał te problemy i utrzymywał marginalizację tego obszaru.

Na trudną sytuację wpływają również czynniki społeczne i demograficzne. Obszar charakteryzuje się wysokim poziomem bezrobocia, ubóstwem oraz obecnością środowisk patologicznych związanych z alkoholem i narkotykami. Widoczny jest także niski poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy wspólnoty, brak więzi społecznych i poczucie bezradności. Obszar boryka się z procesem starzenia się ludności oraz odpływem osób młodych, co dodatkowo ogranicza jej potencjał rozwojowy.

Istotną barierą są również zaszłości historyczne i problemy strukturalne – m.in. nieuregulowany stan prawny części nieruchomości, a także fakt, że teren od lat pełnił funkcję miejsca zasiedlania osób z problemami społecznymi. Połączenie tych czynników sprawiło, że obszar został stopniowo odcięty od głównych procesów rozwojowych miasta.

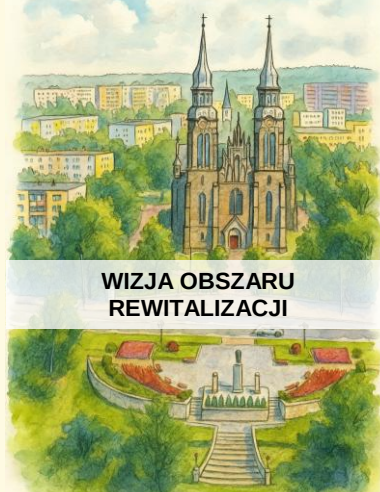
Podsumowując, przyczyny nagromadzenia problemów wynikają z nałożenia się kilku procesów: zaniedbań instytucjonalnych, degradacji infrastruktury, trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców oraz braku integracji i aktywności lokalnej społeczności. Sytuację dodatkowo pogłębiają czynniki historyczne i prawne, które przez lata hamowały inwestycje i rozwój dzielnicy.

5. Wizja stanu po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja zawarta w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030 przedstawia pożądany, docelowy obraz obszaru rewitalizacji, jaki ma zostać osiągnięty w wyniku realizacji procesu odnowy. Osiągnięcie tego stanu wymaga ścisłej współpracy wszystkich interesariuszy rewitalizacji – mieszkańców, samorządu lokalnego oraz partnerów społecznych i gospodarczych. Treść wizji została oparta zarówno na diagnozie zidentyfikowanych problemów, jak i na oczekiwaniach lokalnej społeczności wyrażonych podczas warsztatów. Dzięki temu odzwierciedla ona rzeczywiste potrzeby mieszkańców oraz zakłada pełne wykorzystanie potencjału obszaru objętego rewitalizacją.

Obszar rewitalizacji staje się miejscem, gdzie mieszkańcy są aktywni społecznie i zawodowo, korzystają z nowoczesnych usług społecznych i kulturalnych z atrakcyjną ofertą, żyją w zdrowym środowisku, a przestrzeń publiczna sprzyja integracji, wypoczynkowi i rekreacji.

6. Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych

Wizja obszaru rewitalizacji w Skarżysku-Kamiennej została doprecyzowana poprzez określenie celu głównego oraz trzech celów szczegółowych. Dla ich osiągnięcia wyznaczono dziewięć kierunków działań, wskazujących rodzaje przedsięwzięć i inicjatyw niezbędnych do wywołania pozytywnych zmian na obszarze objętym rewitalizacją.

Celem głównym procesu rewitalizacji w Skarżysku-Kamiennej, prowadzonego na podstawie niniejszego programu, jest **tworzenie nowoczesnej i przyjaznej przestrzeni miejskiej sprzyjającej integracji społecznej, aktywizacji zawodowej, ochronie środowiska, poprawie efektywności energetycznej i pełnemu wykorzystaniu potencjału dziedzictwa kulturowego.**

Tabela 23. Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych

Cel	Kierunek działania
Cel 1. Ograniczanie wykluczenia społecznego i bezrobocia poprzez aktywizację mieszkańców, wspieranie integracji międzypokoleniowej oraz rozwój lokalnych inicjatyw społeczno-gospodarczych.	1.1. Wspieranie aktywnego uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i lokalnym poprzez organizację inicjatyw społecznych, kulturalnych oraz rekreacyjno-sportowych.
	1.2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz aktywizacji zawodowej na obszarze rewitalizacji (w szczególności osób długotrwale bezrobotnych, młodzieży oraz osób powyżej 50 roku życia).
	1.3. Rozwój i zwiększenie dostępności usług społecznych na obszarze rewitalizacji, w tym wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem oraz poszerzenie oferty zajęć dla dzieci i młodzieży.
Cel 2. Tworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji oraz modernizacja i uporządkowanie infrastruktury, przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji.	2.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej na obszarze rewitalizacji
	2.2. Poprawa komfortu życia na obszarze rewitalizacji poprzez modernizację i podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznych, w tym placów, skwerów, ciągów pieszo-rowerowych.
	2.3. Zwiększanie bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców poprzez modernizację budynków publicznych oraz rozwój nowoczesnej, niskoemisyjnej i dostępnej infrastruktury.
Cel 3. Ochrona i poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze rewitalizacji.	3.1. Wdrażanie rozwiązań redukujących zagrożenia środowiskowe, w tym usuwanie azbestu oraz sprzyjanie efektywności energetycznej i gospodarce niskoemisyjnej.
	3.2. Zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej na obszarze rewitalizacji poprzez zakładanie nowych zieleńców, skwerów i parków oraz zazielenianie istniejących przestrzeni publicznych.
	3.3. Rozwój postaw proekologicznych wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez edukację formalną i nieformalną oraz promocję dobrych praktyk.

7. Opis powiązania gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi

Rewitalizacja jest procesem o charakterze lokalnym, stanowiącym odpowiedź na zdiagnozowane zjawiska kryzysowe. Ponieważ dokumenty strategiczne – wraz z określonymi w nich celami i kierunkami działań – tworzone są w celu rozwiązywania problemów występujących na danym obszarze, powinny one zachowywać między sobą spójność i komplementarność.

W niniejszym rozdziale przedstawiono powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi obowiązującymi na szczeblu lokalnym, ponadlokalnym i regionalnym. Analiza zgodności została przeprowadzona w odniesieniu do poszczególnych założeń tych dokumentów, obejmując porównanie celów strategicznych i operacyjnych, kierunków działań oraz priorytetów – w zależności od ich zakresu i charakteru. Wyniki tej analizy potwierdzają wysoki poziom zgodności celów programu z obowiązującymi strategiami i planami, co dowodzi, że planowana rewitalizacja stanowi integralny element lokalnej polityki rozwoju. Spójność ta sprzyja wzajemnemu wzmocnianiu efektów wdrażanych dokumentów.

Podkreślić należy, że przedsięwzięcia ujęte w programie są ukierunkowane na rozwiązywanie konkretnych problemów mieszkańców obszaru rewitalizacji. Ich realizacja nie tylko przyczyni się do osiągnięcia celów strategicznych określonych w innych dokumentach planistycznych, ale również będzie stanowić istotny impuls rozwojowy dla całego miasta i jego społeczności lokalnej.

7.1. Strategia Rozwoju Miasta

Strategia Rozwoju Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2020-2030

Aktualnie obowiązująca w mieście strategią rozwoju jest *Strategia Rozwoju Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2020-2030*. Dokument ten został przyjęty uchwałą nr XXX/248/2020 z dnia 30 listopada 2020 r.

Strategia to zasadniczy element planowania rozwoju lokalnego, gdyż definiuje główne cele i uwarunkowania rozwoju miasta na okres dekady. W opracowaniu zdefiniowano wizję i misję miasta, jak również cele i kierunki działań umożliwiające ich osiągnięcie. Dokument umożliwia efektywne gospodarowanie własnymi, ograniczonymi zasobami miasta (zasobami ludzkimi i ich kondycją, stanem infrastruktury społecznej i technicznej, stopniem rozwoju gospodarczego i zagospodarowania przestrzeni, środkami finansowymi).

W dokumencie przyjęto następujące cele:

- **Cel strategiczny 1. Intensyfikacja rozwoju gospodarczego miasta.** Dla realizacji tego celu strategicznego wyznaczono następujące cele operacyjne: tworzenie warunków dla skutecznego rozwoju gospodarczego miasta; wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców Skarżyska-Kamiennej.
- **Cel strategiczny 2. Rozwój i promocja miasta w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego, tradycję i uwarunkowania przyrodnicze.** Dla realizacji tego celu strategicznego wyznaczono następujące cele: ochrona dziedzictwa kulturowego i tradycji; wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego dla celów rekreacyjnych i turystycznych; rozwój oferty kulturalnej i organizacji czasu wolnego; wzmocnienie promocji.
- **Cel strategiczny 3. Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej Skarżyska-Kamiennej.** Dla realizacji tego celu strategicznego wyznaczono następujące cele operacyjne: infrastruktura dla dostępności komunikacyjnej; bezpieczeństwo i efektywność energetyczna; realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej oraz pozostałej infrastruktury komunalnej dla podniesienia poziomu życia lokalnej

społeczności i ograniczenia emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska; zwiększenie atrakcyjności miasta.

- **Cel strategiczny 4. Podejmowanie działań na rzecz włączenia społecznego i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.** Dla realizacji tego celu strategicznego wyznaczono następujące cele operacyjne: podniesienie poziomu i dostępności usług publicznych; zwiększenie efektywności w rozwiązywaniu problemów społecznych; rozwój cyfrowych kompetencji społeczeństwa; kreowanie społeczeństwa obywatelskiego.

Stopień powiązania założeń obu tych dokumentów – a zatem ich zgodność – przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 24. Spójność celów GPR i Strategii Rozwoju Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2020-2030

		Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030		
		Ograniczanie wykluczenia społecznego i bezrobocia poprzez aktywizację mieszkańców, wspieranie integracji międzypokoleniowej oraz rozwój lokalnych inicjatyw społeczno-gospodarczych.	Tworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji oraz modernizacja i uporządkowanie infrastruktury, przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji.	Ochrona i poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze rewitalizacji.
Strategia Rozwoju Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2020-2030	Intensyfikacja rozwoju gospodarczego miasta	X	X	
	Rozwój i promocja miasta w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego, tradycję i uwarunkowania przyrodnicze		X	X
	Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej Skarżyska-Kamiennej		X	X
	Podejmowanie działań na rzecz włączenia społecznego i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego	X		

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030 pozostają w pełnej zgodności z kierunkami działań określonymi w *Strategii Rozwoju Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2020-2030*. Cele programu rewitalizacji uzupełniają i operacjonalizują zapisy Strategii, skupiając się na obszarach o największej koncentracji problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Kierunki działań przewidziane w ramach celu rewitalizacji nr 1 – dotyczące aktywizacji społecznej i zawodowej, rozwoju przedsiębiorczości oraz zwiększenia dostępności usług społecznych – bezpośrednio wpisują się w realizację celu strategicznego nr 1 Strategii (intensyfikacja rozwoju gospodarczego miasta) oraz celu strategicznego nr 4 (włączenie społeczne i rozwój społeczeństwa obywatelskiego), wspierając aktywizację zawodową mieszkańców i podnoszenie jakości usług publicznych. Cel rewitalizacji nr 2, ukierunkowany na tworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni miejskiej, modernizację infrastruktury oraz poprawę estetyki i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych, pozostaje spójny z celem strategicznym nr 3 Strategii (wzmocnienie pozycji konkurencyjnej miasta), zwłaszcza w zakresie zwiększania atrakcyjności przestrzeni miejskiej, poprawy efektywności energetycznej oraz rozwoju infrastruktury technicznej. Z kolei cel rewitalizacji nr 3, odnoszący się do ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego, wzmacnia realizację celu strategicznego nr 2 Strategii (rozwój w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego) oraz częściowo celu strategicznego nr 3, poprzez wdrażanie rozwiązań proekologicznych, zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej i kształtowanie postaw prośrodowiskowych. Oba dokumenty opierają się na wspólnych wartościach, takich jak zrównoważony rozwój, partycypacja społeczna, poprawa jakości życia mieszkańców oraz efektywne gospodarowanie zasobami, co potwierdza ich wzajemną komplementarność i spójność strategiczną.

Strategia Rozwoju Miasta Skarżysko-Kamienna na lata 2025-2035

W dniu 29 sierpnia 2024 roku Miasto Skarżysko-Kamienna przystąpiło do opracowania nowej strategii rozwoju – prace w tym zakresie zostały poprzedzone podjęciem uchwały nr IV/48/2024 Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej w sprawie przystąpienia do opracowania *Strategii Rozwoju Miasta Skarżyska-*

Kamiennej na lata 2025-2035. Okres konsultacji społecznych projektu strategii oraz projektu niniejszego programu częściowo nałożyły się na siebie (podczas trwania konsultacji strategii trwały prace przygotowawcze do konsultacji gminnego programu rewitalizacji; konsultacje programu rozpoczęły się niedługo przed zakończeniem konsultacji strategii).

Dokument ten, po przyjęciu, określi priorytety rozwojowe w perspektywie kolejnej dekady. Strategia stanowić będzie kluczowe narzędzie planistyczne, pozwalające na harmonijny i zrównoważony rozwój gminy.

W nowej strategii wstępnie zaprojektowano następujące założenia:

- **Cel strategiczny 1. Rozwój społeczny.** Dla osiągnięcia tego celu strategicznego określono następujące cele operacyjne: wysoka jakość opieki zdrowotnej i powszechna profilaktyka zdrowotna; wysoka jakość edukacji; włączenie społeczne; wsparcie sektora organizacji pozarządowych; rozwój oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej; zapewnienie sprawnej administracji i usług bezpieczeństwa publicznego.
- **Cel strategiczny 2. Rozwój gospodarczy.** Dla osiągnięcia tego celu strategicznego określono następujące cele operacyjne: wsparcie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw; wykorzystanie walorów gminy do jej rozwoju gospodarczego; racjonalna gospodarka finansami publicznymi.
- **Cel strategiczny 3. Spójny rozwój przestrzenny.** Dla osiągnięcia tego celu strategicznego określono następujące cele operacyjne: rozwój infrastruktury technicznej; rozwój infrastruktury transportowej i brak wykluczenia komunikacyjnego w gminie; estetyka, dostępność, planowanie i bezpieczeństwo przestrzeni publicznej na wysokim poziomie; wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego gminy; wykorzystanie potencjału turystycznego gminy.
- **Cel strategiczny 4. Ochrona środowiska i odporność na zmiany klimatu.** Dla osiągnięcia tego celu strategicznego określono następujące cele operacyjne: wspieranie i promocja efektywności energetycznej, strategii niskoemisyjnych i rozwoju OZE; wspieranie działań na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych gminy i zwiększenia ich odporności na zmiany klimatu.

Stopień powiązania założeń obu tych dokumentów – a zatem ich zgodność – przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 25. Spójność celów GPR i Strategii Rozwoju Miasta Skarżysko-Kamienna na lata 2025-2035

		Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030		
		Ograniczanie wykluczenia społecznego i bezrobocia poprzez aktywizację mieszkańców, wspieranie integracji międzypokoleniowej oraz rozwój lokalnych inicjatyw społeczno-gospodarczych.	Tworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji oraz modernizacja i uporządkowanie infrastruktury, przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji.	Ochrona i poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze rewitalizacji.
Strategia Rozwoju Miasta Skarżysko-Kamiennej na lata 2025-2035	Rozwój społeczny	X	X	
	Rozwój gospodarczy	X	X	
	Spójny rozwój przestrzenny		X	X
	Ochrona środowiska i odporność na zmiany klimatu			X

Cele i kierunki działań określone w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026–2030 pozostają w pełnej zgodności z zaprojektowanymi założeniami nowego dokumentu strategicznego – *Strategii Rozwoju Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2025-2035*. Oba dokumenty koncentrują się na poprawie jakości życia mieszkańców, zrównoważonym rozwoju społeczno-gospodarczym oraz racjonalnym gospodarowaniu przestrzenią i zasobami środowiska. Cel rewitalizacji nr 1, ukierunkowany na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, aktywizację zawodową i rozwój inicjatyw lokalnych, jest spójny przede wszystkim z celem strategicznym nr 1 Strategii, zwłaszcza w obszarze włączenia społecznego, wspierania organizacji pozarządowych oraz rozwoju oferty kulturalnej i rekreacyjnej. Jednocześnie działania dotyczące wspierania przedsiębiorczości i aktywizacji zawodowej

wpisują się w realizację celu strategicznego nr 2, w zakresie tworzenia warunków do rozwoju lokalnej gospodarki i wspierania przedsiębiorstw. Cel rewitalizacji nr 2 odnoszący się do modernizacji i uporządkowania przestrzeni miejskiej, rozwoju infrastruktury oraz poprawy dostępności i bezpieczeństwa, wprost nawiązuje do celu strategicznego nr 3 Strategii, w tym do operacyjnych celów związanych z rozwojem infrastruktury technicznej i transportowej oraz poprawą estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych. Z kolei cel rewitalizacji nr 3, dotyczący ochrony środowiska, efektywności energetycznej i edukacji ekologicznej, jest bezpośrednio powiązany z celem strategicznym nr 4 Strategii, wspierając wdrażanie rozwiązań proekologicznych, zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej i promowanie postaw przyjaznych środowisku. Wspólna płaszczyzna obu dokumentów opiera się na dążeniu do budowania nowoczesnego, dostępnego i przyjaznego mieszkańcom miasta, wykorzystującego swój potencjał społeczny, gospodarczy i środowiskowy w sposób zrównoważony.

7.2. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2022-2027

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej nakłada na gminy obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2022-2027* została przyjęta uchwałą nr XXXIX/332/2021 Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej z dnia 14 września 2021 r.

Opracowanie to jest podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym. Strategia określa najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Tym samym dokument stanowi punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównywania szans społecznych mieszkańców.

W strategii określono następujące cele:

- **I cel strategiczny: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych.** Dla realizacji tego celu strategicznego wyznaczono następujące cele operacyjne: integracja społeczna osób niepełnosprawnych; budowa i rozwój systemu wsparcia dla osób starszych.
- **II cel strategiczny: Rozwój systemu wsparcia rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.** Dla realizacji tego celu strategicznego wyznaczono następujące cele operacyjne: stworzenie skutecznego systemu wsparcia i opieki nad rodziną i dzieckiem; przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- **III cel strategiczny: Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.** Dla realizacji tego celu strategicznego wyznaczono następujące cele operacyjne: zapobieganie zjawisku długotrwałego bezrobocia, eliminowanie jego negatywnych skutków i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych; zapobieganie utrwalaniu się stanu ubóstwa; profilaktyka uzależnień oraz system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu lub/i narkotyków oraz innych środków psychoaktywnych.
- **IV cel strategiczny: Dynamizacja rozwoju społeczeństwa obywatelskiego gminy.** Dla realizacji tego celu strategicznego wyznaczono następujący cel operacyjny: aktywna integracja mieszkańców.

Stopień powiązania założeń obu tych dokumentów – a zatem ich zgodność – przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 26. Spójność celów GPR i Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2022-2027

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030		
Ograniczanie wykluczenia społecznego i bezrobocia poprzez aktywizację mieszkańców, wspieranie integracji międzypokoleniowej oraz rozwój lokalnych inicjatyw społeczno-gospodarczych.	Tworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji oraz modernizacja i uporządkowanie infrastruktury, przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji.	Ochrona i poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze rewitalizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2027	Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych	X	X	
	Rozwój systemu wsparcia rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym	X		
	Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	X	X	
	Dynamizacja rozwoju społeczeństwa obywatelskiego gminy	X	X	

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej są w pełni spójne z celami i kierunkami działań określonymi w *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2027*. Oba dokumenty koncentrują się na przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, poprawie jakości życia mieszkańców oraz rozwoju zintegrowanego systemu wsparcia społecznego, w szczególności dla osób starszych, niepełnosprawnych oraz rodzin zagrożonych marginalizacją. Kierunki działań ujęte w celu rewitalizacji nr 1, dotyczące aktywizacji zawodowej, rozwoju usług społecznych oraz integracji międzypokoleniowej, odpowiadają celom strategicznym I, II i III Strategii, obejmującym wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, rodzin w kryzysie oraz osób zagrożonych wykluczeniem. Ponadto kierunki działań z zakresu tworzenia dostępnej i przyjaznej przestrzeni publicznej (cel rewitalizacji nr 2) wzmacniają integrację mieszkańców i aktywność obywatelską, wpisując się w cel strategiczny IV Strategii dotyczący dynamizacji rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Dzięki tym powiązaniom Gminny Program Rewitalizacji pełni rolę narzędzia wdrażającego zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w wymiarze przestrzennym, społecznym i gospodarczym, wzmacniając skuteczność polityki społecznej gminy oraz sprzyjając budowaniu trwałej integracji mieszkańców. Tym samym program stanowi instrument wspierający realizację lokalnej polityki społecznej, łącząc działania infrastrukturalne i społeczne na rzecz spójności społecznej i poprawy jakości życia w mieście.

7.3. Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Miasta Skarżyska-Kamiennej

Kluczowym instrumentem polityki przestrzennej jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W Skarżysku-Kamiennej obowiązują ustalenia studium przyjętego uchwałą nr XXIII/57/2008 Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej z dnia 29 maja 2008 r.

W studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Miasta Skarżyska-Kamiennej wytyczono następujące cele strategiczne:

- 1. Zrestrukturyzowane istniejące zakłady przemysłowe i rozwinięty sektor Miejskiej Strefy Przemysłowej.** Cel ten zakłada: windykację należności od Zakładu „MESKO” poprzez przejęcie terenów i obiektów; stworzenie oferty inwestycyjnej dla pozyskania inwestorów i stworzenia miejsc pracy; wykup terenów oraz ich uzbrojenie na potrzeby przyszłych inwestorów; włączenie masy upadłościowej likwidowanych zakładów do oferty inwestycyjnej; dalszą restrukturyzację spółek komunalnych poprzez pozyskanie kapitału i nowoczesnych technologii i organizacji; opracowanie analizy sektora MŚP przez wyspecjalizowane instytucje i poszukiwanie inwestora dla tego sektora; utworzenie rady gospodarczej z udziałem przedstawicieli przedsiębiorstw i władz miasta dla pobudzenia rozwoju gospodarczego.
- 2. Rozbudowana baza turystyczna i rekreacyjna (w tym budowa zbiornika Bzin).** Cel ten zakłada: budowę zbiornika Bzin; zagospodarowanie ośrodka Bernatka; zagospodarowanie terenów wokół zbiornika Rejów; promocję walorów turystycznych miasta; powołanie podmiotu działającego na rzecz promocji miasta; budowę hotelu miejskiego.
- 3. Ośrodek dydaktyczno-naukowy i kulturalny.** Cel ten zakłada: zapewnienie warunków dla powołania i działalności wyższych uczelni; ustawiczny rozwój biblioteki powiatowo-miejskiej z uwzględnieniem potrzeb powstałych uczelni; ciągły rozwój Miejskiego Centrum Kultury; promowanie miasta pod względem

kulturalnym; utworzenie lokalnej rozgłośni radiowej; ogólnopolską imprezę kulturalną na terenie miasta; utworzenie Rady Kultury Miasta.

4. **Funkcjonalny układ z zabudową śródmiejską i kształtowanym centrum miasta.** Cel ten zakłada: poprawę układu komunikacyjnego (wspieranie działań na rzecz budowy drogi ekspresowej S7, budowy drogi krajowej nr 42, budowy tunelu łączącego Górną Kamienną z Dolną Kamienną; budowę, rozbudowę i modernizację dróg na terenie miasta; wydzielanie dróg transportu towarowego; wydzielanie ścieżek rowerowych i pieszych w mieście i na terenach przyległych), realizację strefy śródmiejskiej (wykorzystanie wolnych terenów pod inwestycje; budowę hali sportowej, alternatywnie do hali w Os. Rejów; przeniesienie ogródków działkowych ze sfery śródmiejskiej) i kształtowanie centrum miasta przez realizację inwestycji ogólnomiejskich (opracowanie koncepcji programowo-przestrzennej centrum i planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego; wykup terenów; budowę nowych i modernizację istniejących osiedli mieszkaniowych; tworzenie dzielnicowych ośrodków handlowo-usługowych; kształtowanie ośrodków turystyczno-rekreacyjnych).
5. **Miasto o ukształtowanej równowadze ekologicznej.** Cel ten zakłada: stworzenie zintegrowanego systemu gospodarki odpadami; likwidację przestarzałej oczyszczalni w dzielnicy Rejów i włączenie ścieków do systemu ogólnomiejskiego; rozbudowę kanalizacji sanitarnej; rozbudowę kanalizacji deszczowej wraz z podczyszczaniem ścieków; likwidację niskiej emisji; ograniczenie poziomu emisji hałasu; działania na rzecz stworzenia systemu sterowania gospodarką wodną dorzecza rzeki Kamiennej, w tym rozbudowę zbiornika Bzin; organizację systemu zieleni miejskiej; edukację ekologiczną mieszkańców.
6. **Poprawa bezpieczeństwa publicznego.** Cel ten zakłada: modyfikację i realizację programu „Bezpieczne Miasto”; poprawę bezpieczeństwa w zakresie infrastruktury miejskiej; reorganizację pracy Straży Miejskiej; centrum pomocy psychologicznej dla mieszkańców; integrację środowisk lokalnych na rzecz bezpieczeństwa i tworzenie „lokalnej koalicji”.

Stopień powiązania założeń obu tych dokumentów – a zatem ich zgodność – przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 27. Spójność celów GPR i Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Miasta Skarżyska-Kamiennej

		Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030		
		Ograniczanie wykluczenia społecznego i bezrobocia poprzez aktywizację mieszkańców, wspieranie integracji międzypokoleniowej oraz rozwój lokalnych inicjatyw społeczno-gospodarczych.	Tworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji oraz modernizacja i uporządkowanie infrastruktury, przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji.	Ochrona i poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze rewitalizacji.
Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Miasta Skarżyska-Kamiennej	Zrestrukturyzowane istniejące zakłady przemysłowe i rozwinięty sektor Miejskiej Strefy Przemysłowej	X	X	
	Rozbudowana baza turystyczna i rekreacyjna (w tym budowa zbiornika Bzin)		X	X
	Ośrodek dydaktyczno-naukowy i kulturalny	X	X	
	Funkcjonalny układ z zabudową śródmiejską i kształtowanym centrum miasta	X	X	X
	Miasto o ukształtowanej równowadze ekologicznej		X	X
	Poprawa bezpieczeństwa publicznego	X	X	

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej pozostaje spójny ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Skarżyska-Kamiennej*, ponieważ realizuje jego cele w zakresie ładu przestrzennego, rozwoju infrastruktury miejskiej, gospodarczego ożywienia miasta oraz poprawy jakości środowiska. Kierunki działań ujęte w celu rewitalizacji nr 2, dotyczące modernizacji przestrzeni publicznych, budynków i infrastruktury, są zgodne z założeniami Studium w obszarze kształtowania funkcjonalnego układu miasta, poprawy estetyki i bezpieczeństwa przestrzeni oraz modernizacji dróg i obiektów użyteczności publicznej. Kierunki działań w ramach celu rewitalizacji nr 1,

obejmujące aktywizację społeczną i rozwój przedsiębiorczości, wspierają realizację priorytetów Studium dotyczących restrukturyzacji sektora gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy. Z kolei cel rewitalizacji nr 3, koncentrujący się na ochronie środowiska i gospodarce niskoemisyjnej, jest zbieżny z celem Studium dotyczącym ukształtowanej równowagi ekologicznej, obejmującym likwidację niskiej emisji, rozwój zieleni miejskiej i edukację ekologiczną. Program rewitalizacji w sposób komplementarny wpisuje się zatem w kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta, przyczyniając się do tworzenia spójnej, nowoczesnej i zrównoważonej przestrzeni miejskiej

7.4. Strategia Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2021-2030

Proces rewitalizacji powinien być także spójny z założeniami dokumentów na szczeblu ponadlokalnym. W powiecie skarżyskim obowiązującym dokumentem strategicznym jest *Strategia Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2021-2030*. Strategia przyjęta została uchwałą nr 294/XLII/2022 Rady Powiatu Skarżyskiego z dnia 31 marca 2022 roku.

Strategia ta jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania powiatem, który wytycza strategiczne kierunki jego rozwoju, określając jednocześnie oczekiwany stan docelowy wyrażony w sformułowanej dla powiatu misji i wizji.

Na założenia dokumentu składają się następujące cele strategiczne:

- **Cel strategiczny 1. Zwiększenie konkurencyjności powiatu skarżyskiego.** By osiągnąć ten cel strategiczny, przyjęto następujące cele operacyjne: wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich; zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu – poprawa warunków do inwestowania i powstawania nowych miejsc pracy; rozwój turystyki i infrastruktury turystyczno-sportowej w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe powiatu.
- **Cel strategiczny 2. Ochrona zasobów naturalnych i środowiska.** By osiągnąć ten cel strategiczny, przyjęto następujące cele operacyjne: poprawa jakości powietrza – ograniczanie „niskiej emisji”; zrównoważona gospodarka wodno-ściekowa; racjonalne gospodarowanie odpadami oraz wspieranie idei gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ); wysoki poziom świadomości ekologicznej wśród mieszkańców powiatu skarżyskiego.
- **Cel strategiczny 3. Zwiększenie konkurencyjności kapitału ludzkiego.** By osiągnąć ten cel strategiczny, przyjęto następujące cele operacyjne: promocja i ochrona zdrowia mieszkańców poprzez rozwój profilaktyki zdrowotnej, a także poprawę infrastruktury i opieki medycznej; zwiększenie efektywności w rozwiązywaniu problemów społecznych – wsparcie osób potrzebujących, zagrożonych wykluczeniem społecznym; poprawa infrastruktury oświatowej i sportowej oraz zapewnienie wysokiej jakości kształcenia ponadpodstawowego umożliwiającego dostosowanie do wymagań rynku pracy; wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego; przyjazna dla obywateli oraz sprawnie działająca administracja powiatowa.

Stopień powiązania założeń obu tych dokumentów – a zatem ich zgodność – przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 28. Spójność celów GPR i Strategii Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2021-2030

		Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030		
		Ograniczanie wykluczenia społecznego i bezrobocia poprzez aktywizację mieszkańców, wspieranie integracji międzypokoleniowej oraz rozwój lokalnych inicjatyw społeczno-gospodarczych.	Tworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji oraz modernizacja i uporządkowanie infrastruktury, przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji.	Ochrona i poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze rewitalizacji.
Powiatu Skarżyskiego	Zwiększenie konkurencyjności powiatu skarżyskiego	X	X	X

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030				
		Ograniczanie wykluczenia społecznego i bezrobocia poprzez aktywizację mieszkańców, wspieranie integracji międzypokoleniowej oraz rozwój lokalnych inicjatyw społeczno-gospodarczych.	Tworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji oraz modernizacja i uporządkowanie infrastruktury, przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji.	Ochrona i poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze rewitalizacji.
	Ochrona zasobów naturalnych i środowiska		X	X
	Zwiększenie konkurencyjności kapitału ludzkiego	X	X	X

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej pozostają w pełnej zgodności z celami i kierunkami działań wyznaczonymi w *Strategii Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2021-2030*. Cele programu rewitalizacji w sposób komplementarny wspierają realizację powiatowych priorytetów w zakresie rozwoju gospodarczego, społecznego i środowiskowego. Działania podejmowane w ramach celu rewitalizacji nr 1 – ukierunkowane na ograniczanie wykluczenia społecznego, aktywizację zawodową i integrację mieszkańców – są w głównej mierze spójne z celem strategicznym nr 3 strategii powiatu, zakładającym zwiększenie konkurencyjności kapitału ludzkiego poprzez wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem, poprawę jakości kształcenia oraz wzmacnianie potencjału społecznego. Realizacja celu rewitalizacji nr 2, koncentrującego się na modernizacji i uporządkowaniu przestrzeni miejskiej oraz rozwoju infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej, w znacznym stopniu odpowiada zarówno na założenia celu strategicznego nr 1 (rozwój turystyki i infrastruktury turystyczno-sportowej, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej), jak i celu strategicznego nr 3 (poprawa infrastruktury edukacyjnej i sportowej). Z kolei działania ujęte w celu rewitalizacji nr 3 – obejmujące wdrażanie rozwiązań niskoemisyjnych, zwiększanie powierzchni zielonych i edukację ekologiczną – są przede wszystkim bezpośrednio zbieżne z celem strategicznym nr 2 strategii powiatu, dotyczącym ochrony środowiska i poprawy jakości powietrza, gospodarki odpadami oraz podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców. Tym samym niniejszy program rewitalizacji stanowi instrument wdrażania i uszczegółowienia kierunków rozwoju określonych w dokumentach powiatowych na poziomie lokalnym, wspierając spójny, zrównoważony rozwój całego obszaru funkcjonalnego Skarżyska-Kamiennej.

7.5. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Założenia programu powinny być ponadto zgodne z założeniami strategicznymi na poziomie regionalnym. Najważniejszym dokumentem samorządu województwa jest *Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+*. Strategia została przyjęta uchwałą nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 marca 2021 r. Opracowanie to jest podstawowym narzędziem kreowania polityki rozwoju na poziomie regionalnym – stanowi najważniejszy i podstawowy dokument samorządu województwa określający obszary, cele i kierunki polityki rozwoju regionu.

W dokumencie wyznaczono następujące cele rozwoju województwa:

- **Cel strategiczny 1. Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie.** Dla realizacji tego celu strategicznego określono następujące cele operacyjne: zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności świętokrzyskiej gospodarki; kompetentne kadry dla gospodarki regionu; wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu.
- **Cel strategiczny 2. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego.** Dla realizacji tego celu strategicznego określono następujące cele operacyjne: poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego; adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych; energetyka odnawialna i efektywność energetyczna.

- **Cel strategiczny 3. Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi.** Dla realizacji tego celu strategicznego określono następujące cele operacyjne: silny kapitał społeczny w regionie; powszechnie dostępne wysokiej jakości usługi społeczne i zdrowotne w środowisku lokalnym; wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej.
- **Cel horyzontalny. Sprawne zarządzanie regionem.** Dla realizacji tego celu określono następujące cele operacyjne: rozwój systemu zarządzania strategicznego rozwojem; budowa rozpoznawalnej marki regionu świętokrzyskiego; wzmocnianie partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju województwa.

Stopień powiązania założeń obu tych dokumentów – a zatem ich zgodność – przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 29. Spójność celów GPR i Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

		Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030		
		Ograniczanie wykluczenia społecznego i bezrobocia poprzez aktywizację mieszkańców, wspieranie integracji międzypokoleniowej oraz rozwój lokalnych inicjatyw społeczno-gospodarczych.	Tworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji oraz modernizacja i uporządkowanie infrastruktury, przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji.	Ochrona i poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze rewitalizacji.
Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+	Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie	X	X	
	Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego		X	X
	Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi	X	X	X
	Sprawne zarządzanie regionem	X	X	X

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej są zgodne z kierunkami rozwoju określonymi w *Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+*. Program wpisuje się w regionalne cele dotyczące rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, stanowiąc lokalny instrument wdrażania strategii wojewódzkiej. Kierunki działań ujęte w celu rewitalizacji nr 1, ukierunkowane na aktywizację mieszkańców, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wspieranie przedsiębiorczości, pozostają w zgodzie przede wszystkim z celem strategicznym nr 1 strategii województwa, dotyczącym rozwoju inteligentnej gospodarki i kompetentnych kadr dla regionu. Kierunki działań w ramach celu rewitalizacji nr 2, obejmujące modernizację i uporządkowanie przestrzeni miejskiej, rozwój infrastruktury społecznej, rekreacyjnej i kulturalnej oraz poprawę bezpieczeństwa, są w głównej mierze spójne z celem strategicznym nr 3, odnoszącym się do budowania wspólnoty i bezpiecznej, dostępnej przestrzeni sprzyjającej integracji społecznej. Natomiast cel rewitalizacji nr 3, koncentrujący się na ochronie środowiska, efektywności energetycznej, rozwoju zieleni miejskiej i edukacji ekologicznej, bezpośrednio realizuje założenia celu strategicznego nr 2 strategii województwa, zakładającego poprawę jakości środowiska, adaptację do zmian klimatu i promowanie energetyki odnawialnej. Ponadto, kompleksowe podejście do planowania i wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zgodne z celem horyzontalnym strategii, dotyczącym sprawnego zarządzania rozwojem i współpracy międzyinstytucjonalnej. W rezultacie, program stanowi ważne narzędzie wspierające realizację regionalnych polityk rozwoju w wymiarze lokalnym, wzmacniając spójność terytorialną i społeczną województwa świętokrzyskiego

7.6. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

W regionie obowiązują ustalenia *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego* przyjętego uchwałą nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r. Kluczowym zadaniem Planu jest dostosowanie struktury funkcjonalnej regionu do wymagań zintegrowanego podejścia terytorialnego, którego celem jest wykorzystanie endogennych potencjałów obszarów posiadających wspólne cechy geograficzne oraz zbliżone problemy rozwoju. Generalnym celem Planu jest kształtowanie zrównoważonej, harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa świętokrzyskiego, sprzyjającej poprawie atrakcyjności i spójności terytorialnej regionu oraz efektywnemu wykorzystaniu jego potencjałów rozwoju, przy jednoczesnym wsparciu dla rozwiązań innowacyjnych i przyjaznych środowisku przyrodniczemu.

W Planie określono następujące cele zagospodarowania przestrzennego:

1. **Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przestrzeni gospodarczej województwa, w tym szczególnie miast z myślą o wykorzystaniu lokalnych potencjałów rozwoju i dostosowaniu tej przestrzeni do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.** Cel ten zakłada: kształtowanie warunków przestrzennych do dywersyfikacji przedsiębiorczości, rozwoju sektora MŚP oraz utrwalania specjalizacji gospodarczej; dostosowanie zagospodarowania obszarów i stref aktywności gospodarczej do absorpcji innowacji i transferu technologii oraz rozwoju rynkowego otoczenia biznesu; sprzyjanie inteligentnej współpracy sektora B+R ze środowiskiem gospodarczym drogą integracji dziedzin wiedzy, parków naukowo-technologicznych i przedsiębiorstw; kompleksowe wyposażanie obszarów funkcjonalnych, zwłaszcza miejskich, w nowoczesną infrastrukturę komunikacyjną, techniczną i ekonomiczną, mające na celu osiągnięcie przewagi konkurencyjnej; rewitalizację zdegradowanych terenów i dzielnic poprzemysłowych; stworzenie systemu korzystnych warunków lokalizacyjnych w atrakcyjnych dla gospodarki rynkowej strefach aktywności.
2. **Formowanie policentrycznego układu osadnictwa i funkcjonalnych powiązań sieci miast, rozwijanych w ramach harmonijnych struktur obszarowych z jednoczesnym wsparciem procesów metropolizacji i działań służących wzmocnieniu więzi województwa z krajową i europejską przestrzenią gospodarczą.** Cel ten zakłada: rozwój i umacnianie funkcji metropolitalnych Kielc w powiązaniu z poprawą spójności i atrakcyjności osiedleńczej na północnym podobszarze recesji przestarzałej bazy przemysłowej predysponowanym do wielokierunkowej aktywizacji; wzmocnienie powiązań funkcjonalnych (funkcje gospodarcze, B+R, społeczne, edukacyjne itd.) między głównymi ośrodkami sieci osadniczej w układzie krajowym i międzynarodowym; poprawę jakości życia mieszkańców drogą zwiększania dostępności do rynków pracy i wyżej zorganizowanych usług, zwłaszcza na obszarach niedosłużonych; wzrost konkurencyjności miast średnich poprzez wzmacnianie tkanki miejskiej, rewitalizację historycznych centrów oraz kształtowanie funkcji subregionalnych, sprzyjających integracji społecznej; wspieranie rozwoju ośrodków peryferyjnych i pełniących funkcje miast-bram, drogą poprawy wykorzystania potencjałów endogenicznych i specyficznych walorów kulturowych; niwelowanie negatywnych aspektów suburbanizacji, depopulacji oraz zaniku aktywności gospodarczej na obszarach strukturalnie słabych.
3. **Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich oraz integracji rynków pracy.** Cel ten zakłada: wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz małych miast z jednoczesnym tworzeniem warunków do intensyfikacji rolnictwa, zwłaszcza na obszarach najlepszych gleb; poprawę dostępności do rynków pracy oraz systemu szkolnictwa zawodowego wraz z dostosowaniem tych funkcji do charakteru i specyfiki struktur osadniczych; sprzyjanie rozbudowie istniejących oraz powstawaniu nowych segmentów rynku pracy, zwłaszcza w małych miastach i na obszarach wiejskich; kształtowanie optymalnych relacji: mieszkanie-usługi-praca-rekreacja i wypoczynek, w różnych skalach obszarowych; zrównoważony rozwój dzielnic mieszkaniowych zapewniający: osiągnięcie wysokich standardów zagospodarowania przestrzeni publicznej, skuteczną ochronę lokalnych walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz realizację potrzeb sektora budownictwa socjalnego; tworzenie warunków do wzrostu potencjału kadrowego nauki i sektora badawczo-rozwojowego oraz poprawy dostępności do funkcji B+R w ośrodkach powiatowych; wsparcie

działań służących ograniczaniu depopulacji oraz emigracji młodych wykształconych osób, zwłaszcza z obszarów stagnacji, m.in. drogą odbudowy lokalnych rynków pracy.

4. **Ochrona i racjonalne zagospodarowanie zasobów przyrodniczych i dóbr kultury, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.** Cel ten zakłada: zapewnienie ciągłości i spójności przestrzennej systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych, w tym funkcjonowania sieci ekologicznej Natura 2000; ochronę i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego (gleb, wód, powietrza, kopalin i lasów) stwarzające warunki zrównoważonego rozwoju regionu; wzrost lesistości, zwłaszcza na obszarach wododziałowych, zagrożonych erozją oraz w obrębie lądowych korytarzy ekologicznych; przywracanie równowagi przyrodniczej na obszarach zdegradowanych; rozwój komunalnej infrastruktury ochrony środowiska; minimalizację zagrożenia hałasem w miastach i w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów; osiągnięcie europejskich standardów ochrony zasobów wód, bezpieczeństwa powodziowego oraz racjonalnego korzystania z tych zasobów; ochronę zasobów dziedzictwa kulturowego oraz racjonalne wkomponowanie zabytków w przestrzeń turystyczną.
5. **Kształtowanie systemów infrastruktury technicznej i społecznej w aspekcie poprawy dostępności i spójności przestrzennej oraz osiągnięcia wysokiego standardu świadczenia usług.** Cel ten zakłada: stworzenie zintegrowanego systemu transportowego łączącego województwo z europejską siecią TEN-T oraz stałej komunikacji lotniczej; poprawę dostępności komunikacyjnej wewnątrz obszarów funkcjonalnych poprzez podniesienie standardów technicznych dróg, budowę systemu obwodnic i bezkolizyjnych skrzyżowań oraz stworzenie multimodalnego systemu transportowego w obszarze Aglomeracji Staropolskiej; rozbudowa sieci drogowej w regionach niedosłużonych komunikacyjnie oraz realizacja dodatkowych przepraw mostowych na głównych rzekach województwa; osiągnięcie standardów unijnych w gospodarowaniu odpadami; rozwój systemów teleinformatycznych – w tym szczególnie szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz zintegrowanej platformy usług publicznych elektronicznych; zapewnienie wysokiego standardu dostępności do usług publicznych we wszystkich skalach obszarowych.
6. **Wzmocnienie odporności struktur przestrzennych na zagrożenia oraz poprawa bezpieczeństwa publicznego.** Cel ten zakłada: kształtowanie struktur funkcjonalnych sprzyjających dekoncentracji ludności oraz miejsc pracy i usług, zwiększeniu substytucyjności systemów infrastruktury, zwiększeniu obszarów zielonych oraz poprawie odporności na skutki klęsk żywiołowych; podniesienie skuteczności ochrony przed powodzią i skutkami suszy; minimalizację zagrożenia osuwaniem się mas ziemnych; stworzenie nowoczesnych, niezawodnych systemów infrastruktury energetycznej oraz zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych; zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych.
7. **Przywrócenie i utrwalenie ładów przestrzennych.** Cel ten zakłada: preferencje dla regeneracji zabudowy, powtórnego zagospodarowania terenów; zachowanie tzw. zielonych pierścieni w funkcjonalnych obszarach miejskich, zwłaszcza w otoczeniu Kielc.

Stopień powiązania założeń obu tych dokumentów – a zatem ich zgodność – przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 30. Spójność celów GPR i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

		Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030		
		Ograniczanie wykluczenia społecznego i bezrobocia poprzez aktywizację mieszkańców, wspieranie integracji międzypokoleniowej oraz rozwój lokalnych inicjatyw społeczno-gospodarczych.	Tworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji oraz modernizacja i uporządkowanie infrastruktury, przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji.	Ochrona i poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze rewitalizacji.
Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego	Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przestrzeni gospodarczej województwa, w tym szczególnie miast z myślą o wykorzystaniu lokalnych potencjałów rozwoju i dostosowaniu tej przestrzeni do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy	X	X	
	Formowanie policentrycznego układu osadnictwa i funkcjonalnych powiązań sieci miast, rozwijanych w ramach harmonijnych struktur obszarowych z jednoczesnym wsparciem procesów metropolizacji i działań służących wzmocnieniu	X	X	

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030				
	Ograniczanie wykluczenia społecznego i bezrobocia poprzez aktywizację mieszkańców, wspieranie integracji międzypokoleniowej oraz rozwój lokalnych inicjatyw społeczno-gospodarczych.	Tworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji oraz modernizacja i uporządkowanie infrastruktury, przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji.	Ochrona i poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze rewitalizacji.	
więzi województwa z krajową i europejską przestrzenią gospodarczą				
Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich oraz integracji rynków pracy	X	X		
Ochrona i racjonalne zagospodarowanie zasobów przyrodniczych i dóbr kultury, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju		X	X	
Kształtowanie systemów infrastruktury technicznej i społecznej w aspekcie poprawy dostępności i spójności przestrzennej oraz osiągnięcia wysokiego standardu świadczenia usług	X	X	X	
Wzmocnienie odporności struktur przestrzennych na zagrożenia oraz poprawa bezpieczeństwa publicznego	X	X	X	
Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego		X	X	

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej pozostaje w pełnej zgodności z kierunkami działań określonymi w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego*. Zakłada on prowadzenie procesów rewitalizacyjnych w sposób sprzyjający odbudowie funkcji miejskich, wzmocnieniu potencjałów społeczno-gospodarczych i poprawie jakości przestrzeni. Cel rewitalizacji nr 1, obejmujący aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców oraz rozwój lokalnej przedsiębiorczości, odpowiada w głównej mierze celom wojewódzkim związanym ze wzrostem konkurencyjności i innowacyjności gospodarki oraz tworzeniem warunków dla integracji rynków pracy (cele nr 1 i 3 Planu). Cel rewitalizacji nr 2, koncentrujący się na modernizacji infrastruktury, uporządkowaniu przestrzeni miejskiej i podniesieniu atrakcyjności obszaru rewitalizacji, jest w największym stopniu spójny z kierunkami dotyczącymi formowania policentrycznego układu osadnictwa, wzmocnienia funkcji miast średnich, poprawy ładu przestrzennego i rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej (cele nr 2, 5 i 7 Planu). Z kolei cel rewitalizacji nr 3, dotyczący ochrony środowiska, zwiększania powierzchni zielonych i edukacji ekologicznej, wpisuje się przede wszystkim w założenia wojewódzkie dotyczące ochrony zasobów przyrodniczych, racjonalnego gospodarowania środowiskiem i wzmocnienia odporności struktur przestrzennych na zagrożenia (cele nr 4 i 6 Planu). Tym samym, GPR stanowi instrument wdrażania polityki przestrzennej województwa na poziomie lokalnym, wspierający zrównoważony rozwój przestrzeni miejskiej oraz integrację społeczną mieszkańców.

8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

W niniejszym rozdziale przedstawiono charakterystykę projektów rewitalizacyjnych zgłoszonych do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030. Zaprezentowano również ogólne założenia dotyczące ich realizacji, wynikające z obowiązujących przepisów prawa – w szczególności z regulacji dotyczących ochrony przyrody, ochrony zabytków oraz innych aktów prawnych istotnych dla planowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych. Proces zgłaszania i wyboru przedsięwzięć, oparty na aktywnym udziale interesariuszy, został omówiony w rozdziale poświęconym mechanizmom partycypacji społecznej (rozdział 11).

8.1. Założenia dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą realizowane z uwzględnieniem założeń z zakresu bezpieczeństwa powodziowego, bezpieczeństwa pożarowego, ochrony zabytków, ochrony przyrody, infrastruktury kolejowej, infrastruktury technicznej elektroenergetycznej i infrastruktury telekomunikacyjnej, co zaprezentowano w dalszej części niniejszego rozdziału.

Bezpieczeństwo powodziowe

Na terenie miasta występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują przepisy odrębne, tj. m.in. zakazy określone w art. 77 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r. poz. 960). W kontekście realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, obszary te wymagają więc szczególnej uwagi. W celu zapewnienia bezpieczeństwa oraz zrównoważonego rozwoju gminy, działania rewitalizacyjne muszą być realizowane z uwzględnieniem ryzyka powodziowego oraz wymogami wynikającymi z ustawy Prawo wodne i odrębnych przepisów obowiązujących w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Planowane w ramach rewitalizacji inwestycje powinny uwzględniać potrzeby ekosystemu wodnego, zaś wszelkie inwestycje w systemy retencyjne powinny być projektowane z myślą o minimalizacji negatywnego wpływu na jakość wód.

W świetle art. 77 ust. 1 pkt 3 Prawa wodnego, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się lokalizowania nowych cmentarzy, jak również gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania.

Zgodnie z art. 166 ust. 10 ww. ustawy, zagospodarowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, w tym w ramach gminnego programu rewitalizacji, nie może:

- naruszać ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków,
- naruszać funkcjonowania infrastruktury krytycznej,
- utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym.

Realizacja inwestycji w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią może wiązać się z wymogiem uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. W myśl art. 390 Prawa wodnego, pozwolenia wodnoprawne wymagane są m.in. na lokalizowanie na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obiektów budowlanych.

Reasumując, realizacja działań rewitalizacyjnych na obszarach zagrożonych powodzią wymaga ścisłego dostosowania się do obowiązujących regulacji prawnych oraz pełnego poszanowania ustanowionych ograniczeń.

Bezpieczeństwo pożarowe

W odniesieniu do projektów infrastrukturalnych stosowane będą zagadnienia mające wpływ na stan bezpieczeństwa pożarowego, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 124, poz. 1030). Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą indywidualnie weryfikowane pod tym kątem na późniejszym etapie, przed ich wdrożeniem. Gdy będzie to zasadne, zapewnione zostaną:

- dostępność wody do celów przeciwpożarowych dla obiektów (z urządzeń zaopatrujących ludność w wodę), zgodnie z regulaminem dostarczania wody i odprowadzania ścieków, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków – Dz. U. z 2023 r. poz. 537 ze zm.),
- droga pożarowa o utwardzonej nawierzchni, umożliwiająca dojazd pojazdów jednostek ratowniczo-gaśniczych do budynków i obiektów o każdej porze roku.

Ponadto, realizując przedsięwzięcia rewitalizacyjne, szczególną uwagę należy zwrócić na lokalizację budynków i obiektów – na odległości między nimi.

Ochrona zabytków

Należy podkreślić, że ewentualne planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmujące obiekty lub obszary zabytkowe prowadzone będą zgodnie z zasadami ochrony zabytków, tzn. zostaną rozpatrzone indywidualnie przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na etapie uzyskiwania stosownych pozwoleń i uzgodnień przez właścicieli tychże obiektów.

W przypadku obiektów oraz obszarów wpisanych do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego, wymagają one odrębnych pozwoleń konserwatorskich na działania wymienione w art. 36 ust. 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292). Natomiast obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków wymagają wcześniejszych uzgodnień ze Świętokrzyskim Konserwatorem Zabytków na podstawie art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 418). Oznacza to zatem, że dla obiektów i obszarów zabytkowych obowiązują odrębne przepisy, a prace w ich obrębie mogą zostać wykonane po uzyskaniu wymaganych pozwoleń lub uzgodnień konserwatorskich wg. ww. ustaw.

Reasumując, inwestycje prowadzone na obszarach oraz w zabytkach objętych ww. formami ochrony konserwatorskiej rozpatrywane będą więc indywidualnie, a prace w ich obrębie będą mogły zostać wykonane dopiero po uzyskaniu stosownych pozwoleń lub uzgodnień konserwatorskich wg ww. ustaw.

Ochrona przyrody

Postanowienia niniejszego programu, w tym zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, realizowane będą zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a zatem także z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1940, z późn. zm.).

W trakcie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych należy w szczególności mieć na uwadze zakazy obowiązujące na terenie obszaru chronionego krajobrazu oraz na obszarach Natura 2000.

Na terenie gminy, w tym również na obszarze rewitalizacji, znajdują się pomniki przyrody. W przypadku konieczności realizacji działań rewitalizacyjnych w sposób prowadzący do naruszenia zakazów obowiązujących w stosunku do pomników przyrody należy uzyskać stosowne zezwolenia (art. 44 ust. 3 ww. ustawy o ochronie przyrody), a w przypadku konieczności wycinki drzew – uprzednio znieść ochronę pomnikową.

Z kolei w przypadku inwestycji prowadzonych w obrębie istniejących obiektów budowlanych (takich jak np. prace remontowe elewacji), konieczne jest przestrzeganie wytycznych do prowadzenia tego rodzaju prac w aspekcie ochrony ptaków oraz nietoperzy i ich siedlisk. Mając na uwadze możliwość zniszczenia siedlisk gatunków chronionych w trakcie prowadzonych prac budowlanych, drogowych czy remontowych (w szczególności w związku z planowanymi inwestycjami prowadzonymi w obrębie istniejących obiektów budowlanych, m.in. działań termomodernizacyjnych lub prac remontowych dachu i/lub elewacji), należy przewidzieć stosowanie działań minimalizujących i kompensacyjnych, takich jak:

- przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczych przed rozpoczęciem prac (np. uprzednie zinwentaryzowanie gatunków zasiedlających budynek),
- dostosowanie terminów przeprowadzenia robót do cyklu życiowego zwierząt, tj. realizacja prac w terminach minimalizujących ryzyko niszczenia lęgów ptaków i siedlisk nietoperzy,
- zapewnienie nadzoru przyrodniczego podczas realizacji inwestycji,
- zastosowanie rozwiązań kompensacyjnych w przypadku nieuniknionego zniszczenia siedlisk (np. montaż budek lęgowych i schronów dla nietoperzy, zakładanie nowych nasadzeń drzew i krzewów rodzimych gatunków, tworzenie łąk kwietnych i zadrzewień śródmiejskich).

W przypadku działań rewitalizacyjnych związanych z nowymi nasadzeniami zieleni, preferowane będzie stosowanie nasadzeń gatunków rodzimych, bez wprowadzania inwazyjnych gatunków obcych. Zaleca się więc, by realizatorzy przedsięwzięć rewitalizacyjnych w tym zakresie uwzględnili tę kwestię – projekty będą weryfikowane pod tym względem w późniejszej fazie, przed ich wdrożeniem.

Infrastruktura kolejowa

Realizując przedsięwzięcia rewitalizacyjne należy mieć na uwadze, że w sąsiedztwie linii kolejowej nie mogą być instalowane jakiegokolwiek urządzenia mogące zakłócić prace infrastruktury kolejowej, w tym systemów łączności. W przypadku realizacji prac inwestycyjnych w sąsiedztwie obszaru kolejowego należy je każdorazowo uzgodnić, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 697) z właściwą jednostką organizacyjną zarządcy infrastruktury kolejowej, tj. PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Zakład Linii Kolejowych w Kielcach. Co ważne, zagospodarowanie terenów sąsiadujących z infrastrukturą kolejową oraz wszelkie zamierzenia inwestycyjne planowane do realizacji w ich sąsiedztwie powinny być zgodne z przepisami odrębnymi, w tym z ustawą z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 697), rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i

wykonania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1247, z późn. zm.), rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych oraz bocznic kolejowych z drogami i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1744, z późn. zm.), ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725, z późn. zm.), rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225, z późn. zm.), ustawą z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54, z późn. zm.), rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

Infrastruktura techniczna elektroenergetyczna

Postanowienia niniejszego dokumentu, w tym zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, realizowane będą zgodnie z następującymi zapisami:

- wzdłuż przebiegu istniejących i planowanych linii elektroenergetycznych będących częścią sieci dystrybucyjnej energii elektrycznej należy uwzględnić pasy technologiczne (pasy ochrony funkcyjnej) w obrębie tychże linii,
- wszystkie obiekty przewidywane do budowy, przebudowy lub remontu w zbliżeniu lub na skrzyżowaniu z infrastrukturą techniczną elektroenergetyczną podlegają przepisom odrębnym,
- należy zapewnić swobodny dostęp i dojazd do infrastruktury technicznej elektroenergetycznej, w tym stacji elektroenergetycznych, linii elektroenergetycznych oraz konstrukcji wsporczych (słupów) w celu przeprowadzenia prac eksploatacyjnych lub usuwania awarii,
- zaopatrzenie w energię elektryczną odbywa się z planowanej, budowanej, przebudowywanej, remontowanej i istniejącej infrastruktury technicznej elektroenergetycznej na podstawie przepisów odrębnych.

Infrastruktura telekomunikacyjna

Jeśli podczas realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego wystąpi kolizja z istniejącymi urządzeniami telekomunikacyjnymi, należy zwrócić się do właściciela tych urządzeń z wnioskiem o wydanie warunków technicznych dotyczących ich zabezpieczenia lub przeniesienia.

8.2. Lista przedsięwzięć podstawowych

Niniejszy rozdział zawiera charakterystykę podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłoszonych do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030 w ramach otwartego naboru (szczegółowe informacje w rozdziale 11). Każde przedsięwzięcie zaprezentowano w formie tabelarycznej, obejmującej szczegółowe dane dotyczące celu projektu, zakresu zadań, lokalizacji i terminu realizacji, grup interesariuszy, potencjalnych partnerów, szacunkowej wartości oraz źródeł finansowania. Grupa przedsięwzięć podstawowych obejmuje 15 projektów, które odpowiadają na zidentyfikowane w mieście problemy i negatywne zjawiska. Stanowią one kluczowy element realizacji celów programu – ich wdrożenie przyczyni się do przezwyciężenia sytuacji kryzysowej oraz osiągnięcia zamierzonej wizji obszaru rewitalizacji:

1. Modernizacja Miejskiego Centrum Kultury w Skarżysku-Kamiennej jako klucz do rozwoju infrastruktury wspierającej aktywne uczestnictwo w kulturze i życiu społecznym.
2. Budowa Zbiornika Bzin.
3. Budowa infrastruktury wokół Zalewu Bzin.
4. Szlak turystyki postindustrialnej „Żelazne Doliny”.
5. Zwiększenie odporności miasta na zagrożenia wynikające ze zmian klimatu.
6. Rewitalizacja przestrzeni miejskiej.
7. Poprawa bazy sportowej poprzez kompleksową modernizację stadionu Granat w Skarżysku-Kamiennej.
8. Rozbudowa oświetlenia ulicznego na obszarze rewitalizacji.
9. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Skarżysku-Kamiennej.
10. Poprawa stanu dróg gminnych oraz bezpieczeństwa komunikacji.
11. Budowa budynku socjalnego.
12. Park „Rejów” – odnowa obszaru dawnego Zakładu Wielkopiecowego przy Muzeum im. Orła Białego w Skarżysku-Kamiennej.
13. Wymiana dachu wraz z adaptacją poddasza na sale lekcyjne II Liceum Ogólnokształcącego w Skarżysku-Kamiennej.
14. Modernizacja budynku Warsztatów Zespołu Placówek Edukacyjno-Wychowawczych.
15. Wymiana i zakup taboru samochodowego (na niskoemisyjne EURO 6).

Tabela 31. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 1

Lp.	1		
Nazwa projektu	Modernizacja Miejskiego Centrum Kultury w Skarżysku-Kamiennej jako klucz do rozwoju infrastruktury wspierającej aktywne uczestnictwo w kulturze i życiu społecznym		
Podmiot realizujący projekt	Gmina Skarżysko-Kamienna		
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Słowackiego 25; dz. nr ewid. 33/32 ob. 0003 Plac ark. 21 <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>		
Ogólny cel przedsięwzięcia	Wzmocnienie wpływu kultury i zrównoważonej turystyki na rozwój gospodarczy, włączenie społeczne oraz innowacje społeczne poprzez modernizację, rozbudowę i doposażenie infrastruktury MCK do potrzeb współczesnych użytkowników oraz rozbudowę oferty programowej w kierunku integracyjnym, edukacyjnym oraz twórczym.		
Spójność z celem i kierunkiem działania wskazanym w GPR	C1.K1, C1.K3, C2.K1, C2.K3, C3.K3		
Opis problemu	Ograniczony wpływ kultury na rozwój społeczno-gospodarczy miasta Skarżyska-Kamiennej i regionu świętokrzyskiego na skalę ponadregionalną, spowodowany niewykorzystanym potencjałem infrastrukturalnym i funkcjonalnym głównego ośrodka kultury – Miejskiego Centrum Kultury.		
Zakres realizowanych zadań	Zakres projektu obejmuje przebudowę wnętrza budynku, budowę zadaszonego pasażu w formie przeszklonego tarasu o funkcji wystawienniczej, wzniesienie murów oporowych, schodów zewnętrznych, a także zmianę sposobu użytkowania części pomieszczeń w celu nadania im nowych funkcji. W ramach projektu przewidziano również zakup niezbędnego sprzętu i wyposażenia, które umożliwią realizację rozszerzonej oferty kulturalno-edukacyjnej. Dodatkowo projekt obejmuje działania miękkie, w tym podnoszenie kompetencji kadry, prowadzenie kampanii edukacyjnej zwiększającej świadomość ekologiczną społeczeństwa oraz współpracę z partnerem zagranicznym.		
Czas realizacji	2026-2028		
Opis działań zap. dostępność	Projekt przewiduje rozwiązania ułatwiające korzystanie z przestrzeni obiektu i oferty kulturalnej dla wszystkich grup osób ze szczególnymi potrzebami, w tym do: • niewidomych, słabowidzących i głuchoniewidomych (oznakowanie kontrastowe, Alfabet Braille'a, tyflografik, system TOTUPOINT); • głuchych i słabosłyszących (system FM – wzmacniacz słuchu, pętla indukcyjne); • osób z niepełnosprawnością ruchową (dostosowane dojścia i podjazdy, szerokość korytarzy, szerokość drzwi, dostosowany sanitariat, balustrady); • osób z niepełnosprawnością intelektualną (opiekunowie i wsparcie personelu, czytelne i zrozumiałe oznaczenia, przyjazna atmosfera); • osób z zaburzeniami lub chorobami psychicznymi (dostosowana komunikacja, strefa relaksu i odpoczynku, czytelne i zrozumiałe oznaczenia, przyjazna atmosfera); • osób z trudnościami komunikacyjnymi (klarowny system komunikacyjny, czytelne i zrozumiałe oznaczenia, obsługa przeszkolona w zakresie komunikacji);		
Ewentualni partnerzy	Stowarzyszenie Sztuki Współczesnej KOŁOMAZ z siedzibą w Trenčín na Słowacji (<i>zawarto umowę partnerską</i>)		
Szacowana wartość	45 484 093,35 zł		
Źródła finansowania	Krajowe środki publiczne	21 048 663,73 zł (budżet gminy)	
	Środki unijne (EFRR, EFS, FS)	24 435 429,62 zł (EFRR; program FEnIKS)	
	Środki prywatne	0,00 zł	
	Środki z innych źródeł	0,00 zł	
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu:	1. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem [1 szt.] 2. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [1 szt.] 3. Liczba wspartych obiektów o charakterze nie zabytkowym [1 szt.] 4. Liczba zainstalowanych systemów teleinformatycznych [1 szt.] 5. Liczba zakupionego sprzętu lub wyposażenia [62 szt.] 6. Liczba przeszkolonych osób działających w sektorze kultury [15 osób]	
	Sposób pomiaru:	Ad. 1-4. Protokół odbioru końcowego robót Ad. 5. Protokoły odbioru, dokumentacja księgowa przyjęcia środków trwałych, faktury potwierdzające nabycie wyposażenia Ad. 6. Lista obecności ze szkolenia	
	Wskaźniki rezultatu:	1. Liczba nowych wydarzeń wprowadzonych do oferty instytucji w formie online [704 szt.] 2. Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [87 003 odwiedzających] 3. Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach [4 EPC]	
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Sprawozdanie merytoryczne Ad. 2. Sprawozdanie merytoryczne z frekwencji w obiekcie Ad. 3. Dokumentacja kadrowa (umowa o pracę)	

Tabela 32. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 2

Lp.	2	
Nazwa projektu	Budowa Zbiornika Bzin	
Podmiot realizujący projekt	Wody Polskie	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Zbiornik Piachy oraz tereny otaczające <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>	
Ogólny cel przedsięwzięcia	Budowa zbiornika retencyjnego Bzin, a dzięki temu osiągnięcie następujących rezultatów: retencji powodziowej w okresie wezbrań, poprawienie bilansu wodnego, podniesienie atrakcyjności rekreacyjnej i rozwój agroturystyki.	
Spójność z celem i kierunkiem działania wskazanym w GPR	C2.K1, C2.K2, C2.K3, C3.K1	
Opis problemu	Brak zbiornika retencyjnego	
Zakres realizowanych zadań	Budowa zbiornika o pow. 95,0 ha z przeznaczeniem wielofunkcyjnym (przeciwpowodziowe, retencyjne, rekreacyjne). Podstawową funkcją zbiornika będzie retencja wody dla celów gospodarczych i pokrycia niedoborów wody w rzece poniżej zbiornika w okresach suszy. Dodatkowe funkcje zbiornika to: retencja powodziowa w okresie wezbrań, poprawienie bilansu wodnego w zlewni poniżej zbiornika przez wyrównanie przepływów w okresach stanów niskich oraz zapewnienie przepływu nienaruszalnego w okresach niżówek, cele rekreacyjne i rozwój agroturystyki, uprawianie sportów wodnych. Zbiornik Bzin zapewni przepływ biologiczny w rzece poniżej zbiornika.	
Czas realizacji	2026-2030	
Opis działań zap. dostępność	Brak jest dostępności dla niepełnosprawnych, ze względu na charakter przedsięwzięcia (powstanie zbiornika wodnego)	
Ewentualni partnerzy	Gmina Skarżysko-Kamienna	
Szacowana wartość	120 000 000,00 zł	
Źródła finansowania	Krajowe środki publiczne	18 000 000,00 zł (budżet państwa)
	Środki unijne (EFRR, EFS, FS)	102 000 000,00 zł (EFRR)
	Środki prywatne	0,00 zł
	Środki z innych źródeł	0,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu:	1. Liczba wybudowanych zbiorników retencyjnych [1 szt.]
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Protokół odbioru końcowego
	Wskaźniki rezultatu:	1. Zwiększenie retencyjności na obszarze miasta [m ³]
	Sposób pomiaru:	Ad. 2. Dane UM

Tabela 33. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 3

Lp.	3	
Nazwa projektu	Budowa infrastruktury wokół Zalewu Bzin	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Skarżysko-Kamienna	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Tereny wokół zbiornika Piachy – w przyszłości Zalewu Bzin [na obszarze rewitalizacji]	
Ogólny cel przedsięwzięcia	Podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznej. Poprawa komfortu życia na obszarze rewitalizacji poprzez modernizację i podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznych. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze rewitalizacji.	
Spójność z celem i kierunkiem działania wskazanym w GPR	C2.K1, C2.K2	
Opis problemu	Nieuporządkowana powierzchnia terenów zielonych. Mała atrakcyjność przestrzeni publicznej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.	
Zakres realizowanych zadań	Budowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej wokół zbiornika Bzin: budowa plaży, budowa małej infrastruktury; budowa pomostu; budowa ciągów spacerowych, obiektów handlu i gastronomii; pensjonaty, hotele; ośrodki wypoczynkowe, zorganizowane kąpielisko; zieleń urządzona oraz zieleń przybrzeżna.	
Czas realizacji	2026-2030	
Opis działań zap. dostępność	Zastosowanie rozwiązań ogólnodostępnych	
Ewentualni partnerzy	Wody Polskie	
Szacowana wartość	60 000 000,00 zł	
Źródła finansowania	Krajowe środki publiczne	9 000 000,00 zł (budżet gminy)
	Środki unijne (EFRR, EFS, FS)	51 000 000,00 zł (EFRR)
	Środki prywatne	0,00 zł
	Środki z innych źródeł	0,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu:	1. Liczba zamontowanych elementów małej infrastruktury [szt.] 2. Liczba nowych nasadzeń [szt.] 3. Liczba utworzonych obiektów handlu i gastronomii [szt.]
	Sposób pomiaru:	Ad. 1-3. Protokół odbioru końcowego
	Wskaźniki rezultatu:	1. Liczba osób korzystających z infrastruktury (rocznie)
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Sprawozdanie roczne MCSiR

Tabela 34. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 4

Lp.	4	
Nazwa projektu	Szlak turystyki postindustrialnej „Żelazne Doliny”	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Skarżysko-Kamienna	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Tereny Miasta Skarżysko-Kamienna – różne lokalizacje na obszarze rewitalizacji Na tym etapie nie ma możliwości doprecyzowania miejsca realizacji przedsięwzięcia – wskazano jedynie możliwe warianty przebiegu szlaku. Dokładna lokalizacja (przebieg szlaku) zostanie dookreślona na późniejszym etapie, bliżej realizacji. Zakłada się jednak, że lokalizacje nie będzie wykraczać poza obszar rewitalizacji. <u>[na obszarze rewitalizacji]</u>	
Ogólny cel przedsięwzięcia	Budowa tras pieszo-rowerowych, a dzięki temu: zwiększenie atrakcyjności miasta w sferze rekreacyjnej i turystycznej oraz uporządkowanie przestrzeni publicznej w zakresie infrastruktury pieszo-rowerowej.	
Spójność z celem i kierunkiem działania wskazanym w GPR	C1.K1, C2.K1, C2.K2	
Opis problemu	Mała atrakcyjność przestrzeni publicznej, rekreacyjnej dla mieszkańców.	
Zakres realizowanych zadań	Przebieg szlaku na terenie miasta Skarżysko-Kamienna: 1. Stacja kolejowa Skarżysko-Milica – miejsce dla rowerów. 2. Teren Skateparku ul. Spokojna – stacja naprawy rowerów. 3. Muzeum im. Orła Białego – zagospodarowanie terenu, MOB i ruiny Wielkiego Pieca. 4. Plac Staffa przy budynku MCK – obiekt budowlany. 5. Stacja Skarżysko-Kamienna – miejsce wypożyczania rowerów. 6. Stacja PKP Skarżysko Kościelne. Trasa rowerowa: Przebieg trasy pieszo-rowerowej od stacji kolejowej Skarżysko-Milica (przewidziana stacja dla rowerów). Dalej ul. Metalowców istniejącą ścieżką rowerową do skrzyżowania z ul. Legionów. Ul. Legionów do ul. Staffa lub Spokojnej (przewidziana ścieżka pieszo-rowerowa) dalej ul. Sportową i ul. Wioślarską. Teren Muzeum im. Orła Białego (wykonanie zagospodarowania terenu – oświetlenie, ścieżki między eksponatami, opisy z uwzględnieniem dostępności dla osób niepełnosprawnych, wypożyczalnia rowerów). Przy ruinach Wielkiego Pieca wizualizacja ruin w ich pierwotnym zakresie. Dalszy przebieg ścieżki pieszo rowerowej dookoła zbiornika Rejów. Od strony torów przewidziany przebieg trasy pieszo rowerowej łączącej Skarżysko-Kamienna z Suchedniowem. <u>Wariant I:</u> przebieg trasy pieszo rowerowej od skrzyżowania ul. Legionów, ul. Niepodległości do ronda z ul. Piłsudskiego. Ul. Piłsudskiego do skrzyżowania z ul. Tysiąclecia do skrzyżowania z ul. Słowackiego. <u>Wariant II:</u> Przebieg trasy pieszo rowerowej ul. Legionów w kierunku ul. Cichej i ul. Wiklinowej na wałach rzeki Kamiennej do ul. 11 listopada do ul. 3 Maja. <u>Wariant III:</u> przebieg trasy pieszo rowerowej skrzyżowania ul. Legionów ul. Niepodległości do skrzyżowania z ul. Brzozową. Obiekt: przy budynku Miejskiego Centrum Kultury w miejscu istniejącej sceny zewnętrznej zaprojektowany zostanie budynek (przebudowa istniejącego obiektu) z uwzględnieniem prezentacji multimedialnej (3D) wewnątrz budynku wizualizujących podwaliny Skarżyska-Kamiennej na przykładzie historii rodziny Witwickich, historii kolejarskiej miasta Skarżysko, historii przemysłowej okręgu. <u>Wariant I:</u> przebieg trasy pieszo-rowerowej ul. Niepodległości do dworca PKP. <u>Wariant II:</u> przebieg trasy pieszo-rowerowej od ronda ul. Niepodległości dalej wiaduktem do ul. 3 Maja, ul. Piękną do stacji PKP Skarżysko Kościelne. Na wszystkich trasach rowerowych i pieszych wokół Skarżyska zaplanowano miejsce odpoczynku i obsługi rowerzystów.	
Czas realizacji	2026-2028	
Opis działań zap. dostępność	Zastosowanie rozwiązań ogólnodostępnych, pochylnie, podjazdy.	
Ewentualni partnerzy	RZGW Wody Polskie, Starostwo Powiatowe Skarżysko-Kamienna	
Szacowana wartość	22 300 000,00 zł	
Źródła finansowania	Krajowe środki publiczne	6 300 000,00 zł (budżet gminy)
	Środki unijne (EFRR, EFS, FS)	16 000 000,00 zł (EFRR)
	Środki prywatne	0,00 zł
	Środki z innych źródeł	0,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu:	1. Liczba utworzonych szlaków turystyki na terenie Gminy Skarżysko-Kamienna [1 szt.] 2. Długość wybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych [km]
	Sposób pomiaru:	Ad. 1-2. Protokół odbioru prac, dane UM
	Wskaźniki rezultatu:	1. Liczba wypożyczonych rowerów miejskich

Lp.	4	
Nazwa projektu	Szlak turystyki postindustrialnej „Żelazne Doliny”	
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Badanie natężenia ruchu, dane UM

Tabela 35. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 5

Lp.	5	
Nazwa projektu	Zwiększenie odporności miasta na zagrożenia wynikające ze zmian klimatu	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Skarżysko-Kamienna	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Tereny Miasta Skarżysko-Kamienna – różne lokalizacje na obszarze rewitalizacji (m.in. Skwer Sikorskiego, Skwer Piłsudskiego, Zbiornik Bernatka, okolice ul. Zielonej, Krasieńskiego, Metalowców, Rejowskiej). Na tym etapie nie ma możliwości doprecyzowania wszystkich miejsc realizacji przedsięwzięcia. Dokładne lokalizacje zostaną dookreślone na późniejszym etapie, bliżej realizacji. Zakłada się jednak, że lokalizacje nie będą wykraczały poza obszar rewitalizacji. [na obszarze rewitalizacji]	
Ogólny cel przedsięwzięcia	Zielone zagospodarowanie przestrzeni dla mieszkańców w celach socjalizacji. Racjonalne zarządzanie wodami opadowymi – likwidacja zagrożeń. Likwidacja miejskich wysp ciepła.	
Spójność z celem i kierunkiem działania wskazanym w GPR	C1.K1, C2.K1, C2.K2, C2.K3, C3.K1, C3.K2	
Opis problemu	Niewystarczająca powierzchnia terenów zielonych. Mała powierzchnia biologicznie czynna. Miejskie wyspy ciepła.	
Zakres realizowanych zadań	Zielona zagospodarowanie przestrzeni dla mieszkańców w celach socjalizacji: Planty; ogród literacki; parki kieszonkowe – Skwer Sikorskiego i Skwer Piłsudskiego; zielone przystanki 25 szt.; Nowy Park pomiędzy ulicami Metalowców i Krasieńskiego przy parku dla psów. Racjonalne zarządzanie wodami opadowymi – likwidacja zagrożeń: Zabudowa zbiorników na deszczówkę przy szkołach 5 szt.; wykonanie przebudowy-uszczelnienia kanalizacji deszczowej w ul. Zielnej; wykonanie przebudowy-uszczelnienia kanalizacji deszczowej w ul. Krasieńskiego; Zbiornik Bernatka – odmulenie zbiornika jako zrównoważony system retencji. Likwidacja miejskich wysp ciepła: Przestrzeń handlowa pro eko+zielone dachy+skwer; Skwer przed pawilonem handlowym SDH; zielony parking przy ul. Rejowskiej.	
Czas realizacji	2026-2030	
Opis działań zap. dostępność	Mała architektura powstała w ramach przedsięwzięcia zostanie dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, spełniając standardy dostępności.	
Ewentualni partnerzy	Nie przewiduje się	
Szacowana wartość	50 954 000,00 zł	
Źródła finansowania	Krajowe środki publiczne	21 289 000,00 zł (budżet gminy)
	Środki unijne (EFRR, EFS, FS)	29 665 000,00 zł (EFRR; program FEPW)
	Środki prywatne	0,00 zł
	Środki z innych źródeł	0,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu:	1. Liczba utworzonych parków kieszonkowych [szt.] 2. Liczba zabudowanych zbiorników na deszczówkę [szt.]
	Sposób pomiaru:	Ad. 1-2. Protokół odbioru prac, dane Um
	Wskaźniki rezultatu:	1. Zmniejszenie ilości miejskich wysp ciepła [m ²] 2. Zwiększenie powierzchni retencji wody [m ²]
	Sposób pomiaru:	Ad. 1-2. Protokół odbioru prac, dane Um

Tabela 36. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 6

Lp.	6	
Nazwa projektu	Rewitalizacja przestrzeni miejskiej	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Skarżysko-Kamienna	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Planty dz. nr ewid. 120/24; 120/26; 120/28; 120/29 ark. 23 ob. 0011 Stadion Ruch ul. Piłsudskiego/Tysiąclecia dz. nr ewid. 1/156, ark. 75 obręb 0011 Park Miejski ul. Bankowa dz. nr ewid. 1/160; ark. 75, obręb 0011 <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>	
Ogólny cel przedsięwzięcia	Tworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji oraz modernizacja i uporządkowanie infrastruktury, przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji. Dzięki przedsięwzięciu stworzona zostanie nowoczesna, estetyczna i funkcjonalna przestrzeń, która sprzyja integracji społecznej. Zwiększona zostanie ponadto powierzchnia terenów zielonych. Powstanie miejsce spotkań mieszkańców oraz poszerzone zostaną atrakcje z zakresu kultury, rekreacji i sportu.	
Spójność z celem i kierunkiem działania wskazanym w GPR	C1.K1, C2.K1, C2.K2,	
Opis problemu	Niewystarczająca powierzchnia terenów zielonych, nieuporządkowana przestrzeń publiczna; brak nowoczesnej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni sprzyjającej integracji i poprawie jakości życia mieszkańców.	
Zakres realizowanych zadań	Rewitalizacja terenu Planty; remont stadionu Ruch – budowa stadionu lekkoatletycznego wraz z trybunami, budynkami administracyjnymi i parkingami, rewitalizacja terenu po byłym Manhattanie, rewitalizacja parku miejskiego przy ul. Bankowej – budowa sceny letniej/ muszli koncertowej z widownią.	
Czas realizacji	2026-2030	
Opis działań zap. dostępność	Zastosowanie rozwiązań ogólnodostępnych, pochylnie, podjazdy.	
Ewentualni partnerzy	PKP	
Szacowana wartość	40 000 000,00 zł	
Źródła finansowania	Krajowe środki publiczne	10 000 000,00 zł (budżet gminy)
	Środki unijne (EFRR, EFS, FS)	30 000 000,00 zł (EFRR)
	Środki prywatne	0,00 zł
	Środki z innych źródeł	0,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu:	1. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.]
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Protokół odbioru prac, dane UM
	Wskaźniki rezultatu:	1. Liczba osób korzystających z odnowionej przestrzeni
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Ankietyzacja

Tabela 37. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 7

Lp.	7
Nazwa projektu	Poprawa bazy sportowej poprzez kompleksową modernizację stadionu Granat w Skarżysku-Kamiennej
Podmiot realizujący projekt	Gmina Skarżysko-Kamienna
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Słoneczna/ul. Długosza Id działki: 261001_1.0006.AR_76.62/4 <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>
Ogólny cel przedsięwzięcia	Inwestycja ma na celu poprawę walorów użytkowych i funkcjonalnych istniejącego stadionu sportowego. Kompleksowa modernizacja stadionu Granat przyczyni się do poprawy infrastruktury rekreacyjnej i sportowej, wzrostu estetyki przestrzeni publicznej oraz komfortu życia mieszkańców miasta Skarżyska-Kamiennej poprzez zwiększenie liczby miejsc pracy oraz wprowadzenie rozwiązań niskoemisyjnych i energooszczędnych obsługi obiektu.
Spójność z celem i kierunkiem działania wskazanym w GPR	C1.K1, C1.K2, C2.K1, C2.K2, C2.K3, C3.K1, C3.K2
Opis problemu	- Problemy społeczne: kompleksowa modernizacja stadionu Granat otworzy nowe miejsca pracy dla osób nieposiadających stosownego wykształcenia. Nowy obiekt będzie wymagał większych nakładów pracy przy utrzymaniu czystości i sprawnego funkcjonowania infrastruktury sportowej. Zwiększenie miejsc pracy pozytywnie wpłynie na relacje lokalnej społeczności. - Problemy gospodarcze: dodatkowe fundusze zewnętrzne pozwolą na realizację przedsięwzięcia co w przyszłości będzie skutkowało rozkwitem dodatkowych inwestycji finansowanych z budżetu państwa i gminy. - Problemy przestrzenne i techniczne: istniejące budynki będące w złym stanie technicznym, których eksploatacja wymagająca dużych nakładów finansowych, zostaną rozebrane i zastąpione nowymi energooszczędnymi budynkami. Układ komunikacyjny, ciągi piesze oraz infrastruktura komunalna ulegną zmianie oraz pojawią się nowe nasadzenia zieleni co uatrakcyjni obszar, na którym znajduje się modernizowany obiekt. - Zanieczyszczenie terenu: na terenie modernizowanego obiektu zostaną zamontowane nowe urządzenia małej architektury tj. kosze na śmieci. Teren obiektu oraz wokół obiektu będzie na bieżąco sprzątany i utrzymywany w czystości. - Niedostosowanie do zmian klimatu: Przedsięwzięcie ma na celu budowę nowych obiektów kubaturowych, których eksploatacja będzie energooszczędna oraz przyjazna dla środowiska.
Zakres realizowanych zadań	- roboty przygotowawcze, zabezpieczenie i przygotowanie placu budowy, - roboty rozbiórkowe i ziemne, - niwelację terenu, - przebudowę istniejącej płyty głównej boiska piłkarskiego o polu gry 105x68 - budowę nowej infrastruktury lekkoatletycznej: - bieżni okrężnej 4-ro torowej dł. 400 m, - bieżni prostej 6-cio torowej dł. 140 m, - skoczni do skoku w dal i trójskoku. - budowę ciągów pieszych, - budowę ciągów jezdnych – dróg pożarowych z zwrotkami, parkingów aut osobowych oraz służb porządkowych, - budowę budynku szatniowo-administracyjnego, - budowę zamkniętej trybuny dla kibiców gości, - budowę zadaszonej trybuny zadaszonej ogólnodostępnej, - budowę ogrodzenia terenu, - remont ogrodzenia, - budowę budynków sanitarnych, - budowę kas biletowych, - budowę budynku spikera i ochrony, - budowę zewnętrznej windy przychodowej, - budowę elementów małej architektury, - budowę oświetlenia terenu oraz areny piłkarskiej, - przebudowa istniejącej oraz budowa nowej infrastruktury towarzyszącej – instalacje elektroenergetyczne, gazowe, kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz wodociągowej, - profilowanie i umacnianie skarp terenowych, - założenie terenów zielonych, nasadzeń.
Czas realizacji	2025-2026
Opis działań zap. dostępność	Obiekt będzie dostępny dla osób z niepełnosprawnościami. Ciągi komunikacyjne zostały przewidziane w taki sposób, aby osoby niepełnosprawne mogły poruszać się po terenie stadionu. Zostały przewidziane 2 miejsca parkingowe dla samochodów przewożących osoby z niepełnosprawnościami, 4 miejsca obserwatorskie na trybunach oraz winda przychodowa.
Ewentualni partnerzy	Nie przewiduje się

Lp.	7		
Nazwa projektu	Poprawa bazy sportowej poprzez kompleksową modernizację stadionu Granat w Skarżysku-Kamiennej		
Szacowana wartość	25 480 000,00 zł		
Źródła finansowania	Krajowe środki publiczne	5 680 000,00 zł (budżet gminy) 19 800 000,00 zł (Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych)	
	Środki unijne (EFRR, EFS, FS)	0,00 zł	
	Środki prywatne	0,00 zł	
	Środki z innych źródeł	0,00 zł	
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu:	1. Liczba obiektów objętych wsparciem [1 szt.] 2. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [1 szt.] 3. Liczba wspartych obiektów o charakterze nie zabytkowym [1 szt.]	
	Sposób pomiaru:	Ad. 1-3. Protokół odbioru prac, dane UM	
	Wskaźniki rezultatu:	1. Liczba rozgrywanych meczy na zmodernizowanym stadionie (rocznie)	
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Sprawozdanie roczne	

Tabela 38. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 8

Lp.	8	
Nazwa projektu	Rozbudowa oświetlenia ulicznego na obszarze rewitalizacji	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Skarżysko-Kamienna	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Tereny Miasta Skarżysko-Kamienna – różne lokalizacje na obszarze rewitalizacji. Na tym etapie nie ma możliwości doprecyzowania wszystkich miejsc realizacji przedsięwzięcia. Dokładne lokalizacje zostaną dookreślone na późniejszym etapie, bliżej realizacji. Zakłada się jednak, że lokalizacje nie będą wykraczały poza obszar rewitalizacji. <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>	
Ogólny cel przedsięwzięcia	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców. Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego – komunikacyjnego.	
Spójność z celem i kierunkiem działania wskazanym w GPR	C2.K3, C3.K1	
Opis problemu	Niewystarczające oświetlenie poszczególnych ulic i przejść dla pieszych	
Zakres realizowanych zadań	Rozbudowa oświetlenia poprzez dostawę i montaż słupów oświetleniowych w brakujących miejscach, doświetlenie przejść dla pieszych.	
Czas realizacji	2026-2030	
Opis działań zap. dostępność	Brak działań zapewniających dostępność – ze względu na charakter przedsięwzięcia	
Ewentualni partnerzy	PGE	
Szacowana wartość	2 000 000,00 zł	
Źródła finansowania	Krajowe środki publiczne	400 000,00 zł (budżet gminy)
		1 600 000,00 zł (Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg)
	Środki unijne (EFRR, EFS, FS)	0,00 zł
	Środki prywatne	0,00 zł
Prognozowane rezultaty	Środki z innych źródeł	0,00 zł
	Wskaźniki produktu:	1. Liczba zamontowanych słupów oświetleniowych [szt.]
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Protokół odbioru końcowego
	Wskaźniki rezultatu:	1. Zmniejszenie poboru mocy
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Odczyty stanów wskazań liczników

Tabela 39. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 9

Lp.	9
Nazwa projektu	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Skarżysku-Kamiennie
Podmiot realizujący projekt	Gmina Skarżysko-Kamienna
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przychodnia Rejonowa ul. Legionów 104 dz. nr ewid. 6/11 ob. 0009, ark. 79 Uzupełniająco zakłada się też termomodernizację budynków spoza obszaru rewitalizacji: – Budynek Administracji Cmentarza ul. Langiewicza 17 dz. nr ewid. 4086/4 ark. 93, obręb 0013 – Przychodnia Rejonowa ul. Apteczna 7 dz. nr ewid. 62/150 ark. 6, obręb 0010 – Przedszkole Publiczne ul. Okrzei 4 dz. nr ewid. 39/1; 39/2; 37 ark. 20, obręb 0003 – Przedszkole Publiczne ul. Paryska 223 dz. nr ewid. 83/2 83/5 ark. 6, obręb 0010 – Budynek przy ul. Akacjowej 1 dz. nr ewid. 44/2 ark. 43, obręb 010 <i>[częściowo na obszarze rewitalizacji]</i> Przedsięwzięcie częściowo zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji. Główna część projektu zrealizowana zostanie na obszarze rewitalizacji (tj. termomodernizacja Przychodni Rejonowej przy ul. Legionów), natomiast uzupełniająco zrealizowane zostaną termomodernizacje budynków użyteczności zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji. Należy mieć na uwadze, że budynki spoza obszaru rewitalizacji ujęte w niniejszym przedsięwzięciu to obiekty, z których korzystają także mieszkańcy obszaru rewitalizacji – zatem ich modernizacja pozostaje bezpośrednio powiązana funkcjonalnie i społecznie z celami procesu rewitalizacji. Z usług świadczonych w tych placówkach – w szczególności w przychodniach i przedszkolach – korzystają mieszkańcy obszaru rewitalizacji, co czyni je istotnym elementem infrastruktury społecznej wspierającej poprawę jakości życia w najbardziej zdegradowanych częściach miasta. Modernizacja tych budynków przyczyni się do zwiększenia komfortu i dostępności usług publicznych, poprawy warunków zdrowotnych i edukacyjnych oraz ograniczenia kosztów eksploatacyjnych jednostek miejskich, co przełoży się na lepsze i bardziej efektywne zarządzanie zasobami gminy. Realizacja projektu wpłynie również na poprawę efektywności energetycznej budynków miejskich i ograniczenie emisji zanieczyszczeń, poprawiając warunki życia także na obszarze rewitalizacji, a tym samym wspierając cele środowiskowe Programu.
Ogólny cel przedsięwzięcia	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej. Tym samym odniesienie standardu technicznego obiektów użyteczności publicznej; poprawa jakości powietrza, obniżenie kosztów eksploatacji, poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej
Spójność z celem i kierunkiem działania wskazanym w GPR	C1.K3, C2.K3, C3.K1
Opis problemu	Budynki użyteczności publicznej nie zostały dotychczas poddane termomodernizacji, co skutkuje niską efektywnością energetyczną, wysokimi kosztami eksploatacyjnymi oraz nieodpowiednimi warunkami dla użytkowników i pracowników tych obiektów. Stan techniczny budynków negatywnie wpływa na jakość świadczonych usług publicznych i komfort mieszkańców.
Zakres realizowanych zadań	<u>GŁÓWNA CZĘŚĆ PRZEDSIĘWZIĘCIA:</u> Przychodnia Rejonowa ul. Legionów 101: Ocieplenie ścian zewnętrznych; ocieplenie ścian fundamentowych; wykonanie izolacji przeciwwilgociowej na ścianach przyziemia i piwnic; wymiana pokrycia dachu wraz z ociepleniem, wymianą obróbek blacharskich i rynien; odwodnienie budynku; wykonanie opaski wokół budynku; wymiana stolarki okiennej z wymianą parapetów zewnętrznych i wewnętrznych oraz montażem rolet wewnętrznych; wymiana stolarki drzwiowej zewnętrznej; ocieplenie stropów nad piwnicą i poszczególnymi kondygnacjami; wymiana drzwi wewnętrznych; modernizacja instalacji centralnego ogrzewania; modernizacja instalacji ciepła i zimnej wody; modernizacja kanalizacji; modernizacja instalacji elektrycznej. <u>UZUPEŁNIAJĄCA CZĘŚĆ PRZEDSIĘWZIĘCIA:</u> Przedszkole Publiczne ul. Paryska 223: Ocieplenie ścian zewnętrznych; ocieplenie ścian fundamentowych; wykonanie izolacji przeciwwilgociowej na ścianach przyziemia i piwnic; wymiana pokrycia dachu wraz z ociepleniem, wymianą obróbek blacharskich i rynien; odwodnienie budynku; wykonanie opaski wokół budynku; wymiana stolarki okiennej z wymianą parapetów zewnętrznych i wewnętrznych oraz montażem rolet wewnętrznych; wymiana stolarki drzwiowej zewnętrznej; ocieplenie stropów nad piwnicą i poszczególnymi kondygnacjami; wymiana wewnętrznej instalacji centralnego ogrzewania, ciepłej, zimnej wody, kanalizacji sanitarnej, przyłączenie do sieci ciepłowniczej – ciepła woda; wymiana drzwi wewnętrznych w piwnicy; modernizacja instalacji elektrycznej oraz oświetlenia; klimatyzacja; zakup i montaż dźwigów towarowych energooszczędnych. Przychodnia Rejonowa ul. Apteczna 7: Ocieplenie ścian zewnętrznych; ocieplenie ścian fundamentowych; wykonanie izolacji przeciwwilgociowej na ścianach przyziemia i piwnic; wymiana pokrycia dachu wraz z ociepleniem, wymianą obróbek blacharskich i rynien; odwodnienie budynku; wykonanie opaski wokół budynku; wymiana stolarki okiennej z wymianą parapetów zewnętrznych i wewnętrznych oraz montażem rolet wewnętrznych; wymiana stolarki drzwiowej zewnętrznej; ocieplenie stropów nad piwnicą i poszczególnymi kondygnacjami; wymiana drzwi wewnętrznych; modernizacja instalacji centralnego

Lp.	9	
Nazwa projektu	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Skarżysku-Kamiennym	
	ogrzewania; modernizacja instalacji ciepła i zimnej wody; modernizacja kanalizacji; modernizacja instalacji elektrycznej; wymiana windy. Budynek administracji cmentarza ul. Langiewicza 17: Ocieplenie ścian zewnętrznych; ocieplenie ścian fundamentowych; wykonanie izolacji przeciwwilgociowej na ścianach przyziemia i piwnic; modernizacja pokrycia dachu wraz z ociepleniem, wymianą obróbek blacharskich i rynien; odwodnienie budynku; wymiana stolarki okiennej z wymianą parapetów i montażem rolet zewnętrznych (antyłamaniowych); wymiana stolarki drzwiowej zewnętrznej; wymiana drzwi wewnętrznych; ocieplenie stropów nad piwnicą i poszczególnymi kondygnacjami; modernizacja instalacji centralnego ogrzewania; modernizacja instalacji ciepłej i zimnej wody; modernizacja kanalizacji; modernizacja instalacji elektrycznej; modernizacja schodów zewnętrznych i na klatce schodowej; wykonanie instalacji wentylacyjnej; wymiana pieca (pompa ciepła z panelami fotowoltaicznymi lub piec gazowy). Przedszkole Publiczne ul. Okrzei 4: Ocieplenie ścian zewnętrznych; ocieplenie ścian fundamentowych; wykonanie izolacji przeciwwilgociowej na ścianach przyziemia i piwnic; wymiana pokrycia dachu wraz z ociepleniem, wymianą obróbek blacharskich i rynien; odwodnienie budynku; wymiana stolarki okiennej z wymianą parapetów zewnętrznych i wewnętrznych oraz montażem rolet wewnętrznych; wymiana stolarki drzwiowej zewnętrznej; ocieplenie stropów nad piwnicą i poszczególnymi kondygnacjami; wymiana wewnętrznej instalacji centralnego ogrzewania; modernizacja instalacji elektrycznej oraz oświetlenia; montaż paneli fotowoltaicznych; montaż pompy ciepła. Budynek przy ul. Akacji 1: Ocieplenie ścian zewnętrznych; ocieplenie ścian fundamentowych; wykonanie izolacji przeciwwilgociowej na ścianach przyziemia i piwnic; modernizacja pokrycia dachu wraz z ociepleniem, wymianą obróbek blacharskich i rynien; odwodnienie budynku; wymiana stolarki okiennej z wymianą parapetów; wymiana stolarki drzwiowej zewnętrznej; wymiana drzwi wewnętrznych; ocieplenie stropów nad piwnicą i poszczególnymi kondygnacjami; wymiana instalacji centralnego ogrzewania; wymiana instalacji elektrycznej.	
Czas realizacji	2026-2029	
Opis działań zap. dostępność	Zastosowanie rozwiązań ogólnodostępnych, pochylnie, podjazdy	
Ewentualni partnerzy	Nie przewiduje się	
Szacowana wartość	5 500 000,00 zł	
Źródła finansowania	Krajowe środki publiczne	1 500 000,00 zł (budżet gminy)
	Środki unijne (EFRR, EFS, FS)	4 000 000,00 zł (EFRR; Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej)
	Środki prywatne	0,00 zł
	Środki z innych źródeł	0,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu:	1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [1 szt.] 2. Liczba zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej [6 szt.]
	Sposób pomiaru:	Ad. 1-2. Protokół odbioru prac
	Wskaźniki rezultatu:	1. Mniejsza emisja CO2 2. Mniejsze zapotrzebowanie na energię
	Sposób pomiaru:	Ad. 1-2. Audyty energetyczne

Tabela 40. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 10

Lp.	10	
Nazwa projektu	Poprawa stanu dróg gminnych oraz bezpieczeństwa komunikacji	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Skarżysko-Kamienna	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Drogi gminne na terenie Miasta Skarżysko-Kamienna – różne lokalizacje (drogi) na obszarze rewitalizacji. Na tym etapie nie ma możliwości doprecyzowania wszystkich miejsc realizacji przedsięwzięcia. Dokładne lokalizacje zostaną dookreślone na późniejszym etapie, bliżej realizacji. Zakłada się jednak, że lokalizacje nie będą wykraczały poza obszar rewitalizacji. Przedsięwzięcie obejmie swym zakresem w większości drogi publiczne na obszarze rewitalizacji. [na obszarze rewitalizacji]	
Ogólny cel przedsięwzięcia	Poprawa bezpieczeństwa zarówno kierowców jak i pieszych, podwyższony poziom dostępności komunikacyjnej, poprawa funkcjonalności ruchu kołowego.	
Spójność z celem i kierunkiem działania wskazanym w GPR	C2.K2, C2.K3	
Opis problemu	Niski standard techniczny infrastruktury drogowej i dostępności komunikacyjnej, niski poziom bezpieczeństwa.	
Zakres realizowanych zadań	Przebudowa/budowa/remont dróg publicznych, stanowiących własność Gminy, które z uwagi na niezadawalający stan techniczny wymagają realizacji.	
Czas realizacji	2026-2030	
Opis działań zap. dostępność	W ramach projektu utworzone zostaną miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnością	
Ewentualni partnerzy	Starostwo Powiatowe	
Szacowana wartość	44 000 000,00 zł	
Źródła finansowania	Krajowe środki publiczne	6 600 000,00 zł (budżet gminy)
	Środki unijne (EFRR, EFS, FS)	37 400 000,00 zł (Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg)
	Środki prywatne	0,00 zł
	Środki z innych źródeł	0,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu:	1. Długość przebudowanych/wyremontowanych dróg [km].
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Protokół odbioru prac
	Wskaźniki rezultatu:	1. Mniejsza liczba odszkodowań (wypłacanych polis) za uszkodzone mienie na drogach [szt.].
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Dane Urzędu Miasta

Tabela 41. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 11

Lp.	11		
Nazwa projektu	Budowa budynku socjalnego		
Podmiot realizujący projekt	Gmina Skarżysko-Kamienna		
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Źródlana, Skarżysko-Kamienna, dz. nr ewid. 13/68 ark. 65 Obręb 0005 <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>		
Ogólny cel przedsięwzięcia	Budowa budynku socjalnego – polepszenie warunków mieszkaniowych mieszkańców obszaru rewitalizacji, a tym samym jakości ich życia		
Spójność z celem i kierunkiem działania wskazanym w GPR	C1.K3, C2.K3		
Opis problemu	Korzystanie z pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji w większym zakresie niż w skali całego miasta.		
Zakres realizowanych zadań	Budowa budynku mieszkalnego z przeznaczeniem na lokale socjalne.		
Czas realizacji	2026-2030		
Opis działań zap. dostępność	W ramach inwestycji przewiduje się wykonanie podjazdów oraz dostosowanie mieszkań do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, co zapewni pełną dostępność obiektu i umożliwi jego użytkowanie przez osoby o ograniczonej mobilności.		
Ewentualni partnerzy	Nie przewiduje się		
Szacowana wartość	6 500 000,00 zł		
Źródła finansowania	Krajowe środki publiczne	5 500 000,00 zł (budżet gminy)	
	Środki unijne (EFRR, EFS, FS)	1 000 000,00 zł (BGK)	
	Środki prywatne	0,00 zł	
	Środki z innych źródeł	0,00 zł	
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu:	1. Liczba wybudowanych budynków socjalnych [szt.]	
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Protokół odbioru prac	
	Wskaźniki rezultatu:	2. Liczba osób zamieszkujących lokale socjalne w wybudowanym w ramach projektu budynku socjalnym	
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Dane Urzędu Miasta	

Tabela 42. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 12

Lp.	12
Nazwa projektu	Park „Rejów” – odnowa obszaru dawnego Zakładu Wielkopieczowego przy Muzeum im. Orła Białego w Skarżysku-Kamiennej
Podmiot realizujący projekt	Muzeum im. „Orla Białego” w Skarżysku-Kamiennej
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Słoneczna 90, 26-110 Skarżysko-Kamienna <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>
Ogólny cel przedsięwzięcia	Celem projektu jest bardziej efektywne wykorzystanie terenu parku przy wielkim piecu dla aktywnego uczestnictwa mieszkańców oraz osób odwiedzających zarówno muzeum, jak i zieloną dzielnicę Rejów. Rozwój dotychczasowych działań we współpracy z lokalnymi organizacjami NGO oraz budowa nowych działań w oparciu o nowo powstałą infrastrukturę. Stworzenie terenu otwartego dla mieszkańców i odwiedzających w formie małego parku z elementami parku jordanowskiego. Popularyzację lokalnej historii, walorów przyrodniczych i krajoznawczych terenów Rejowa, rozwój działań edukacyjnych dostępnych dla lokalnej społeczności podnoszących poziom zaangażowania i aktywizacji wśród uczestników. Wstęp na teren parku będzie otwarty dla wszystkich i możliwy w godzinach otwarcia muzeum – jako właściciela i zarządcy terenu. Zostanie opracowany regulamin parku – po konsultacjach społecznych z organizacjami i lokalną społecznością. Wstęp na teren parku będzie bezpłatny, ale wyłączony na czas działań realizowanych przez muzeum dla grup zorganizowanych (wycieczki szkolne, grupy na ognisko, wydarzenia wewnętrzne, zajęcia edukacyjne). Zasadniczą zmianą jaką niesie ze sobą rewitalizacja to otwarcie tego terenu na mieszkańców i turystów, bez szkody dla dotychczasowej działalności dla muzeum. Co więcej stwarza to nowe możliwości dla popularyzacji i uatrakcyjnienia oferty instytucji kultury.
Spójność z celem i kierunkiem działania wskazanym w GPR	C1.K1, C1.K3, C2.K1, C2.K2, C2.K3, C3.K1, C3.K3
Opis problemu	Dotychczas teren parku przy ruinach wielkiego pieca hutniczego z XIX w. wykorzystywany jest do działalności jaką prowadzi Muzeum im. Orla Białego. Związane jest to z organizacją wydarzeń okolicznościowych, jak np. spotkania młodzieży z okazji patriotycznych rocznic, działań edukacyjnych z oferty muzeum, organizacji urodzin dla dzieci, ognisk i spotkań integracyjnych dla dzieci i młodzieży, wynajmu komercyjnego miejsca na ognisko i inne eventy. Na terenie parku przy wielkim piecu organizowane są również wydarzenia przez inne podmioty społeczne we współpracy z Muzeum. Doskonałym przykładem może być tutaj organizowany od wielu lat Piknik Archeologiczny „Praosada Rydno”. Przy wielkim piecu powstała w 2018 roku ścieżka edukacyjna ukazująca dzieje hutnictwa żelaza oraz przybliżająca historię zakładów w Rejowie. Dzisiaj dostępność tego terenu jest w zasadzie ograniczona do grup korzystających z ofert Muzeum im. Orla Białego. Zdarza się również, że turyści indywidualni widząc zamknięty i ogrodzony teren rezygnują lub nie wiedzą (!) o możliwości wejścia i zwiedzania ruin wielkiego pieca wraz ze ścieżką edukacyjną. Pomimo powyższych działań wydaje się, że teren ten w pełni nie wykorzystuje swoich walorów zarówno historycznych, jak i przyrodniczych. Problemy z możliwością jego efektywniejszego zagospodarowania można podzielić na zasadnicze obszary: 1) Zwiększenie partycypacji lokalnej społeczności oraz organizacji pozarządowych w wykorzystaniu terenów objętych rewitalizacją. 2) Wymiana zdegradowanej małej infrastruktury, prace porządkowe. 3) Naprawa lub wymiana ogrodzenia, furtek i bram, działania zapewniające bezpieczeństwo dla odwiedzających (bariery, siatki, tablice ostrzegawcze), budowa bezpiecznych ciągów pieszych w tym wejścia od ul. Wioślarskiej wraz z przystosowaniem wejścia dla osób niepełnosprawnych, monitoring zwiększający bezpieczeństwo. 4) Poprawa jakości opisów i pomocy dydaktycznych dla bardziej przyjaznego poznania walorów dziedzictwa historycznego oraz kulturowego terenu dawnej Huty Rejów. Budowa nowych aranżacji, wykorzystanie nowoczesnych środków przekazu uwzględniając osoby ze szczególnymi potrzebami. Istotnym elementem jest również budowa właściwego oświetlenia terenu z uwzględnieniem rozwiązań niskoemisyjnych. Adaptacja istniejącego budynku na potrzeby MOB jako zaplecza dla działań edukacyjnych.
Zakres realizowanych zadań	Realizacja głównych celów odnowy parku przy ruinach wielkiego pieca oznaczać będzie podjęcie konkretnych działań: 1) Wymiana zdegradowanej małej infrastruktury tj. ławek, koszy na śmieci. 2) Prace porządkowe polegające na usunięciu niebezpiecznych elementów drzew w parku, oczyszczenie kanału roboczego, naprawę furtek i ogrodzeń, a w razie konieczności zainstalowanie nowych elementów. Pomalowanie ogrodzenia. 3) Zakup i instalacja oświetlenia zasilanymi panelami solarnymi, instalacja elektryczna umożliwiająca wykorzystanie przyłącza elektrycznego na potrzeby eventów i działań edukacyjnych, uzbrojenie w prąd nowej altany. 4) Podjęcie prac zapewniających bezpieczeństwo dla odwiedzających wymiana barier, zwłaszcza na murze oporowym, siatek oddzielających od kanału roboczego (preferowane w formie plexi, dzięki czemu będzie możliwe lepsza widoczność i dostępność do zachowanych elementów), instalacja tabliczek informacyjnych i ostrzegawczych. 5) Budowa bezpiecznych ciągów pieszych w tym wejścia od ul. Wioślarskiej, wraz z systemem

Lp.	12	
Nazwa projektu	Park „Rejów” – odnowa obszaru dawnego Zakładu Wielkopiecowego przy Muzeum im. Orła Białego w Skarżysku-Kamienniej	
	monitorowania liczby wchodzących (opcja). Dojście od ul. Wioślarskiej (teren wejścia na stadion Granat) bez konieczności budowy platformy dla osób niepełnosprawnych. 6) Instalacja monitoringu zintegrowanego z systemem stosowanym w muzeum. 7) Poprawa jakości opisów i pomocy dydaktycznych dla bardziej przyjaznego poznania walorów dziedzictwa historycznego oraz kulturowego terenu dawnej Huty Rejów. Budowa nowych aranżacji tj. np. pola rudnego pokazującego sposób pozyskiwania rudy żelaza z okolicznych lasów. Ciekawym rozwiązaniem sugerowanym przez stronę społeczną mogą okazać się przezroczyste tablice w wymiarze 3D ukazujące nieistniejące elementy zakładu wielkopiecowego. W niewątpliwy sposób pobudziłyby to wyobraźnię odbiorców i zainteresowanie dziedzictwem kulturowym Rejowa. 8) Wykorzystanie nowoczesnych środków przekazu uwzględniając osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym budowa makiet dotykowej zakładu wielkopiecowego oraz elementów związanych z hutnictwem np. łyżka odlewnicza czy kawałek rudy. 9) Adaptacja istniejącego budynku na potrzeby Muzeum im. Orła Białego. 10) Budowa nowej altany przy ognisku wraz z ławami i stołami. Dotychczasowa altana jest już mocno zniszczona, a zadaszenie jest z płyt azbestowych, koniecznych do wymiany. Obok Altany konieczne jest postawienie zamykanego składziku, spełniającego rolę podstawowego zaplecza dla narzędzi oraz drewnu do przechowywania drzewa. 11) Nowe palenisko do ogniska.	
Czas realizacji	2026-2030	
Opis działań zap. dostępność	Zmiany w małej architekturze użytkowej obejmie instalacje atestowane, bezpieczne dla dzieci z różnego typu spektrum. Zainstalowane zostaną dodatkowe pomoce edukacyjne ze specjalnym przeznaczeniem dla osób niedowidzących (makieta zakładu wielkopiecowego), ułatwienia infrastrukturalne tj. budowa nowych schodów, wjazdów dla wózków i osób niepełnosprawnych, ewentualnie platform (wind). Zabezpieczenie miejsc niosących potencjalne zagrożenia – barierki, płyty plexi i siatki. Nowe wyłożenie ciągów pieszych, nowe budynki zaplecza przystosowane dla osób ze szczególnymi potrzebami wraz z toaletą dla osób niepełnosprawnych.	
Ewentualni partnerzy	Stowarzyszenie „Praosada Rydno”, Stowarzyszenie „Nasz Rejów”, Fundacja „Wczoraj dla jutra”, Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Skarżysku-Kamienniej, Rada Dzielnicy Rejów	
Szacowana wartość	5 000 000,00 zł	
Źródła finansowania	Krajowe środki publiczne	1 000 000,00 zł (budżet gminy)
	Środki unijne (EFRR, EFS, FS)	4 000 000,00 zł (EFS, EFRR; KPO)
	Środki prywatne	0,00 zł
	Środki z innych źródeł	0,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu:	1. Liczba nowych elementów małej architektury [szt.] 2. Liczba zainstalowanych tabliczek informacyjnych i ostrzegawczych [szt.]
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Protokół odbioru prac
	Wskaźniki rezultatu:	1. Zwiększenie udziału w korzystaniu z Parku i oferty [%]
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Przeliczanie na podstawie sumowania grup korzystających w ramach oferty muzealnej oraz uczestników innych grup oraz osób indywidualnych. Możliwość zastosowania urządzeń monitorujących przepływ osób korzystających, raportowanie przez kasjerów i pracowników muzeum, monitoring

Tabela 43. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 13

Lp.	13	
Nazwa projektu	Wymiana dachu wraz z adaptacją poddasza na sale lekcyjne II Liceum Ogólnokształcącego w Skarżysku-Kamiennej	
Podmiot realizujący projekt	Powiat Skarżyski ul. Konarskiego 20 26-110 Skarżysko-Kamienna starostwo@skarzynsko.powiat.pl 41 39 53 000	
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Piłsudskiego 50, 26-110 Skarżysko-Kamienna <i>[poza obszarem rewitalizacji]</i> Budynek II Liceum Ogólnokształcącego w Skarżysku-Kamiennej znajduje się na obszarze zdegradowanym. Realizacja projektu służyć będzie realizacji celów przypisanych obszarowi rewitalizacji, który znajduje się wokół tego budynku i pomoże wyprowadzić rewitalizowany obszar ze stanu zdegradowanego. Realizacja przedsięwzięcia zgodna jest z celem 2 Tworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji oraz modernizacja i uporządkowanie infrastruktury, przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji, kierunek działania 2.3 Zwiększanie bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców poprzez modernizację budynków publicznych oraz rozwój nowoczesnej, niskoemisyjnej i dostępnej infrastruktury. Uczniami II LO są zarówno osoby z terenu obszaru rewitalizowanego jak i całego powiatu skarżyskiego. Remont dachu poprawi wizerunek budynku i wpłynie pozytywnie na wizualny efekt obszaru rewitalizowanego.	
Ogólny cel przedsięwzięcia	Zwiększenie bezpieczeństwa osób korzystających z budynku, poprawa funkcjonalności i estetyki budynku, zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną budynku. Zapewnione zostaną: szczelny dach budynku, sale lekcyjne zapewniające bezpieczeństwo uczniów, estetyczny budynek.	
Spójność z celem i kierunkiem działania wskazanym w GPR	C2.K3, C3.K1	
Opis problemu	Zły stan techniczny dachu powodujący przeciekanie i zalewanie pomieszczeń, brak miejsca na prowadzenie zajęć lekcyjnych.	
Zakres realizowanych zadań	Wymiana dachu budynku wraz z jego ociepleniem, adaptacja części poddasza na sale lekcyjne wraz z wyposażeniem.	
Czas realizacji	2027-2028	
Opis działań zap. dostępność	Zakup i montaż planów tyflograficznych, które umieszczone zostaną w budynku	
Ewentualni partnerzy	Gmina Skarżysko-Kamienna	
Szacowana wartość	2 000 000,00 zł	
Źródła finansowania	Krajowe środki publiczne	100 000,00 zł (budżet powiatu) 200 000,00 zł (budżet państwa)
	Środki unijne (EFRR, EFS, FS)	1 700 000,00 zł (EFRR)
	Środki prywatne	0,00 zł
	Środki z innych źródeł	0,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu:	1. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [1 szt.]
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Protokół odbioru końcowego
	Wskaźniki rezultatu:	1. Liczba zajęć lekcyjnych prowadzonych w salach utworzonych na poddaszu [szt.]
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Dane II LO w Skarżysku-Kamiennej

Tabela 44. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 14

Lp.	14		
Nazwa projektu	Modernizacja budynku Warsztatów Zespołu Placówek Edukacyjno-Wychowawczych		
Podmiot realizujący projekt	Powiat Skarżyski ul. Konarskiego 20 26-110 Skarżysko-Kamienna starostwo@skarzysko.powiat.pl 41 39 53 000		
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Szkolna 16, 26-110 Skarżysko Kamienna <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>		
Ogólny cel przedsięwzięcia	Zwiększenie bezpieczeństwa osób korzystających z budynku, poprawa funkcjonalności i estetyki budynku, zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną i elektryczną budynku. Rezultatem realizacji przedsięwzięcia będzie niskoemisyjny budynek spełniający aktualnie obowiązujące normy, a tym samym nowoczesna przestrzeń dydaktyczna dla uczniów Zespołu Placówek Edukacyjno-Wychowawczych.		
Spójność z celem i kierunkiem działania wskazanym w GPR	C2.K3, C3.K1		
Opis problemu	Zły stan techniczny budynku, uniemożliwiający prowadzenie zajęć dydaktycznych, budynek nieocieplony, niespełniający standardów niskoemisyjności o bardzo nieestetycznym wyglądzie		
Zakres realizowanych zadań	Kompleksowa modernizacja budynku polegająca na ociepleniu wszystkich przegród wraz z modernizacją dachu, wymianie drzwi zewnętrznych i wewnętrznych, stolarki okiennej, wymianie wszystkich wewnętrznych instalacji oraz remoncie wszystkich pomieszczeń wewnątrz wraz z wyposażeniem.		
Czas realizacji	2027-2028		
Opis działań zap. dostępność	Dostosowanie wejścia do budynku oraz łazienki do korzystania przez osoby ze szczególnymi potrzebami.		
Ewentualni partnerzy	Gmina Skarżysko-Kamienna		
Szacowana wartość	2 500 000,00 zł		
Źródła finansowania	Krajowe środki publiczne	125 000,00 zł (budżet powiatu)	
		250 000,00 zł (budżet państwa)	
	Środki unijne (EFRR, EFS, FS)	2 125 000,00 zł (EFRR)	
	Środki prywatne	0,00 zł	
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu:	1. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [1 szt.] 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [1 szt.]	
	Sposób pomiaru:	Ad. 1-2. Protokół odbioru końcowego	
	Wskaźniki rezultatu:	1. Mniejsza emisja CO2 2. Mniejsze zapotrzebowanie na energię	
	Sposób pomiaru:	Ad. 1-2. Audyty energetyczne	

Tabela 45. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 15

Lp.	15	
Nazwa projektu	Wymiana i zakup taboru samochodowego (na niskoemisyjne EURO 6)	
Podmiot realizujący projekt	ZAKŁAD KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ SP. Z O. O. W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ ul. 1 Maja 103, Budynek B, 26-110 Skarżysko-Kamienna biuro@zkm.skarzysko.pl 41 310 93 90	
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. 1 Maja 103, Budynek B, 26-110 Skarżysko-Kamienna <i>[na obszarze rewitalizacji]</i>	
Ogólny cel przedsięwzięcia	Zwiększenie bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców poprzez rozwój nowoczesnej niskoemisyjnej i dostępnej dla każdego infrastruktury, wdrażanie rozwiązań redukujących zagrożenia środowiskowe, sprzyjanie efektywności energetycznej i gospodarce niskoemisyjnej, rozwój postaw proekologicznych wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez edukację formalną i nieformalną oraz promocję dobrych praktyk. Przewiduje się następujące rezultaty: ograniczenie wykluczenia transportowego; zapewnienie dojazdu do szkół i zakładów pracy, ośrodków zdrowia, instytucji kulturalnych i sportowych; zmniejszenie negatywnego wpływu transportu na środowisko; poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie poziomu emisji spalin, a także ogólnego poziomu hałasu w transporcie; podwyższenie komfortu podróży środkami komunikacji publicznego transportu zbiorowego; promocja zrównoważonej mobilności.	
Spójność z celem i kierunkiem działania wskazanym w GPR	C1.K1, C2.K3, C3.K1, C3.K2	
Opis problemu	Problemy środowiskowe i techniczne na obszarze rewitalizacji.	
Zakres realizowanych zadań	Zakup niskoemisyjnego taboru miejskiego, który będzie spełniał wymogi „ekologicznie czystych pojazdów” oraz promował energooszczędny, komfortowy dla mieszkańców i przyjazny dla otoczenia transport drogowy	
Czas realizacji	2027-2030	
Opis działań zap. dostępność	Wyrównanie szans osób z niepełnosprawnościami poprzez usuwanie barier, które utrudniają tym osobom uczestnictwo w życiu publicznym i społecznym (wykluczenie komunikacyjne)	
Ewentualni partnerzy	Gmina Skarżysko-Kamienna, szkoły publiczne i niepubliczne, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Miejskie Centrum Kultury, PTTK	
Szacowana wartość	17 000 000,00 zł	
Źródła finansowania	Krajowe środki publiczne	5 000 000,00 zł (budżet gminy, krajowe programy rządowe)
	Środki unijne (EFRR, EFS, FS)	2 000 000,00 zł (BGK)
	Środki prywatne	10 000 000,00 zł (EFRR)
	Środki z innych źródeł	0,00 zł
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu:	1. Liczba zakupionych autobusów
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Protokół odbioru końcowego, dane ZKM
	Wskaźniki rezultatu:	1. Zwiększenie liczby osób podróżujących środkami komunikacji miejskiej
	Sposób pomiaru:	Ad. 1. Czytnik liczby osób

8.3. Zbiorczy opis uzupełniających rodzajów przedsięwzięć

Na obszarze Miasta Skarżyska-Kamiennej, w ramach procesu rewitalizacji, mogą być realizowane również działania o charakterze uzupełniającym, określane jako przedsięwzięcia uzupełniające. Ich oddziaływanie może obejmować nie tylko obszary bezpośrednio objęte rewitalizacją, lecz także inne części miasta. Zasadniczym celem tych przedsięwzięć jest wspieranie założeń Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030, dlatego powinny one pozostawać w ścisłej komplementarności z przedsięwzięciami podstawowymi, uzupełniając je i wzmacniając osiągnięte rezultaty.

Przedsięwzięcia uzupełniające mogą przyczyniać się m.in. do ograniczania zjawisk wykluczenia społecznego, poprawy jakości życia mieszkańców, wzmacniania integracji i bezpieczeństwa społecznego, a także do rozwijania postaw proekologicznych. Ich realizacja przynosi pozytywne efekty w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym.

W związku z tym na terenie miasta mogą być podejmowane projekty dodatkowe ukierunkowane na:

- podnoszenie jakości i komfortu życia mieszkańców w różnych grupach wiekowych,
- przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, takim jak ubóstwo czy wykluczenie, poprzez poprawę jakości i dostępności usług publicznych,
- wzmacnianie więzi społecznych i aktywizację mieszkańców dzięki tworzeniu przestrzeni spotkań, organizacji wydarzeń oraz różnorodnych form aktywności (rekreacyjnych, sportowych, kulturalnych),
- budowanie i pielęgnowanie lokalnej tożsamości poprzez inicjatywy edukacyjne i integracyjne,
- wspieranie zatrudnienia i przedsiębiorczości, co sprzyja ograniczaniu bezrobocia,
- angażowanie społeczności lokalnej w proces współtworzenia i projektowania przestrzeni publicznych (parków, placów, ulic),
- wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa poprzez działania edukacyjne oraz inicjatywy ograniczające przestępczość,
- rozwijanie świadomości ekologicznej i promowanie postaw proekologicznych,
- ochronę i promocję lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego poprzez wspieranie odpowiednich inicjatyw.

Podczas otwartego naboru przedsięwzięć zgłoszono 22 przedsięwzięcia uzupełniające. Przedsięwzięcia uzupełniające ujęte zostały w kolejnej tabeli.

Tabela 46. Przedsięwzięcia uzupełniające

Lp.	Nazwa planowanego działania	Termin realizacji	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty wdrażające	Spójność z celami i kierunkami działań GPR
1.	Szkolenie zawodowe osób z terenów rewitalizowanych	2026-2030	Podniesienie kwalifikacji zawodowych i stworzenie możliwości znalezienia zatrudnienia	Powiatowy Urząd Pracy	C.1; C1.K2
2.	Organizowanie dla dzieci wypoczynku letniego i zimowego	2026-2030	Poprawienie kondycji psychofizycznej dzieci oraz promowanie zdrowego stylu życia	Świetlica Środowiskowa przy TPD Oddział Regionalny Świetlica "Józef"	C1; C1.K3
3.	Utworzenie świetlicy środowiskowej, punktu poradnictwa, ognisk dla dzieci i młodzieży na osiedlu Skalka	2026-2030	Kompleksowa opieka dziecka, wsparcie dla rodziny, objęcie opieką dzieci po zajęciach szkolnych. Wdrażanie programów edukacyjno-profilaktycznych.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Świątokrzeski Oddział Regionalny	C1; C1.K1; C1.K3;
4.	Utworzenie świetlicy środowiskowej, punktu poradnictwa, ognisk dla dzieci i młodzieży przy Skateparku ul. Spokojna	2026-2030	Kompleksowa opieka nad dzieckiem, wsparcie dla rodziny. Objęcie opieką dzieci po zajęciach szkolnych. Wdrażanie programów edukacyjno-profilaktycznych.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Świątokrzeski Oddział Regionalny	C1; C1.K1; C1.K3;
5.	Pedagogizacja rodziców w ramach działań prowadzonych przez świetlice środowiskowe	2026-2030	Wpojenie dzieciom odpowiednich wartości i wzorów do naśladowania	Świetlica środowiskowa przy TPD Oddział Regionalny Świetlica "Józef"	C1; C1.K1; C1.K3;
6.	Utworzenie Klubu Seniora	2026-2030	Uzyskiwanie wsparcia poprzez działania samopomocowe	CUS	C1; C1.K1;
7.	Reintegracja środowisk dotkniętych patologiami z terenów poddanych rewitalizacji poprzez różne formy wsparcia	2026-2030	Podniesienie kwalifikacji zawodowych, poradnictwo psychologiczne, integracja społeczna, grupy wsparcia, doradztwo zawodowe	Gmina Skarżysko-Kmaienna, Powiatowy Urząd Pracy, CUS	C1; C1.K1; C1.K2; C1.K3
8.	Wspieranie działań prowadzonych przez świetlicę opiekuńczo-wychowawczą „Józef”	2026-2030	Pomoc dzieciom w lekcjach, zajęcia z profilaktyki uzależnień, terapia zajęciowa i pedagogiczna	Powiatowy Urząd Pracy, Świetlica "Józef"	C1; C1.K1; C1.K3
9.	Utworzenie punktu wydawania posiłków – stołówki	2026-2030	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych	CUS	
10.	Wdrożenie programu – „Pedagog uliczny” w każdej rewitalizowanej dzielnicy miasta	2026-2030	Zorganizowane spędzanie wolnego czasu dzieci i młodzieży pod nadzorem profesjonalnej kadry	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Świątokrzeski Oddział Regionalny Caritas Parafii Św. Józefa, CUS	C1; C1.K1; C1.K3

Komentarz [AS1]:

Lp.	Nazwa planowanego działania	Termin realizacji	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty wdrażające	Spójność z celami i kierunkami działań GPR
11.	Budowa i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej na terenie rewitalizowanym	2026-2030	Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego. Zmniejszenie liczby przestępstw i wykroczeń	Gmina Skarżysko-Kamienna	C2; C2.K2; C2.K3
12.	Budowa monitoringu wizyjnego w Parku Miejskim	2026-2030	Poprawa bezpieczeństwa terenów rewitalizacji	Gmina Skarżysko-Kamienna	C2; C2.K2; C2.K3
13.	Wykreowanie liderów lokalnej społeczności i przeprowadzenie dla nich szkoleń	2026-2030	Większa aktywność społeczna mieszkańców w środowisku lokalnym	Gmina Skarżysko-Kamienna, Powiatowy Urząd Pracy	C1; C1.K1; C2; C2.K1
14.	Wymiana dachów z eternitu na budynkach w obszarze rewitalizowanym	2026-2030	Zmniejszenie oddziaływania zagrożeń środowiskowych. Poprawa estetyki	Wspólnoty mieszkaniowe z obszaru rewitalizacji	C2.K2; C2.K3; C3, C3.K1
15.	Budowa i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej w dzielnicach rewitalizowanych: budowa ścieżek rowerowych i szlaków spacerowych wraz z oświetleniem i uporządkowaniem zieleni	2026-2030	Zwiększenie atrakcyjności sportowo - rekreacyjnej przestrzeni publicznej oraz komfortu życia publicznego mieszkańców	Gmina Skarżysko-Kamienna	C2; C2.K1; C2.K2
16.	Realizacja przestrzeni rekreacyjno-sportowej wraz z poprawą bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji	2026-2030	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji, stworzenie warunków aktywności fizycznej i wypoczynku dla dzieci, młodzieży i dorosłych, zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej	Gmina Skarżysko-Kamienna	C2; C2.K1; C2.K2
17.	Rewitalizacja przestrzeni pieszo-rekreacyjnej oraz zagospodarowanie przestrzeni wypoczynkowej na terenie rewitalizacji	2026-2030	Utworzenie przestrzeni umożliwiającej wypoczynek wszystkim grupom wiekowym mieszkańców obszaru rewitalizacji (miejsca do rekreacji, urządzenia do ćwiczeń siłowni plenerowej, strefa wypoczynkowa dla seniorów). Utworzenie miejsca integracji mieszkańców. Poprawa estetyki przestrzeni publicznej	Gmina Skarżysko-Kamienna	C2; C2.K1; C2.K2; C2.K3
18.	Modernizacja budynku świetlicy przy Kościele Św. Józefa	2026-2030	Poprawa bezpieczeństwa. Udostępnienie miejsc prowadzenia działań w zakresie integracji społecznej. Wspomaganie rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju przedsiębiorczości, w tym promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy. Wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych. Upowszechnianie kultury sportu i rekreacji oraz aktywnego wypoczynku.	Parafia Św. Józefa	C1; C1.K1; C1.K2; C1.K3; C2; C2.K1; C2.K2; C2.K3

Lp.	Nazwa planowanego działania	Termin realizacji	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty wdrażające	Spójność z celami i kierunkami działań GPR
19.	Konserwacja i modernizacja Kościoła Św. Józefa	2026-2030	Ochrona dziedzictwa kulturowego	Parafia Św. Józefa	C2; C2.K1; C2.K2; C2.K3
20.	Termomodernizacja budynków na terenie rewitalizowanym	2026-2030	Odnowienie elewacji budynków; oszczędność energii cieplnej; zmniejszenie kosztów ogrzewania ponoszonych przez mieszkańców	Wspólnoty mieszkaniowe	C3; C3.K1
21.	Budowa zintegrowanego Centrum Usług Społecznych w Skarżysku-Kamiennej	2026-2028	Adaptacja budynku pod potrzeby działalności CUS (Centrum Usług Społecznych); pod potrzeby Dziennego Środowiskowego Domu Samopomocy (sala wielofunkcyjna – sala doświadczenia świata; pomieszczenie kuchenne pełniące funkcję pracowni kulinarnej; jadalnia; sala aktywizacji i terapii zajęciowej; sala wielofunkcyjna wielotematyczna; sala wielofunkcyjna do kulturoterapii; sala wielofunkcyjna – pracownia komputerowa; sala ogólna umożliwiająca spotkanie się uczestników zajęć i ich rodzin; pokój indywidualnego poradnictwa pełniący funkcję pokoju wyciszenia; wydzielone pomieszczenie pełniące funkcję pracowni krawieckiej; pokój zespołu wspierająco-aktywizującego; pokoje socjalne dla opiekunów; sanitariaty; sala dla klubowiczów	Gmina Skarżysko-Kamienna, CUS	C1; C1.K3; C2; C2.K3;
22.	Ścieżka przyrodniczo-edukacyjna Skalki Rejowskie		Ciąg pieszy z oświetleniem parkowym, ze ścieżką dydaktyczną i ławeczkami; Zagospodarowanie terenu pod zielenią urządzoną	Gmina Skarżysko-Kamienna, Stowarzyszenie „Nasz Rejów”	

Komentarz [AS2]:

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej opiera się na zintegrowanym podejściu, które uwzględnia kluczowe zasady prowadzenia działań rewitalizacyjnych: kompleksowość, koncentrację interwencji oraz komplementarność. Szczególny nacisk położono na zapewnienie spójności – zarówno pomiędzy przedsięwzięciami realizowanymi w ramach Programu, jak i pomiędzy działaniami różnych podmiotów oraz źródłami finansowania wykorzystywanymi na obszarze rewitalizacji.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, skuteczna realizacja projektów wymaga zachowania komplementarności w różnych wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz finansowym. Takie podejście zwiększa efektywność podejmowanych działań, pozwala na pełniejsze wykorzystanie dostępnych zasobów oraz wzmacnia trwałość osiągniętych rezultatów. W efekcie proces rewitalizacji staje się skutecznym narzędziem odnowy obszarów zdegradowanych, prowadząc do ożywienia społeczno-gospodarczego oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

9.1. Zasada kompleksowości

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030 obejmuje szeroki zakres działań i projektów rewitalizacyjnych realizowanych z wykorzystaniem różnorodnych źródeł finansowania. Jego kompleksowy charakter wynika ze specyfiki procesu rewitalizacji, który jest złożonym i wieloaspektowym działaniem obejmującym kluczowe sfery rozwoju – społeczną, gospodarczą i przestrzenną. Takie podejście umożliwia skuteczne reagowanie na lokalne problemy oraz sprzyja zrównoważonemu rozwojowi obszarów zdegradowanych, przyczyniając się do trwałej poprawy warunków życia mieszkańców.

9.2. Zasada koncentracji interwencji

Zgodnie z zasadą koncentracji interwencji, działania rewitalizacyjne zostaną ukierunkowane na ten obszar gminy, na którym występuje największe nasilenie zróżnicowanych problemów i zjawisk kryzysowych, a który jednocześnie odgrywa istotną rolę w jej rozwoju. Podstawowym założeniem procesu delimitacji obszaru rewitalizacji było wyznaczenie terenu cechującego się najwyższą kumulacją negatywnych zjawisk oraz identyfikacja jego potencjałów rozwojowych. Takie podejście pozostaje w pełnej zgodności z zasadą koncentracji interwencji, zapewniając skuteczność i celowość podejmowanych działań.

Na podstawie diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych wyznaczono w Mieście Skarżysku-Kamiennej obszar rewitalizacji, który obejmuje jednostki analityczne nr 4, 12, 13, 15 i 17, stanowiące zgrupowania ulic w mieście.

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji został przyjęty uchwałą nr XVI/183/2025 Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej z dnia 26 czerwca 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Skarżysko-Kamienna. Obszar rewitalizacji zamieszkują 11 532 osoby, co stanowi 28,3% ogółu populacji Miasta Skarżyska-Kamiennej. Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 1 097 ha, co stanowi 17,1% ogółu powierzchni miasta.

9.3. Zasada komplementarności

Realizacja różnorodnych przedsięwzięć w ramach programu rewitalizacji pozwoli na maksymalnie efektywne wykorzystanie dostępnych środków finansowych przeznaczonych na ten cel. Wzajemne powiązania pomiędzy poszczególnymi działaniami zapewnią ich spójne i skoordynowane oddziaływanie na zdiagnozowane problemy, co umożliwi osiągnięcie trwałych i kompleksowych efektów procesu rewitalizacji.

KOMPLEMENTARNOŚĆ

Komplementarność przestrzenna

Zapewnienie komplementarności przestrzennej przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma na celu skuteczne oddziaływanie programu na cały obszar objęty kryzysem oraz osiągnięcie synergii pomiędzy poszczególnymi projektami realizowanymi w jego granicach. Działania te pozwalają na harmonizację efektów przestrzennych i społeczno-gospodarczych, co sprzyja kompleksowemu wyprowadzeniu obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Przedsięwzięcia zaplanowane w ramach programu zostały dobrane w taki sposób, aby tworzyły spójną sieć przestrzenną działań, odpowiadających na zidentyfikowane problemy i potrzeby poszczególnych części obszaru rewitalizacji. Ich rozmieszczenie sprzyja koncentracji działań tam, gdzie występują największe deficyty społeczne, gospodarcze i przestrzenne, a jednocześnie zapewnia równomierne oddziaływanie programu na cały obszar.

Zdecydowana większość przedsięwzięć zlokalizowana jest w granicach obszaru rewitalizacji, co gwarantuje ich bezpośredni wpływ na jego mieszkańców i przestrzeń. Jednocześnie zaplanowano realizację dwóch projektów o zasięgu wykraczającym poza te granice – w całości lub częściowo – których lokalizacja jest jednak uzasadniona powiązaniami funkcjonalnymi, społecznymi i przestrzennymi z obszarem rewitalizowanym:

- Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 13. Wymiana dachu wraz z adaptacją poddasza na sale lekcyjne II Liceum Ogólnokształcącego w Skarżysku-Kamiennej – zlokalizowane jest poza granicami obszaru rewitalizacji, jednak na terenie bezpośrednio z nim sąsiadującym, należącym do obszaru zdegradowanego. Budynek II LO stanowi ważny element infrastruktury edukacyjnej miasta, z którego korzystają zarówno uczniowie z obszaru rewitalizowanego, jak i z innych części Skarżyska-Kamiennej oraz powiatu. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do poprawy jakości i bezpieczeństwa użytkowania obiektu, a także wpłynie na estetykę otoczenia, wzmacniając wizualny efekt działań rewitalizacyjnych prowadzonych w sąsiedztwie.
- Przedsięwzięcie nr 9. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Skarżysku-Kamiennej – obejmuje działania zarówno na obszarze rewitalizacji (tj. termomodernizację Przychodni Rejonowej przy ul. Legionów), jak i poza nim. Część przedsięwzięć realizowanych poza obszarem rewitalizacji dotyczy obiektów, z których korzystają mieszkańcy terenów objętych programem, takich jak przychodnie i przedszkola. Modernizacja tych budynków zwiększy komfort i dostępność usług publicznych, poprawi warunki zdrowotne i edukacyjne, a także przyczyni się do redukcji kosztów eksploatacyjnych i emisji

zanieczyszczeń. Tym samym projekt ten ma istotny wpływ na jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji i wspiera realizację celów społecznych oraz środowiskowych programu.

W rezultacie wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne, zarówno te realizowane w całości na obszarze rewitalizacji, jak i powiązane z nim przestrzennie, tworzą spójny układ działań wzajemnie się uzupełniających. Działania te nie powodują przeniesienia problemów społecznych na inne obszary gminy, nie generują negatywnych zjawisk, takich jak segregacja przestrzenna czy wykluczenie społeczne, lecz przeciwnie – wspierają proces integracji przestrzeni miejskiej.

Reasumując, zaprojektowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne charakteryzują się wysokim stopniem komplementarności przestrzennej. Dzięki ich rozmieszczeniu oraz powiązaniom funkcjonalnym i społecznym, możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, którego rezultaty będą odczuwalne w całym obszarze rewitalizacji oraz w jego bezpośrednim otoczeniu.

Komplementarność problemowa

W celu skutecznego oddziaływania na problemy zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji, planowane przedsięwzięcia muszą wykazywać się komplementarnością problemową. Oznacza to, że powinny się one wzajemnie się uzupełniać i wzmacniać swoje oddziaływanie na poszczególne sfery problemowe: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną. Takie podejście wynika z kompleksowego, systemowego spojrzenia na źródła sytuacji kryzysowej na obszarze rewitalizacji, co zapobiega fragmentacji działań oraz pozwala na niwelowanie negatywnych zjawisk w kilku sferach jednocześnie, zwiększając skuteczność procesu rewitalizacji.

Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z poszczególnymi sferami problemowymi (społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną) zostało przedstawione w kolejnej tabeli.

Tabela 47. Macierz korelacji przedsięwzięć z poszczególnymi sferami

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Sfera				
	S	G	Ś	PF	T
1. Modernizacja Miejskiego Centrum Kultury w Skarżysku-Kamiennej jako klucz do rozwoju infrastruktury wspierającej aktywne uczestnictwo w kulturze i życiu społecznym	X	X		X	X
2. Budowa Zbiornika Bzin		X	X	X	X
3. Budowa infrastruktury wokół Zalewu Bzin	X		X	X	
4. Szlak turystyki postindustrialnej „Żelazne Doliny”	X	X		X	
5. Zwiększenie odporności miasta na zagrożenia wynikające ze zmian klimatu	X		X	X	X
6. Rewitalizacja przestrzeni miejskiej	X		X	X	
7. Poprawa bazy sportowej poprzez kompleksową modernizację stadionu Granat w Skarżysku-Kamiennej	X	X	X	X	X
8. Rozbudowa oświetlenia ulicznego na obszarze rewitalizacji	X		X	X	X
9. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Skarżysku-Kamiennej	X	X	X		X
10. Poprawa stanu dróg gminnych oraz bezpieczeństwa komunikacji	X			X	X
11. Budowa budynku socjalnego	X			X	X
12. Park „Rejów” – odnowa obszaru dawnego Zakładu Wielkopieczowego przy Muzeum im. Orła Białego w Skarżysku-Kamiennej	X	X		X	X
13. Wymiana dachu wraz z adaptacją poddasza na sale lekcyjne II Liceum Ogólnokształcącego w Skarżysku-Kamiennej	X		X	X	X
14. Modernizacja budynku Warsztatów Zespołu Placówek Edukacyjno-Wychowawczych	X		X	X	X
15. Wymiana i zakup taboru samochodowego (na niskoemisyjne EURO 6)	X	X	X		X

Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Skarżysku-Kamienniej polega na ścisłym powiązaniu działań infrastrukturalnych, społecznych, gospodarczych i środowiskowych w taki sposób, by kompleksowo odpowiadały one na zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji i zidentyfikowane potrzeby rewitalizacyjne. Program zakłada spójne i wzajemnie uzupełniające się interwencje, które równolegle prowadzą do poprawy jakości życia mieszkańców, aktywizacji społeczno-zawodowej oraz modernizacji przestrzeni miejskiej. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmujące modernizację i adaptację obiektów użyteczności publicznej, rewitalizację przestrzeni miejskich, odnowę parków i terenów zielonych, a także działania związane z poprawą efektywności energetycznej i eliminacją zagrożeń środowiskowych, tworzą niezbędne warunki dla realizacji projektów miękkich, takich jak programy integracji społecznej, aktywizacji zawodowej, edukacji ekologicznej czy inicjatywy kulturalno-rekreacyjne. Działania inwestycyjne zapewniają infrastrukturę umożliwiającą funkcjonowanie programów społecznych realizowanych przez instytucje samorządowe i organizacje pozarządowe. Równocześnie przedsięwzięcia miękkie (np. edukacyjne) wypełniają tę przestrzeń nową treścią, wzmacniając integrację międzypokoleniową i przeciwdziałając wykluczeniu. Uzupełnieniem tych działań są projekty realizujące cele środowiskowe, których założeniem jest poprawa jakości powietrza, zwiększenie efektywności energetycznej, zwiększenie udziału terenów zielonych czy też podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców. W rezultacie komplementarność problemowa programu rewitalizacji przejawia się w synergii działań – inwestycje infrastrukturalne wspierają realizację projektów społecznych, a te z kolei utrwalały efekty modernizacji technicznej, wzmacniając potencjał społeczny i gospodarczy miasta.

W ramach niniejszego programu zaplanowano szereg przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających, które wzajemnie oddziałują w celu realizacji zdefiniowanych potrzeb rewitalizacyjnych. Mianowicie, w programie ujęto:

- projekty **zwiększające wsparcie społeczne, zdrowotne i aktywizacyjne**, stanowiące odpowiedź na problemy społeczne (takie jak: bezrobocie, wykluczenie, niska aktywność obywatelska, ograniczony dostęp do usług publicznych). Zaplanowano bowiem szereg przedsięwzięć o charakterze integrującym i aktywizującym społeczność lokalną. Modernizacja Miejskiego Centrum Kultury stanowi kluczowy element wzmocnienia infrastruktury kulturalnej i społecznej, umożliwiając rozwój oferty edukacyjnej, artystycznej i integracyjnej, skierowanej do wszystkich grup wiekowych. Dopełnia ją budowa budynku socjalnego, która bezpośrednio odpowiada na potrzeby osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem, poprawiając warunki mieszkaniowe i umożliwiając prowadzenie działań wspierających aktywizację społeczną i zawodową. Z kolei inwestycje w infrastrukturę edukacyjną (wymiana dachu i adaptacja poddasza II LO, modernizacja budynku Warsztatów Zespołu Placówek Edukacyjno-Wychowawczych) wzmacniają lokalny system edukacji, przyczyniając się do podniesienia kompetencji i szans zawodowych młodzieży. Termomodernizacja budynku Przychodni Rejonowej, przyczyni się do poprawy warunków świadczenia usług zdrowotnych i zwiększenia ich dostępności. Wszystkie te przedsięwzięcia razem stworzą spójny system działań, który zwiększy dostępność usług społecznych, wesprze integrację mieszkańców i zbuduje kapitał ludzki na obszarze rewitalizacji.
- projekty koncentrujące się na **poprawie jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej**, a zatem na przekształceniu zdegradowanej przestrzeni miejskiej w przyjazne, nowoczesne i funkcjonalne otoczenie, które sprzyja integracji, rekreacji oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej. Przedsięwzięcie rewitalizacji przestrzeni miejskiej obejmuje działania w zakresie modernizacji i uporządkowania przestrzeni publicznych, które podniosą estetykę oraz komfort życia mieszkańców. Uzupełnieniem tego procesu są inwestycje związane z Parkiem „Rejów” – odnową obszaru dawnego Zakładu Wielkopieczowego, które łączą walory historyczne, kulturalne i rekreacyjne w celu przywrócenia tego terenu społeczności lokalnej. Ważną częścią działań rewitalizacyjnych jest budowa Zbiornika Bzin oraz budowa infrastruktury wokół Zalewu Bzin, które zwiększą atrakcyjność turystyczną miasta, wzbogacając ofertę rekreacyjną i przyczyniając się do integracji mieszkańców poprzez tworzenie nowych miejsc aktywności i wypoczynku. Komplementarny charakter ma również szlak turystyki postindustrialnej „Żelazne Doliny”, który wykorzystuje lokalne dziedzictwo przemysłowe do promocji historii miasta i rozwoju turystyki tematycznej. Z kolei modernizacja stadionu Granat podniesie standard lokalnej bazy sportowej, umożliwiając organizację wydarzeń o charakterze rekreacyjnym i integracyjnym. Uzupełniając, poprawa

stanu dróg gminnych oraz rozbudowa oświetlenia ulicznego podniosą bezpieczeństwo i dostępność komunikacyjną, zwiększając spójność przestrzenną i funkcjonalną obszaru rewitalizacji. Wszystkie te przedsięwzięcia, realizowane w różnych częściach miasta, stworzą zintegrowany system przestrzeni publicznych sprzyjających życiu społecznemu, aktywności i tożsamości lokalnej.

- projekty **podnoszące bezpieczeństwo poprzez redukcję zagrożeń środowiskowych**, stanowiące odpowiedź na problemy środowiskowe (takie jak: niska efektywność energetyczna, wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza, zagrożenia środowiskowe wynikające z niewystarczającej odporności infrastruktury miejskiej). Zwiększenie odporności miasta na zagrożenia wynikające ze zmian klimatu to podstawowy projekt w tym zakresie – obejmuje działania związane z retencją, poprawą gospodarki wodnej oraz rozwojem zielono-niebieskiej infrastruktury. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń oraz poprawy efektywności energetycznej obiektów miejskich. Działania te są wspierane przez rozbudowę oświetlenia ulicznego w technologii energooszczędnej oraz wymianę i zakup taboru samochodowego na niskoemisyjny (EURO 6), co stanowi krok w kierunku zrównoważonego transportu. Istotny wpływ na środowisko i mikroklimat miasta będą mieć także przedsięwzięcia związane z zagospodarowaniem terenów zielonych – Park „Rejów” i Zbiornik Bzin – które pełnią funkcję rekreacyjną, retencyjną i ekologiczną. Wspólnie wszystkie te projekty stworzą system działań sprzyjający poprawie jakości środowiska, redukcji emisji, zwiększeniu bezpieczeństwa ekologicznego i adaptacji miasta do wyzwań klimatycznych, zapewniając mieszkańcom zdrowsze i bardziej przyjazne otoczenie.

Należy podkreślić, że integralnym elementem programu rewitalizacji są przedsięwzięcia uzupełniające, o charakterze społecznym, edukacyjnym i profilaktycznym, które stanowią miękkie dopełnienie działań inwestycyjnych i wzmacniają ich trwałość. Projekty te obejmują m.in. działania na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej mieszkańców, podnoszenie kwalifikacji i kompetencji, wsparcie rodzin oraz rozwój oferty edukacyjno-wychowawczej dla dzieci i młodzieży. Wdrażane programy opiekuńcze, terapeutyczne i profilaktyczne przyczynią się do poprawy kondycji psychofizycznej najmłodszych, przeciwdziałania uzależnieniom, a także wyrównywania szans rozwojowych. Działania z zakresu integracji społecznej, samopomocy i doradztwa zawodowego wspierają osoby zagrożone wykluczeniem, sprzyjając ich powrotowi na rynek pracy i odbudowie więzi społecznych. Jednocześnie przedsięwzięcia o charakterze prewencyjnym i edukacyjnym, ukierunkowane na poprawę bezpieczeństwa publicznego, ochronę środowiska oraz rozwój wspólnot lokalnych, wzmacniają poczucie odpowiedzialności i współuczestnictwa mieszkańców w życiu miasta. Działania te są także komplementarne wobec inwestycji infrastrukturalnych — zapewniają bowiem wykorzystanie odnowionych przestrzeni publicznych, obiektów kulturalnych i rekreacyjnych do realizacji programów społecznych, aktywizacyjnych i edukacyjnych. W efekcie całość interwencji rewitalizacyjnej w Skarżysku-Kamiennej zyskuje spójny, zintegrowany charakter, w którym przedsięwzięcia twarde i miękkie wzajemnie się uzupełniają, wzmacniając trwałość efektów społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna stanowi fundament sprawnego zarządzania procesem rewitalizacji, gwarantując spójność stosowanych procedur oraz właściwe ukierunkowanie działań. Odpowiednio zaprojektowany system zarządzania umożliwia efektywną współpracę pomiędzy instytucjami i podmiotami zaangażowanymi w realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej.

Za wdrażanie GPR odpowiada Urząd Miasta Skarżyska-Kamiennej, natomiast nadzór nad jego realizacją sprawuje Prezydent Miasta Skarżyska-Kamiennej. Prezydent współpracuje z pracownikami urzędu odpowiedzialnymi za koordynację działań z organizacjami pozarządowymi, pozyskiwanie środków zewnętrznych oraz współpracę z jednostkami organizacyjnymi gminy, w tym z ośrodkiem pomocy społecznej.

W celu wzmocnienia wymiaru partycypacyjnego przewiduje się powołanie Komitetu Rewitalizacji – organu opiniotwórczo-doradczego Prezydenta Miasta. Zasady jego funkcjonowania oraz tryb wyboru członków zostaną określone w uchwale Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej, której projekt został poddany konsultacjom społecznym (w terminie od 15.10.2025 r. do 18.11.2025 r.).

Dla zapewnienia przejrzystości i powszechnego dostępu do informacji zaplanowano regularne publikowanie danych monitoringowych i ewaluacyjnych przez Urząd Miasta Skarżyska-Kamiennej. Informacje te będą udostępniane publicznie na stronie internetowej miasta oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, co umożliwi interesariuszom rewitalizacji bieżące śledzenie postępów i ocenę skuteczności realizowanych działań.

Przedsięwzięcia ujęte w Programie pozostają w pełnej zgodności z jego założeniami, a także z zapisami obowiązujących dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym, powiatowym i wojewódzkim (zob. rozdział 7). Zachowanie tej spójności gwarantuje skuteczną realizację celów rewitalizacji oraz dostosowanie planowanych projektów do rzeczywistych problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji.

Komplementarność międzyokresowa

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej zakłada utrzymanie ciągłości programowej poprzez realizację przedsięwzięć, które nie tylko nawiązują do dotychczasowej polityki lokalnej, lecz także stanowią jej naturalne rozwinięcie i uzupełnienie działań podejmowanych w poprzednim okresie programowania polityki spójności 2014–2020. W ten sposób zapewniona zostaje komplementarność międzyokresowa, rozumiana zarówno jako kontynuacja sprawdzonych rozwiązań praktycznych, jak i ideowe rozwinięcie wcześniejszych oraz obecnych inicjatyw. Aktualna perspektywa finansowa stwarza możliwość kontynuacji i rozszerzenia zintegrowanych przedsięwzięć, które wzmacniają efekty osiągnięte w poprzednich latach i przyczyniają się do trwałego rozwoju miasta.

W kolejnej tabeli przedstawiono wybrane przykłady projektów zrealizowanych w minionych latach – zarówno przez Miasto Skarżysko-Kamienna, jak i inne podmioty mające istotny wpływ na jego sytuację społeczno-gospodarczą.

Tabela 48. Lista wybranych projektów dofinansowanych z Funduszy Europejskich w latach 2014-2020 w Skarżysku-Kamiennej

Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość projektu	Kategoria
Termomodernizacja i efektywne wykorzystanie energii w trzech ośrodkach subregionalnych. Oszczędność energii w sektorze publicznym – termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Skarżysku-Kamiennej	Gmina Skarżysko-Kamienna	7 794 561,17 zł	Energetyka
PODAJ DOBRO DALEJ	Gmina Skarżysko-Kamienna	596 585,00 zł	Praca i integracja społeczna
Szkoła 2020 - modernizacja kształcenia w Szkole Podstawowej nr 5 im. Jana Pawła II	Gmina Skarżysko-Kamienna/Zespół Placówek Oświatowych Nr 4	426 925,00 zł	Nauka i edukacja
Skarżyska Strefa Kreatywnego Biznesu	GMINA SKARŻYSKO-KAMIENNA / CENTRUM OBSŁUGI INWESTORA W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ	942 709,09 zł	Rozwój firm

Źródło: <https://mapadotacji.gov.pl/>

Zrealizowane wcześniej przedsięwzięcia, takie jak „Podaj Dobro Dalej”, „Szkoła 2020 – modernizacja kształcenia w SP nr 5”, „Skarżyska Strefa Kreatywnego Biznesu” czy „Termomodernizacja i efektywne

wykorzystanie energii w trzech ośrodkach subregionalnych”, stworzyły solidne podstawy dla dalszego rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego miasta. Ujęte w niniejszym programie przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią ich naturalne uzupełnienie. Projekty infrastrukturalne, takie jak modernizacja Miejskiego Centrum Kultury, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, modernizacja obiektów edukacyjnych czy budowa budynku socjalnego, rozwijają wcześniejsze działania inwestycyjne w zakresie poprawy efektywności energetycznej i jakości infrastruktury publicznej, zapewniając mieszkańcom lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i edukacyjnych. Jednocześnie nowe przedsięwzięcia ukierunkowane na ochronę środowiska – np. budowa zbiornika Bzin, zwiększenie odporności miasta na zmiany klimatu, rozwój terenów zielonych w Parku Rejów – stanowią kontynuację idei ekologicznej modernizacji przestrzeni miejskiej, zapoczątkowanej w poprzedniej perspektywie finansowej w ramach projektów poprawiających efektywność energetyczną.

Program również kierunki działań o charakterze społecznym, zapoczątkowane w projektach takich jak „Podaj Dobro Dalej”, poprzez rozszerzenie wsparcia dla rodzin, dzieci, młodzieży oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpisują się w ideę wzmacniania kapitału ludzkiego i społecznego. Dzięki połączeniu działań infrastrukturalnych i miękkich kontynuowana jest koncepcja zintegrowanej rewitalizacji, w której nowe projekty stanowią rozwinięcie wcześniejszych doświadczeń oraz wzmacniają trwałość ich rezultatów, przyczyniając się do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego Skarżyska-Kamiennej.

Kontynuowanie wcześniejszych doświadczeń i ich rozszerzanie pozwala nie tylko sprawnie wdrażać nowe projekty, ale także efektywnie wykorzystywać dostępne zasoby finansowe i organizacyjne. Dzięki temu program gwarantuje większą skuteczność interwencji oraz trwałość ich rezultatów, prowadząc do systematycznej poprawy jakości życia i wzrostu atrakcyjności miasta.

Reasumując, planowane przedsięwzięcia stanowią kontynuację wcześniejszych działań co najmniej na poziomie ideowym – to ułatwia ich skuteczne wdrażanie oraz pozwala na lepsze wykorzystanie dostępnych środków finansowych. Wykorzystanie doświadczeń zdobytych przy realizacji poprzednich projektów – w tym współfinansowanych z funduszy unijnych – przekłada się na wyższą efektywność interwencji oraz zwiększa ich trwałość w dłuższej perspektywie.

Komplementarność źródeł finansowania

Realizacja przedsięwzięć ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej będzie możliwa dzięki wykorzystaniu środków pochodzących z różnych źródeł finansowania. Obejmują one zarówno środki z budżetu miasta i krajowe programy wsparcia, jak również fundusze unijne – w szczególności w ramach programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021–2027.

Aby uniknąć ryzyka podwójnego finansowania tych samych wydatków, przed złożeniem każdego wniosku o dofinansowanie zewnętrzne konieczne będzie przeprowadzenie szczegółowej analizy kosztów kwalifikowalnych oraz źródeł ich pokrycia. Przestrzeganie zasady dodatkowości środków unijnych wymaga ponadto ścisłej koordynacji finansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych z krajowymi instrumentami wsparcia oraz politykami publicznymi.

Szczegółowe informacje dotyczące planowanych źródeł finansowania poszczególnych przedsięwzięć zostały przedstawione w kartach projektów oraz w rozdziale 10: *Szacunkowe ramy finansowe*.

9.4. Podsumowanie

Skuteczna realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji wymaga spójnego powiązania działań koncepcyjnych, organizacyjnych i finansowych. Ich integracja zapewnia logiczną, tematyczną i czasową koordynację podejmowanych inicjatyw, co bezpośrednio przekłada się na wyższą efektywność całego procesu rewitalizacji. Dlatego kluczowe znaczenie mają zasady kompleksowości, koncentracji interwencji

oraz komplementarności, które będą konsekwentnie stosowane na wszystkich etapach wdrażania Programu.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, kompleksowość oznacza prowadzenie zintegrowanych i terytorialnie skoncentrowanych działań, ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, przy aktywnym udziale szerokiego grona interesariuszy. Osiągnięcie tego efektu będzie możliwe poprzez stosowanie zasady komplementarności, rozumianej jako wzajemne uzupełnianie się działań w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz finansowym – co zostało szczegółowo omówione.

Mechanizmy integracji zostaną wdrożone na kilku poziomach, co umożliwi skuteczną, skoordynowaną i trwałą realizację zaplanowanych przedsięwzięć:

- **Integracja działań na poziomie celów**

Przedsięwzięcia ujęte w Programie pozostają w ścisłym powiązaniu z jego celami, a tym samym z celami strategicznymi Miasta Skarżyska-Kamiennej i nadrzędnymi dokumentami rozwojowymi (spójność założeń tych dokumentów wykazano w rozdziale 7). Poszczególne projekty tworzą logiczny i komplementarny układ, wzajemnie się uzupełniając. Takie zintegrowane podejście umożliwia kompleksowe oddziaływanie na zdiagnozowane problemy oraz realizację działań o wielowymiarowym wpływie na obszar rewitalizacji.

- **Integracja działań w zakresie partycypacji społecznej**

Proces rewitalizacji opiera się na aktywnym zaangażowaniu mieszkańców i kluczowych interesariuszy na wszystkich etapach – od planowania, przez wdrażanie, aż po monitoring i ewaluację (szczegółowo omówione w rozdziałach 11–12). Zastosowane mechanizmy partycypacyjne – w tym konsultacje społeczne, warsztaty, spotkania czy badania opinii – pozwalają dostosować przedsięwzięcia do rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej, wzmacniając jej zaangażowanie oraz poczucie współodpowiedzialności za proces zmian.

- **Integracja działań organizacyjnych**

Skuteczna realizacja Programu wymaga partnerskiej współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w proces rewitalizacji – samorządem, jednostkami organizacyjnymi gminy, instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami oraz mieszkańcami. Kluczowe znaczenie ma tu wymiana wiedzy, doświadczeń i zasobów oraz efektywna koordynacja działań. W tym celu przewidziano powołanie Komitetu Rewitalizacji, pełniącego funkcję opiniotawczą-doradczą wobec Prezydenta Miasta Skarżyska-Kamiennej. Zasady funkcjonowania Komitetu zostaną określone w regulaminie, który podlegał konsultacjom społecznym (w terminie od 15.10.2025 r. do 18.11.2025 r.). Spójność działań wzmacnia także harmonogram GPR, definiujący kolejne etapy wdrażania i monitorowania postępów.

- **Integracja działań finansowych**

Finansowanie przedsięwzięć przewidzianych w Programie opiera się na zróżnicowanych źródłach – obejmuje środki własne Miasta Skarżyska-Kamiennej, fundusze krajowe oraz środki pochodzące z programów Unii Europejskiej. Takie podejście pozwala na efektywne łączenie dostępnych instrumentów wsparcia, zwiększając skuteczność działań przy jednoczesnej kontroli kosztów. Szczególny nacisk położono na eliminację ryzyka podwójnego finansowania, co wymaga precyzyjnego planowania, weryfikacji i koordynacji wszystkich źródeł finansowania.

- **Integracja działań w zakresie zarządzania wdrażaniem**

Realizacja Programu będzie prowadzona w sposób spójny i zintegrowany, zgodnie z zasadami kompleksowości, koncentracji interwencji i komplementarności. Kluczowym narzędziem zapewniającym logiczną i czasową ciągłość realizacji przedsięwzięć jest harmonogram działań. Wdrożony system monitoringu i ewaluacji umożliwi bieżące analizowanie postępów oraz elastyczne dostosowywanie podejmowanych działań do zmieniających się uwarunkowań i potrzeb lokalnych.

10. Szacunkowe ramy finansowe

Skuteczna realizacja działań rewitalizacyjnych wymaga zapewnienia stabilnych oraz odpowiednio zróżnicowanych źródeł finansowania. Zarówno wytyczne ministerialne, jak i zapisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji podkreślają znaczenie komplementarnego podejścia do finansowania, opartego na łączeniu środków publicznych i prywatnych. Takie rozwiązanie zwiększa efektywność podejmowanych działań oraz sprzyja utrzymaniu trwałości ich rezultatów.

Jednym z podstawowych założeń Programu jest dywersyfikacja źródeł finansowania, umożliwiającą elastyczne reagowanie na zmieniające się potrzeby i uwarunkowania realizacji, a także maksymalne wykorzystanie dostępnych środków.

W niniejszym rozdziale przedstawiono plan finansowy Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026–2030, obejmujący podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Szczegółowe zestawienie kosztów poszczególnych działań wraz z przypisanymi źródłami finansowania zaprezentowano w kolejnej tabeli.

Tabela 49. Plan finansowy dla Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030

Lp.	Nazwa projektu	Szacowana wartość projektu	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych		Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej		Środki prywatne
			Wartość	Źródło	Wartość	Źródło	
1.	Modernizacja Miejskiego Centrum Kultury w Skarżysku-Kamiennej jako klucz do rozwoju infrastruktury wspierającej aktywne uczestnictwo w kulturze i życiu społecznym	45 484 093,35 zł	21 048 663,73 zł	budżet gminy	24 435 429,62 zł	EFRR	0,00 zł
2.	Budowa Zbiornika Bzin	120 000 000,00 zł	18 000 000,00 zł	budżet państwa	102 000 000,00 zł	EFRR	0,00 zł
3.	Budowa infrastruktury wokół Zalewu Bzin	60 000 000,00 zł	9 000 000,00 zł	budżet gminy	51 000 000,00 zł	EFRR	0,00 zł
4.	Szlak turystyki postindustrialnej „Żelazne Doliny”	22 300 000,00 zł	6 300 000,00 zł	budżet gminy	16 000 000,00 zł	EFRR	0,00 zł
5.	Zwiększenie odporności miasta na zagrożenia wynikające ze zmian klimatu	50 954 000,00 zł	21 289 000,00 zł	budżet gminy	29 665 000,00 zł	EFRR	0,00 zł
6.	Rewitalizacja przestrzeni miejskiej	40 000 000,00 zł	10 000 000,00 zł	budżet gminy	30 000 000,00 zł	EFRR	0,00 zł
7.	Poprawa bazy sportowej poprzez kompleksową modernizację stadionu Granat w Skarżysku-Kamiennej	25 480 000,00 zł	25 480 000,00 zł	budżet gminy; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych	- zł	-	0,00 zł
8.	Rozbudowa oświetlenia ulicznego na obszarze rewitalizacji	2 000 000,00 zł	2 000 000,00 zł	budżet gminy; Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg	- zł	-	0,00 zł
9.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Skarżysku-Kamiennej	5 500 000,00 zł	1 500 000,00 zł	budżet gminy	4 000 000,00 zł	EFRR; NFOŚiGW	0,00 zł
10.	Poprawa stanu dróg gminnych oraz bezpieczeństwa komunikacji	44 000 000,00 zł	44 000 000,00 zł	budżet gminy; Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg	- zł	-	0,00 zł
11.	Budowa budynku socjalnego	6 500 000,00 zł	6 500 000,00 zł	budżet gminy; BGK	- zł	-	0,00 zł
12.	Park „Rejów” – odnowa obszaru dawnego Zakładu Wielkopiecowego przy Muzeum im. Orła Białego w Skarżysku-Kamiennej	5 000 000,00 zł	1 000 000,00 zł	budżet gminy	4 000 000,00 zł	EFRR; EFS; KPO	0,00 zł
13.	Wymiana dachu wraz z adaptacją poddasza na sale lekcyjne II Liceum Ogólnokształcącego w Skarżysku-Kamiennej	2 000 000,00 zł	300 000,00 zł	budżet powiatu; budżet państwa	1 700 000,00 zł	EFRR	0,00 zł
14.	Modernizacja budynku Warsztatów Zespołu Placówek Edukacyjno-Wychowawczych	2 500 000,00 zł	375 000,00 zł	budżet powiatu; budżet państwa	2 125 000,00 zł	EFRR	0,00 zł
15.	Wymiana i zakup taboru samochodowego (na niskoemisyjne EURO 6)	17 000 000,00 zł	7 000 000,00 zł	budżet gminy; krajowe programy rządowe; BGK	10 000 000,00 zł	EFRR	0,00 zł
RAZEM		448 718 093,35 zł	173 792 663,73 zł	-	274 925 429,62 zł	-	0,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie kart przedsięwzięć rewitalizacyjnych

11. Mechanizmy włączenia interesariuszy

Zaangażowanie społeczności lokalnej stanowi kluczowy warunek skuteczności i trwałości procesu rewitalizacji. Na każdym etapie opracowywania i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej istotną rolę odgrywa aktywny udział szerokiego grona interesariuszy – w szczególności mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów funkcjonujących na terenie miasta.

Partycypacja społeczna opiera się na przejrzystym informowaniu społeczności lokalnej o planowanych działaniach – zarówno inwestycyjnych, jak i społecznych – oraz na stwarzaniu realnych możliwości wyrażania opinii, zgłaszania uwag i proponowania rozwiązań. Szczególny nacisk położono na zaangażowanie mieszkańców już na etapie planowania przedsięwzięć, co zwiększa skuteczność podejmowanych działań i sprzyja ich społecznej akceptacji.

W ramach procesu rewitalizacji partycypacja lokalna obejmuje w szczególności:

- skuteczną komunikację pomiędzy władzami miasta a interesariuszami rewitalizacji, sprzyjającą dialogowi i współpracy,
- aktywny udział mieszkańców oraz innych stron w formach partycypacji: konsultacjach, warsztatach, spotkaniach i debatach,
- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o planowanych i realizowanych przedsięwzięciach oraz umożliwienie ich oceny i komentowania przez społeczność lokalną.

11.1. Udział interesariuszy w procesie tworzenia GPR

Przeprowadzone konsultacje społeczne na etapie opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej umożliwiły szerokie włączenie interesariuszy w proces tworzenia dokumentu. Współpraca różnorodnych podmiotów i instytucji odegrała kluczową rolę w wypracowaniu rozwiązań odpowiadających rzeczywistym potrzebom społeczności lokalnej oraz problemom zidentyfikowanym na obszarze rewitalizacji.

Zgodnie z zapisami ustawy wdrożeniowej, podczas przygotowywania Programu podjęto działania mające na celu zaangażowanie dodatkowych partnerów, o których mowa w art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy. Do grona tych podmiotów należą m.in. partnerzy społeczno-gospodarczy, organizacje reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz te, które promują włączenie społeczne, prawa podstawowe, równość płci, prawa osób z niepełnosprawnościami i zasadę niedyskryminacji.

Efektom tych działań będzie formalne włączenie wskazanych grup w prace Komitetu Rewitalizacji, którego zadaniem będzie wspieranie Prezydenta Miasta Skarżyska-Kamiennej w procesie wdrażania Programu. Udział tych partnerów w pracach Komitetu zapewni ich aktywny udział w monitorowaniu, opiniowaniu i ocenie postępów rewitalizacji. Zakres oraz zasady uczestnictwa poszczególnych grup interesariuszy zostaną określone w regulaminie, który zdefiniuje skład i tryb działania Komitetu. Regulamin poddano konsultacjom społecznym w terminie od 15 października 2025 r. do 18 listopada 2025 r.

Etap I – konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Konsultacje społeczne przeprowadzone zostały w dniach od 30.04.2025 r. do 03.06.2025 r. Data rozpoczęcia konsultacji społecznych oraz formy, w jakich konsultacje te były prowadzone, zostały opublikowane dnia 30.04.2025 r. Termin ogłoszenia jest zgodny z ustawą o rewitalizacji. W dniu rozpoczęcia konsultacji ukazało się również ogłoszenie w lokalnej prasie, tj. Tygodniku Skarżyskim. Ponadto, zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. o konsultacjach

społecznych poinformowano nie tylko poprzez publikację ogłoszenia w prasie, ale również w sposób zwyczajowo przyjęty w mieście, tj.: wywieszenie w widocznym miejscu, udostępnienie informacji na stronie podmiotowej miasta w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na swojej stronie internetowej.

Konsultując z mieszkańcami projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy zastosowano następujące formy konsultacji:

- **Zbieranie uwag w postaci formularza konsultacyjnego** (w formie papierowej bądź elektronicznej) – formularz można było złożyć osobiście w Urzędzie Miasta w Skarżysku-Kamiennej (ul. Sikorskiego 18) w godzinach jego otwarcia, przesłać za pośrednictwem poczty lub poczty kurierskiej na adres: Urząd Miasta w Skarżysku-Kamiennej, ul. Sikorskiego 18, 26-110 Skarżysko-Kamienna lub też przesłać skan wydrukowanego i wypełnionego formularza za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mail: poczta@um.skarzysko.pl oraz i.franczyk@um.skarzysko.pl lub elekt. skrzynka podawcza ePUAP: [/umskarzysko/skrytka epuap.gov.pl](https://ePUAP.um.skarzysko.pl).
W trakcie konsultacji społecznych droga formularza konsultacyjnego nie wpłynęły żadne uwagi. Osoby i podmioty uprawnione do udziału w konsultacjach nie zgłosiły żadnych zastrzeżeń co do projektowanych granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.
- **Badanie ankietowe dotyczące opinii na temat projektowanych granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji** Miasta Skarżyska-Kamiennej – ankietę można było wypełnić on-line pod adresem [www: https://forms.gle/idhUmC5uEPmJSeK19](https://forms.gle/idhUmC5uEPmJSeK19). W przypadku tradycyjnego wypełnienia ankiety w formie papierowej, wypełnione kwestionariusze można było: złożyć osobiście w Urzędzie Miasta w Skarżysku-Kamiennej (ul. Sikorskiego 18) w godzinach jego otwarcia, przesłać za pośrednictwem poczty lub poczty kurierskiej na adres: Urząd Miasta w Skarżysku-Kamiennej, ul. Sikorskiego 18, 26-110 Skarżysko-Kamienna lub też przesłać skan wydrukowanego i wypełnionego kwestionariusza ankiety za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mail: i.franczyk@um.skarzysko.pl i poczta@um.skarzysko.pl lub elekt. skrzynka podawcza ePUAP: [/umskarzysko/skrytka epuap.gov.pl](https://ePUAP.um.skarzysko.pl).
Głównym celem badania ankietowego było poznanie opinii na temat projektowanych granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej. W ramach konsultacji wpłynęło 16 ankiet. Ankietowani w większości pozytywnie ocenili trafność wyznaczonych granic, potwierdzając także słuszność ich przebiegu. Wskazywano, że na obszarze wskazanym do objęcia rewitalizacją zauważa się większe niż w innych częściach miasta problemy społeczne, gospodarcze oraz związane z degradacją przestrzeni i zabudowy. Większość ankietowanych potwierdzała również, iż na obszarze wskazanym do objęcia rewitalizacją występowały większe niż w pozostałej części miasta problemy związane z niską jakością środowiska naturalnego.
- **Spotkania konsultacyjne** z interesariuszami w dniu 22 maja 2025 roku (czwartek) o godzinie 11:00 i 15:00 w siedzibie Urzędu Miasta w Skarżysku-Kamiennej (sala konferencyjna nr 201 piętro II).
W spotkaniach dla interesariuszy uczestniczyło łącznie 13 osób (w pierwszym spotkaniu – 9 osób, a w drugim – 4 osoby). Podczas spotkania wyjaśniono wątpliwości uczestników, aczkolwiek nie zostały zgłoszone żadne uwagi czy też zastrzeżenia co do projektowanych granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Na podstawie przeprowadzonych konsultacji nie wprowadzono żadnych zmian do granic wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Etap II – pogłębienie diagnozy obszaru rewitalizacji i przygotowanie założeń GPR

W celu pogłębienia diagnozy obszaru rewitalizacji przeprowadzono **badanie ankietowe mieszkańców i innych interesariuszy obszaru rewitalizacji**. Wyniki badania posłużyły do pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji (ich wyniki zaprezentowano w rozdziale dotyczącym diagnozy pogłębionej). W badaniu ankietowym uczestniczyło 48 osób.

W dalsze prace związane z przygotowaniem założeń programu także włączono interesariuszy, gdyż przeprowadzono dwa **spotkania warsztatowe**. Na pierwszym spotkaniu opracowano wizję stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu interwencji oraz sformułowano cele i kierunki działań. Na drugim

spotkaniu omówiono problemy i potencjały obszaru rewitalizacji, by możliwe było opracowanie potrzeb rewitalizacyjnych. Oba warsztaty odbyły się w dniu 18 września 2025 r.

Etap III – konsultacje społeczne w sprawie uchwalenia Regulaminu wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji oraz działania zmierzające do powołania Komitetu Rewitalizacji

Zgodnie z artykułem 5 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji, *partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji*, wobec tego na etapie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji podjęto działania zmierzające do powołania Komitetu Rewitalizacji – opracowano regulamin i poddano konsultacjom społecznym projekt uchwały w zakresie zasad wyznaczania jego składu oraz zasad jego działania. Komitet Rewitalizacji będzie pełnił rolę forum współpracy i dialogu pomiędzy interesariuszami a organami gminy w zakresie przygotowania, realizacji oraz oceny Gminnego Programu Rewitalizacji. Jednocześnie będzie pełnił funkcję opiniodawczo-doradczą Prezydenta Miasta.

Konsultacje społeczne ww. projektu uchwały przeprowadzone zostały w dniach od 15 października 2025 roku do 18 listopada 2025 roku. Data rozpoczęcia konsultacji społecznych oraz formy konsultacji społecznych, w jakich były prowadzone konsultacje zostały opublikowane dnia 15 października 2025 roku. Tego dnia ukazało się również ogłoszenie o konsultacjach w lokalnej prasie, tj. Tygodniku Skarżyskim. Termin ogłoszenia jest zgodny z Ustawą o rewitalizacji. Ponadto, zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. o konsultacjach społecznych poinformowano nie tylko poprzez publikację ogłoszenia w prasie, ale również w sposób zwyczajowo przyjęty w mieście, tj.: wywieszenie w widocznym miejscu, udostępnienie informacji na stronie podmiotowej miasta w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na swojej stronie internetowej.

Konsultując z interesariuszami rewitalizacji projekt uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej zastosowano następujące formy konsultacji:

- **Zbieranie uwag w postaci formularza konsultacyjnego** (w formie papierowej bądź elektronicznej) – formularz można było złożyć osobiście w Urzędzie Miasta w Skarżysku-Kamiennej (ul. Sikorskiego 18) w godzinach jego otwarcia, przesłać za pośrednictwem poczty lub poczty kurierskiej na adres: Urząd Miasta w Skarżysku-Kamiennej, ul. Sikorskiego 18, 26-110 Skarżysko-Kamienna lub też przesłać skan wydrukowanego i wypełnionego formularza za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mail: poczta@um.skarzysko.pl oraz i.franczyk@um.skarzysko.pl lub elekt. skrzynka podawcza ePUAP: /umskarzysko/skrytka_epuap.gov.pl.
WYNIK KONSULTACJI ZOSTANIE UZUPEŁNIONY PO ICH ZAKOŃCZENIU
- **Badanie ankietowe dotyczące opinii na temat zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej** – ankietę można wypełnić on-line pod adresem: <https://forms.gle/9y2hTdTS1Gs8FSfd6> W przypadku tradycyjnego wypełnienia ankiety w formie papierowej, wypełnione kwestionariusze można: złożyć osobiście w Urzędzie Miasta w Skarżysku-Kamiennej (ul. Sikorskiego 18) w godzinach jego otwarcia, przesłać za pośrednictwem poczty lub poczty kurierskiej na adres: Urząd Miasta w Skarżysku-Kamiennej, ul. Sikorskiego 18, 26-110 Skarżysko-Kamienna lub też przesłać skan wydrukowanego i wypełnionego kwestionariusza ankiety za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mail: poczta@um.skarzysko.pl oraz i.franczyk@um.skarzysko.pl lub elekt. skrzynka podawcza ePUAP: /umskarzysko/skrytka_epuap.gov.pl.
WYNIK KONSULTACJI ZOSTANIE UZUPEŁNIONY PO ICH ZAKOŃCZENIU
- **spotkanie konsultacyjne z interesariuszami rewitalizacji** za pośrednictwem platformy Zoom w dniu 4 listopada 2025 roku o godzinie 11:00 (link do spotkania: <https://us02web.zoom.us/j/81355964057>), z możliwością dołączenia do spotkania online z siedziby Urzędu Miasta w Skarżysku-Kamiennej.
WYNIK KONSULTACJI ZOSTANIE UZUPEŁNIONY PO ICH ZAKOŃCZENIU

PODSUMOWANIE KONSULTACJI ZOSTANIE UZUPEŁNIONE PO ICH ZAKOŃCZENIU

Etap IV – nabór projektów rewitalizacyjnych

Zgodnie z przyjętym założeniem uspołecznienia tworzenia gminnego programu rewitalizacji, interesariusze zostali zaproszeni do zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które umożliwią realizację założeń programu i przyjętych celów, a tym samym przyczynią się do wsparcia prowadzonego procesu rewitalizacji.

Ogłoszenie o naborze opublikowano na stronie podmiotowej miasta w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej miasta.

Na potrzeby tego procesu przygotowano specjalny formularz zgłoszeniowy, zawierający wszystkie elementy wymagane ustawą o rewitalizacji (art. 15 ust. 5 lit. a). Formularz uzupełniono o wskazówki dotyczące sposobu jego wypełniania oraz o informacje o celach i kierunkach działań określonych w niniejszym programie – opracowanych na podstawie diagnozy pogłębionej i wyników spotkania warsztatowego. Dzięki temu zgłaszane projekty mogły być lepiej dopasowane do założeń programu.

Efektom naboru projektów rewitalizacyjnych było zebranie 15 kart podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Etap V – konsultacje społeczne Gminnego Programu Rewitalizacji

PODROZDZIAŁ ZOSTANIE UZUPEŁNIONY PO PRZEPROWADZENIU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

11.2. Sposób połączenia interesariuszy w procesie wdrażania GPR

Proces wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej będzie – podobnie jak jego opracowanie – oparty na zasadach partycypacji społecznej. Już na wczesnym etapie przewidziano szerokie włączenie interesariuszy, co pozwoli zwiększyć poziom akceptacji planowanych przedsięwzięć, zwłaszcza wśród ich bezpośrednich beneficjentów, a jednocześnie ograniczyć ryzyko potencjalnych konfliktów. Aktywne uczestnictwo społeczności lokalnej stanowi jeden z kluczowych warunków skutecznej realizacji zarówno poszczególnych projektów, jak i całego procesu rewitalizacji.

Skuteczna partycypacja na etapie wdrażania opiera się na aktywnej polityce informacyjnej, polegającej na systematycznym przekazywaniu aktualnych informacji o postępach realizacji Programu. Dzięki temu interesariusze – w tym mieszkańcy obszaru rewitalizacji i beneficjenci projektów – będą mieli stały dostęp do danych dotyczących działań rewitalizacyjnych oraz możliwości współuczestnictwa w kolejnych etapach wdrażania.

W przypadku przedsięwzięć o charakterze infrastrukturalnym, zwłaszcza dotyczących przestrzeni publicznych lub modernizacji obiektów, ważnym elementem będą warsztaty planowania partycypacyjnego, które umożliwią wspólne wypracowanie rozwiązań odpowiadających rzeczywistym potrzebom i oczekiwaniom użytkowników.

Zaangażowanie interesariuszy obejmie również projekty społeczne (tzw. działania miękkie), kierowane do różnych grup odbiorców. Ich realizacja odbywać się będzie we współpracy z lokalnymi partnerami – organizacjami społecznymi, instytucjami publicznymi i przedsiębiorcami – zgodnie z zasadą szerokiej partycypacji i współdziałania.

W trakcie wdrażania Programu planowane są regularne spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami oraz interesariuszami rewitalizacji. Będą one okazją do omówienia bieżącego stanu realizacji, zgłaszania uwag, dzielenia się doświadczeniami oraz formułowania nowych inicjatyw.

Istotnym elementem wspierającym proces partycypacyjny będzie działalność Komitetu Rewitalizacji, którego funkcjonowanie zapewni włączanie przedstawicieli różnych środowisk w proces podejmowania decyzji, opiniowania i formułowania rekomendacji – zgodnie z art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy o rewitalizacji. Dzięki temu Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej w pełni realizować będzie rolę zintegrowanej strategii terytorialnej, wdrażanej w formule Instrumentu Inicjatyw Terytorialnych (IIT).

12. System realizacji gminnego programu rewitalizacji

12.1. System zarządzania realizacją GPR

Miasto Skarżysko-Kamienna odgrywa kluczową rolę w procesie rewitalizacji, obejmującym zarówno przygotowanie, jak i wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji. Jako operator rewitalizacji, miasto koordynuje całość działań, wykorzystując swoje szerokie kompetencje w zakresie planowania przestrzennego, mieszkalnictwa, pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, kultury, ochrony środowiska oraz infrastruktury technicznej.

Za realizację założeń GPR odpowiada Urząd Miasta Skarżyska-Kamiennej, natomiast nadzór nad przebiegiem prowadzonych działań sprawuje Prezydent Miasta Skarżyska-Kamiennej. Prezydent wykonuje nadzór merytoryczny we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi urzędu, co zapewnia spójność oraz skuteczność podejmowanych inicjatyw. Miasto dysponuje odpowiednim zapleczem kadrowym, doświadczeniem i potencjałem organizacyjnym, umożliwiającym efektywną współpracę z partnerami procesu rewitalizacji i realny wpływ na przemiany zachodzące na obszarze objętym programem.

Władze samorządowe, w ramach posiadanych kompetencji, odpowiadają za realizację celów GPR, dbając o ich zgodność z lokalnymi dokumentami strategicznymi oraz o racjonalne wykorzystanie dostępnych zasobów. Jednocześnie skuteczność procesu rewitalizacji uzależniona jest od aktywnego zaangażowania społeczności lokalnej i pozostałych interesariuszy, których współodpowiedzialność i inicjatywa wyznaczają kierunek podejmowanych działań.

Koszty związane z zarządzaniem programem są pokrywane z budżetu miasta, dlatego nie zostały wyodrębnione w niniejszym dokumencie. Zadania związane z koordynacją procesu realizowane są w ramach bieżących obowiązków poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Miasta, co zapewnia efektywność wdrażania programu oraz jego pełną integrację z codzienną działalnością samorządu.

Rada Miasta Skarżyska-Kamiennej

Rada Miasta pełni kluczową rolę w procesie rewitalizacji, podejmując uchwałę o przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji oraz sprawując nadzór nad jego realizacją. Do jej zadań należy również ocena osiągniętych rezultatów i skuteczności podejmowanych działań. W ramach swoich kompetencji Rada zapewnia środki finansowe na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych (m.in. poprzez podejmowanie uchwał dot. budżetu) – zarówno pochodzące z budżetu miasta, jak i z zewnętrznych źródeł finansowania.

Prezydent Miasta Skarżyska-Kamiennej

Prezydent Miasta odpowiada za bieżący nadzór nad wdrażaniem programu, monitoruje postępy jego realizacji oraz podejmuje decyzje w zakresie niezbędnych zmian lub aktualizacji dokumentu. Reaguje na pojawiające się wyzwania i zmiany w otoczeniu społeczno-gospodarczym miasta, a w razie potrzeby inicjuje korekty programu, opierając się na analizie bieżących potrzeb oraz ocenie jego aktualności w kontekście obowiązujących uwarunkowań prawnych, strategicznych i finansowych.

Urząd Miasta Skarżyska-Kamiennej

Urząd Miasta pełni funkcję operatora procesu rewitalizacji, odpowiadając za koordynację oraz praktyczną realizację działań wynikających z Gminnego Programu Rewitalizacji. Do jego kluczowych zadań należy m.in. przygotowywanie projektów uchwał i zarządzeń, prowadzenie działań administracyjnych, organizacyjnych i operacyjnych, a także nadzór nad realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Realizacja

poszczególnych zadań odbywa się za pośrednictwem właściwych komórek organizacyjnych urzędu oraz jednostek organizacyjnych gminy, zgodnie z ich kompetencjami i zakresem odpowiedzialności.

W ramach procesu rewitalizacji do głównych zadań Urzędu Miasta Skarżyska-Kamiennej należą w szczególności:

- koordynacja działań rewitalizacyjnych oraz zapewnienie ich zgodności z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji,
- zarządzanie Programem, w tym prowadzenie procedur związanych z jego wpisem do wykazu programów rewitalizacji gmin województwa świętokrzyskiego,
- planowanie i nadzór finansowy nad realizowanymi przedsięwzięciami,
- przygotowywanie i realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym opracowywanie niezbędnej dokumentacji oraz pozyskiwanie źródeł finansowania,
- współpraca z interesariuszami procesu rewitalizacji – mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, instytucjami publicznymi i sektorem prywatnym – w celu zapewnienia skuteczności działań oraz wysokiego poziomu partycypacji społecznej,
- monitorowanie realizacji przedsięwzięć oraz analiza ich efektów i skuteczności,
- aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji, obejmująca przeprowadzanie wymaganych procedur, w tym konsultacji społecznych,
- prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych, mających na celu zapewnienie przejrzystości procesu rewitalizacji oraz aktywne zaangażowanie społeczności lokalnej.

Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji – po jego powołaniu – będzie pełnił funkcję forum współpracy i dialogu pomiędzy interesariuszami a organami Miasta w zakresie przygotowania, realizacji oraz oceny działań rewitalizacyjnych. Będzie stanowił organ opiniodawczo-doradczy Prezydenta Miasta Skarżyska-Kamiennej, wspierając go w prawidłowej realizacji zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji oraz w utrzymaniu stałej komunikacji z interesariuszami rewitalizacji.

Do głównych zadań Komitetu Rewitalizacji należeć będzie w szczególności:

- 1) opiniowanie dokumentów dotyczących rewitalizacji, w tym projektów aktualizacji i zmian Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026–2030, przedkładanych przez Prezydenta,
- 2) inicjowanie oraz współuczestniczenie w działaniach wspierających proces rewitalizacji, w szczególności w zakresie rozwijania dialogu i współpracy pomiędzy interesariuszami,
- 3) przedstawianie Prezydentowi Miasta propozycji działań odpowiadających na potrzeby i oczekiwania interesariuszy rewitalizacji.

Zasady powoływania członków Komitetu Rewitalizacji oraz tryb jego pracy zostaną określone w uchwale Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej, co zapewni przejrzystość i otwartość procesu wyboru przedstawicieli interesariuszy. Projekt uchwały został poddany konsultacjom społecznym (w terminie od 15.10.2025 r. do 18.11.2025 r.), natomiast samo powołanie Komitetu nastąpi po jej przyjęciu i przeprowadzeniu naboru członków zgodnie z przyjętymi zasadami.

W konsultowanym regulaminie założono, iż w skład Komitetu Rewitalizacji wchodzić będą:

- przedstawiciele Urzędu Miasta w Skarżysku-Kamiennej (2-4 osoby);
- przedstawiciele mieszkańców obszaru rewitalizacji i/lub Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej, reprezentujących interesy mieszkańców (1-4 osoby);
- przedstawiciele środowiska architektów i urbanistów (1-2 osoby);
- przedstawiciele podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska prowadzących działalność na Miasta Skarżyska-Kamiennej (1-2 osoby);

- przedstawiciele podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji działających na obszarze Miasta Skarżyska-Kamiennej (1-2 osoby);
- przedstawiciele podmiotów prowadzących działalność społeczną na obszarze Miasta Skarżyska-Kamiennej – tj. organizacji pozarządowych i grup nieformalnych (1-2 osoby);
- przedstawiciele podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji lub zamierzających ją tam prowadzić (1-2 osoby).

Harmonogram realizacji GPR

Kolejna tabela przedstawia ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030.

Tabela 50. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	2026	2027	2028	2029	2030
1. Modernizacja Miejskiego Centrum Kultury w Skarżysku-Kamiennej jako klucz do rozwoju infrastruktury wspierającej aktywne uczestnictwo w kulturze i życiu społecznym	X	X	X		
2. Budowa Zbiornika Bzin	X	X	X	X	X
3. Budowa infrastruktury wokół Zalewu Bzin	X	X	X	X	X
4. Szlak turystyki postindustrialnej „Żelazne Doliny”	X	X	X		
5. Zwiększenie odporności miasta na zagrożenia wynikające ze zmian klimatu	X	X	X	X	X
6. Rewitalizacja przestrzeni miejskiej	X	X	X	X	X
7. Poprawa bazy sportowej poprzez kompleksową modernizację stadionu Granat w Skarżysku-Kamiennej	X				
8. Rozbudowa oświetlenia ulicznego na obszarze rewitalizacji	X	X	X	X	X
9. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Skarżysku-Kamiennej	X	X	X	X	
10. Poprawa stanu dróg gminnych oraz bezpieczeństwa komunikacji	X	X	X	X	X
11. Budowa budynku socjalnego	X	X	X	X	X
12. Park „Rejów” – odnowa obszaru dawnego Zakładu Wielkopieczowego przy Muzeum im. Orła Białego w Skarżysku-Kamiennej	X	X	X	X	X
13. Wymiana dachu wraz z adaptacją poddasza na sale lekcyjne II Liceum Ogólnokształcącego w Skarżysku-Kamiennej		X	X		
14. Modernizacja budynku Warsztatów Zespołu Placówek Edukacyjno-Wychowawczych		X	X		
15. Wymiana i zakup taboru samochodowego (na niskoemisyjne EURO 6)		X	X	X	X

12.2. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system w reakcji na zmiany w otoczeniu GPR

System zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej został zaprojektowany w sposób zapewniający skuteczne wdrażanie, bieżącą koordynację oraz systematyczną realizację działań określonych w dokumencie. Za realizację, nadzór i ocenę postępów odpowiada Prezydent Miasta Skarżyska-Kamiennej, działający we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta oraz – po jego powołaniu – także z Komitetem Rewitalizacji.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, program podlega okresowej ocenie w zakresie jego aktualności oraz stopnia realizacji, nie rzadziej niż raz na trzy lata. W celu zapewnienia wysokiej jakości monitoringu i bieżącej kontroli postępów, przyjęto cykl dwuletni, obejmujący przegląd i analizę realizacji programu w ostatnim kwartale 2028 r. oraz 2030 r. Głównym celem systemu monitoringu i ewaluacji jest ocena skuteczności podejmowanych działań, identyfikacja potencjalnych problemów oraz wprowadzanie

usprawnień, które pozwolą zwiększyć efektywność interwencji rewitalizacyjnych. Dodatkowo, po zakończeniu okresu obowiązywania programu, planuje się przeprowadzenie ewaluacji ex post – w pierwszym kwartale 2031 r.

Monitoring realizacji GPR będzie prowadzony przez Urząd Miasta Skarżyska-Kamiennej, przy wsparciu Komitetu Rewitalizacji oraz pozostałych interesariuszy procesu rewitalizacji. Obejme on w szczególności:

- ocenę stopnia realizacji i aktualności celów programu,
- kontrolę przebiegu wdrażania przedsięwzięć, w tym monitorowanie wydatków i efektów rzeczowych.

W procesie monitorowania wykorzystywany będzie zestaw mierników i wskaźników, umożliwiających ocenę stopnia realizacji celów oraz efektywności podejmowanych działań. Dobór wskaźników został dostosowany do dostępnych danych i specyfiki miasta, z możliwością rozszerzania ich katalogu o pozycje szczegółowe w miarę potrzeb. Wskaźniki opracowano w oparciu o zdiagnozowane problemy i potrzeby rewitalizacyjne, co pozwoli na określenie poziomu ich zaspokojenia oraz obserwację zmian w zakresie kluczowych wskaźników delimitacyjnych.

Tabela 51. Mierniki realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji – aktualność celów GPR

Typ miernika	Źródło danych	Rok bazowy		Rok docelowy – prognozowany (2030)
		Skarżysko- Kamienna	Obszar rewitalizacji	Obszar rewitalizacji
Cel 1. Ograniczanie wykluczenia społecznego i bezrobocia poprzez aktywizację mieszkańców, wspieranie integracji międzypokoleniowej oraz rozwój lokalnych inicjatyw społeczno-gospodarczych				
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców	CUS w Skarżysku-Kamiennej	1,81	3,10	Spadek wartości wskaźnika negatywnego
Stopa bezrobocia	PUP w Skarżysku-Kamiennej	7,23	9,36	Spadek wartości wskaźnika negatywnego
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	REGON	112,38	141,87	Wzrost wartości wskaźnika pozytywnego
Cel 2. Tworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji oraz modernizacja i uporządkowanie infrastruktury, przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji				
Średni stan techniczny dróg gminnych (ocena w skali 1–5)	UM w Skarżysku-Kamiennej	3,1	3,2	Wzrost wartości wskaźnika pozytywnego
Odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	UM w Skarżysku-Kamiennej	20,83	17,50	Wzrost wartości wskaźnika pozytywnego
Liczba kamer monitoringu miejskiego na 1000 mieszkańców	UM w Skarżysku-Kamiennej	2.92	5,64	Wzrost wartości wskaźnika pozytywnego
Cel 3. Ochrona i poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze rewitalizacji				
Wyroby zawierające azbest (t) (średnia)	UM w Skarżysku-Kamiennej	157,54	318,80	Spadek wartości wskaźnika negatywnego
Udział kotłów na paliwo stałe w ogóle źródeł ogrzewania	UM w Skarżysku-Kamiennej	34,81	40,94	Spadek wartości wskaźnika negatywnego
Powierzchnia terenów zielonych na 1000 mieszkańców	UM w Skarżysku-Kamiennej	19,86	43,30	Wzrost wartości wskaźnika pozytywnego

Monitoring postępów we wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej oraz ocena jego skuteczności będą prowadzone z wykorzystaniem kart monitoringowych, opracowanych dla poszczególnych przedsięwzięć (Tabela 52). Każde przedsięwzięcie zostanie poddane ocenie na podstawie karty przygotowanej według jednolitego wzoru, wypełnianej przez podmiot odpowiedzialny za jego realizację po zakończeniu działań.

Zastosowanie tego narzędzia umożliwi czytelne i porównywalne przedstawienie rezultatów oraz ich analizę w kontekście innych przedsięwzięć ujętych w Programie. Pozwoli to na obiektywną ocenę efektywności zrealizowanych działań, identyfikację mocnych stron oraz potencjalnych zagrożeń, a także wskazanie obszarów wymagających usprawnień w planowaniu kolejnych etapów procesu rewitalizacji. Karty monitoringowe będą pełniły rolę narzędzia analitycznego i ewaluacyjnego, wspierającego zarówno zarządzanie Programem, jak i jego aktualizację.

W celu zapewnienia transparentności i szerokiego dostępu do informacji, rekomenduje się publikację wyników monitoringu w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Skarżyska-Kamiennej, na oficjalnej stronie internetowej miasta oraz w profilach miejskich w mediach społecznościowych. Takie

rozwiązanie umożliwi mieszkańcom bieżące śledzenie postępów realizacji programu, wzmacniając jednocześnie mechanizmy partycypacji społecznej oraz transparentność procesu rewitalizacji.

Tabela 52. Wzór karty monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030

Nazwa projektu:		
Opis zrealizowanych zadań		
Podmiot realizujący projekt		
Partnerzy realizacji projektu uczestniczący w zadaniach (zaangażowani interesariusze)		
Sposób włączenia interesariuszy		
Wartość wskaźników		
Data rozpoczęcia realizacji		
Data zakończenia		
Nakłady finansowe na realizację projektu	własne	zewnętrzne
Całkowite nakłady finansowe na realizację projektu (SUMA)		

Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji stanowi kluczowe narzędzie służące ocenie skuteczności podejmowanych działań oraz efektywności wykorzystania środków publicznych, w tym funduszy unijnych, w kontekście realizacji przyjętych celów. Wyniki procesu ewaluacji będą stanowiły podstawę do doskonalenia przyszłych działań rewitalizacyjnych, lepszego dostosowania planowanych przedsięwzięć do rzeczywistych potrzeb mieszkańców oraz optymalnego wykorzystania dostępnych zasobów finansowych.

Rzetelne przeprowadzenie ewaluacji wymaga zapewnienia dostępu do aktualnych danych, a także systematycznego i terminowego raportowania przez wszystkie podmioty zaangażowane w realizację Programu.

Z uwagi na długofalowy charakter GPR, dokument zachowuje otwarty i elastyczny charakter, umożliwiając jego bieżące dostosowywanie do zmieniających się warunków. Konieczność aktualizacji może wynikać m.in. z: pojawienia się nowych uwarunkowań prawnych lub strategicznych, wystąpienia nieprzewidzianych wyzwań bądź sytuacji kryzysowych, zmian w otoczeniu społeczno-gospodarczym, potrzeby włączenia nowych przedsięwzięć lub rozszerzenia grupy beneficjentów, zmian w zakresie dostępności źródeł finansowania, zarówno budżetowych, jak i zewnętrznych.

Informacje dotyczące realizacji Programu oraz planowanych aktualizacji będą upowszechniane w formie publicznych komunikatów. W przypadku wprowadzania zmian przewiduje się przeprowadzenie pogłębionych konsultacji społecznych, zapewniających mieszkańcom możliwość aktywnego uczestnictwa w procesie modyfikacji dokumentu.

12.3. Niezbędne zmiany w uchwałach

Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określone zostaną w uchwale Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej.

PODROZDZIAŁ ZOSTANIE UZUPEŁNIONY PO PODJĘCIU UCHWAŁY

Specjalna Strefa Rewitalizacji

W Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030 przewiduje się ustalenie na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

Po analizie zestawu narzędzi, które obejmuje Specjalna Strefa Rewitalizacji, stwierdzono potrzebę wykorzystania tych instrumentów na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Należy podkreślić, że uchwała nr XVI/183/2025 Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej z dnia 26 czerwca 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Skarżysko-Kamienna zawiera zapis o ustanowieniu na rzecz Gminy Skarżysko-Kamienna prawa pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji – czyli jednego spośród instrumentów, jakie oferuje ustanowienie Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

Instrumenty, jakie do których stosowania uprawnia Specjalna Strefa Rewitalizacji, to³:

- prawo pierwokupu nieruchomości na rzecz gminy na obszarze lub podobszarach rewitalizacji,
- budowa lub przebudowa budynków służących rozwojowi społecznego budownictwa czynszowego, które stanowi cel publiczny zgodnie z obowiązującym MPZP,
- możliwość udzielania dotacji na roboty budowlane: remonty, przebudowy, prace konserwatorskie i restauratorskie obiektów budowlanych wpisanych do wykazu przedsięwzięć rewitalizacyjnych w GPR – w wysokości nieprzekraczającej 50%,
- ułatwienia w tymczasowej lub trwałej przeprowadzce lokatorów na czas remontów, przebudowy lub budowy obiektu budowlanego,
- możliwość ustanowienia zakazu wydawania decyzji o warunkach zabudowy dla wszystkich albo wybranych zmian sposobu zagospodarowania terenu wymagających tej decyzji,
- brak obowiązku wpłaty odszkodowań do depozytu sądowego w przypadku wywłaszczenia nieruchomości,
- ułatwienia w prowadzeniu remontów obiektów współwłasność gminy,
- możliwość zwiększenia stawki opłaty adiacenckiej do 75%.

Zmiany w uchwałach o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030 nie przewiduje zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.

Zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030 nie przewiduje zmian w Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Miasta Skarżyska-Kamiennej.

W związku z wejściem w życie w dniu 24 września 2023 r. przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, na gminach ciąży obowiązek sporządzenia planów ogólnych do 30 czerwca 2026 r.

Zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030 nie przewiduje zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ani nie wymaga uchwalenia nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

³ Jadach-Sepiolo A. (red.), *Gminny Program Rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych*, Krajowy Instytut Polityki Przestrzennej i Mieszkalnictwa, Warszawa 2018, s. 27

13. Ocena oddziaływania na środowisko

ROZDZIAŁ ZOSTANIE UZUPEŁNIONY PO PRZEPROWADZENIU PROCEDURY OOS

14. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Załącznik graficzny stanowi odrębny plik – załącznik do niniejszego programu.

15. Spis map, rysunków i wykresów

Mapa 1. Granice Skarżyska-Kamiennej i położenie na tle powiatu.....	7
Rysunek 1. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej	15
Wykres 1. Liczba mieszkańców Skarżyska-Kamiennej w latach 2019-2023.....	8

16. Spis tabel

Tabela 1. Ruch naturalny ogółem w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023	8
Tabela 2. Przyrost naturalny w Skarżysku-Kamiennej, województwie świętokrzyskim oraz kraju w latach 2019-2023	8
Tabela 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023	9
Tabela 4. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023.....	9
Tabela 5. Liczba/udział dzieci objętych opieką w żłobkach w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023..	9
Tabela 6. Liczba przedszkoli i szkół wraz z liczbą dzieci/uczniów w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023	10
Tabela 7. Liczba podmiotów gospodarczych według klas wielkości w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023	10
Tabela 8. Informacje o bezrobotnych zarejestrowanych w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023	10
Tabela 9. Podstawowe informacje o opiece społecznej w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023.....	11
Tabela 10. Podstawowa opieka zdrowotna dla mieszkańców Skarżyska-Kamiennej w latach 2019-2023....	11
Tabela 11. Liczba przystanków autobusowych oraz długość dróg dla rowerów w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023	11
Tabela 12. Podstawowe informacje o budynkach mieszkalnych i mieszkaniach w Skarżysku-Kamiennej w latach 2019-2023	12
Tabela 13. Negatywne zjawiska – Podobszar I	26
Tabela 14. Pozytywne zjawiska – Podobszar I.....	27
Tabela 15. Negatywne zjawiska – Podobszar II	29
Tabela 16. Pozytywne zjawiska – Podobszar II.....	30
Tabela 17. Negatywne zjawiska – Podobszar III	32
Tabela 18. Pozytywne zjawiska – Podobszar III	33
Tabela 19. Negatywne zjawiska – Podobszar IV	35
Tabela 20. Pozytywne zjawiska – Podobszar IV	36
Tabela 21. Negatywne zjawiska – Podobszar V	38

Tabela 22. Pozytywne zjawiska – Podobszar V	39
Tabela 23. Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych.....	46
Tabela 24. Spójność celów GPR i Strategii Rozwoju Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2020-2030.....	48
Tabela 25. Spójność celów GPR i Strategii Rozwoju Miasta Skarżysko-Kamienna na lata 2025-2035	49
Tabela 26. Spójność celów GPR i Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2022-2027	50
Tabela 27. Spójność celów GPR i Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Miasta Skarżyska-Kamiennej	52
Tabela 28. Spójność celów GPR i Strategii Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2021-2030.....	53
Tabela 29. Spójność celów GPR i Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+	55
Tabela 30. Spójność celów GPR i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego.....	57
Tabela 31. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 1	64
Tabela 32. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 2	65
Tabela 33. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 3	66
Tabela 34. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 4	67
Tabela 35. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 5	69
Tabela 36. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 6	70
Tabela 37. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 7	71
Tabela 38. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 8	73
Tabela 39. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 9	74
Tabela 40. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 10	76
Tabela 41. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 11	77
Tabela 42. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 12	78
Tabela 43. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 13	80
Tabela 44. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 14	81
Tabela 45. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 15	82
Tabela 46. Przedsięwzięcia uzupełniające	84
Tabela 47. Macierz korelacji przedsięwzięć z poszczególnymi sferami.....	89
Tabela 48. Lista wybranych projektów dofinansowanych z Funduszy Europejskich w latach 2014-2020 w Skarżysku-Kamiennej	92
Tabela 49. Plan finansowy dla Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030	96
Tabela 50. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030	104
Tabela 51. Mierniki realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji – aktualność celów GPR	105
Tabela 52. Wzór karty monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2026-2030.....	106

